

POSODJILNICA V CELJU

Ta, leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljen zavod, šteje nad 4200 zadružnikov, ki imajo vplačanih deležev nad 88.000 K ter ima nad sedem milijonov K hranilnih vlog in nad 332.000 K rezervn. zaklada.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član zadruga ter se obrestujejo po $4\frac{1}{4}\%$. Posojilnica plačuje rentni davek sama ne da bi ga odtegnila vlagateljem; posojila daje na osobni in hip. kredit proti $5\frac{1}{2}\%$ in 5% obrestovanju.

Uradije vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure izvz. nedelje in praznike v „Narodnem domu“ v Celju, I. nadstr.

V LASTNI HIŠI „NARODNI DOM“

JUŽNOŠTAJERSKA ▲▲ HRANILNICA ▲▲

za katero jamčijo okraji: GOR-
NJIGRAD, SEVNICA, ŠOŠTANJ
ŠMARJE pri Jelšah, VRANSKO
za popolno varnost vlog in za
njihovo, po pravilih določeno
obrestovanje do neomejene vi-
sokosti, ima sedaj hranilnih vlog

4.000.000 K.

Hranilnica posluje s strankami
vsak TOREK in PETEK dopol-
dne, za druga opravila pa je
uradnica odprta VSAK DAN ob
navadnih uradnih urah.
HRANILNE VLOGE obrestuje

.. .. po 4%

in pripisuje obresti polletno h
kapitalu ter plačuje hranilnica

renčni davek sama

in ga ne odtegne vlagateljem,
tako, da dobe isti popolnoma

.. nad 4% obresti ..

Izposoja pa od dne 1. prosinca
leta 1905 na zemljiško varnost

po 4 ³/₄ odstotkov.

občinam in korporacijam nave-
.. denih petih okrajev po ..

po 4 ¹/₂ % obresti.

CELJE

„Nar. dom“

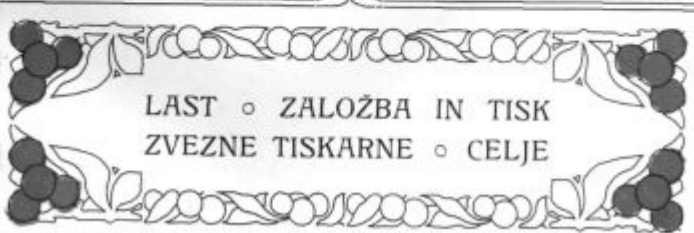

1907

ILUSTROVANI
NARODNI
KOLEDAR

UREDIL PROF. DR. ANT. DOLAR

LETO XVIII.

LAST ◦ ZALOŽBA IN TISK
ZVEZNE TISKARNE ◦ CELJE

17504/48

22.339
M. 3. 1958

Leto 1907

je navadno leto ter ima 365 dni; med temi
je 65 nedelj in praznikov.

Leto 1907 je 6620. leto julijanske perijode, 8007. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5667., ki se je začelo dne 20. kimovca 1906, je navadno leto, ki ima 354 dni ter jenja dne 8. kimovca 1907, nakar se začne 9. kimovca židovsko leto 5668., ki je skrajšano prestopno leto in šteje 383 dni. — Mohamedansko leto 1324, ki se je začelo dne 25. svečana 1906, je navadno leto, šteje 354 dni in jenja dne 13. svečana 1907, nakar se prične dne 14. svečana mohamedansko leto 1325, ki je prestopno leto in šteje 355 dni.

*

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221 civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosinec, svečnica, oznanje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnjega telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Marije Device, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, preč. spočetje Marije Device, 26. gruden, na deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravični promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani predsednik deželnega nadsodišča za posamezne dele svojega področja (§ 44 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.). Sodne počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. mal. srpana in trajajo do vštetega 15. vel. srpana. Med sodnimi počitnicami se vrše obravnave samo o političnih stvareh (§§ 222 in 223 civ. pravd. reda in § 47 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

Godovinska števila za leto 1907.

Gregorijanski koledar.

Zlato število	8	Rimsko število	5
Epakta ali lunino kazalo XVI.		Nedeljska črka	F
Solnčni krog	12	Letni značaj ali god. št. .	10

Julijanski koledar.

Zlato število	8	Rimsko število	2
Epakta ali lunino kazalo XXVIII.		Nedeljska črta	G
Solnčni krog	12	Letni značaj	—

*

Dvorni prepovedani časi,

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 9. kimovca (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

*

Državni prepovedani časi.

Gledališke predstave in javne razveseljave, kakor koncerti, druge zabave z godbo itd. so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna. Na Veliko noč, na binkoštno nedeljo in dne 25. grudna se smejo vršiti samo predstave v dobrodelne namene in z dovoljenjem politične oblasti, ki ima dajati dovoljenja za gledališke predstave. Javni plesi se ne smejo vršiti tiste dni, ob katerih se gledališke predstave vobče ne smejo ali le s posebnim dovoljenjem vršiti.

*

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglasenja Gospodovega in od pepelnice do bele nedelje.

Premakljivi prazniki.

Za katolike in protestante.

Ime Jezusovo	20. prosinca.
Septuagesima	27. prosinca.
Pepelnica	28. svečana.
Marija devica sedem žalosti	22. sušca.
Velika noč	31. sušca.
Križevo (prošnji dnevi) 6, 7. in	8. velikega travna.
Vnebohod	9. velikega travna.
Binkošti	19. velikega travna.
Sv. Trojica	26. velikega travna.
Sv. Rešnje telo	30. velikega travna.
Srce Jezusovo	7. rožnika.
Angelska nedelja	1. kimovca.
Ime Marijino	15. kimovca.
Rožnenska nedelja	6. vinotoka.
Posvečenje cerkva	20. vinotoka.
1. adventna nedelja	1. grudna.

Od Božiča do pepelnice je 49 dni ali 7 tednov. Pustna doba traja 37 dni ali 5 tednov in 1 dan. Post se začne dne 13. svečana in jenja 30. šušca; postna doba je 46 dni.

*

Znamenja za lunine kraje.

Mlaj ☾

Prvi krajec ☾

Ščep ali polna luna ☽

Zadnji krajec ☾

*

Letni vladar za leto 1907 je Merkur.

Merkur je izmed vseh planetov solncu najbližji; oddaljen je od solнца približno $\frac{2}{5}$ polumera zemeljske poti, vendar se lahko zmanjša njegova razdalja od solнца na 46 milijonov kilometrov, a se tudi lahko zviša na 69 milijonov kilometrov. Da enkrat obkroži solnce, rabi 88 dni; v istem času se zavrti enkrat krog svoje osi. Njegov premer meri 4800 kilometrov; njegova tvarina znaša komaj $\frac{1}{30}$ zemeljske tvarine; ker je vedno v obližju solнца, je mogoče le redkokdaj ga natanko opazovati in ga moreš videti s prostim očesom

le v somraku blizu na obzorju; vidiš ga takrat kot svetlo zvezdo z bleščečo belo svetlobo. Če ga opazuješ skozi daljnogled, se ti kažejo menjajoče se svetlobne podobe kakor na luni.

*

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušca ob 7. uri 29 min. popoldne.

Poletje se začne 22. rožnika ob 3. uri 23 min. zjutraj.

Jesen se začne 24. kimovca ob 6. uri 15 min. zjutraj.

Zima se začne 23. grudna ob 1. uri 2 min. ponoči.

*

Solčni in lunini mrki v letu 1907.

(Čas je računan pa srednjem dunajskem času.)

Leta 1907 mrkne solnce dvakrat in luna dvakrat; v naših krajih bomo videli deloma le drugi lunini mrk.

1. Solnce mrkne popolnoma dne 14. prosinca. Začetek mrka sploh ob 4. uri 58 minut zjutraj, začetek popolnega mrka ob 6. uri 18 minut zjutraj, konec popolnega mrka ob 8. uri 4 min. predpoldne, konec mrka sploh ob 9. uri 24 min. dopoldne. Mrk bodo videli v severoiztočni Afriki, v iztočni Evropi in v Aziji, izvzemši iztočni del severne Sibirije.

2. Luna mrkne deloma dne 29. prosinca. Začetek mrka ob 1. uri 12 min. popoldne, sredina mrka ob 2. uri 43 min. popoldne, konec mrka ob 4. uri 15 min. popoldne. Mrk bodo videli v Severni Ameriki, na Velikem Oceanu, v Avstraliji, v Aziji, v Indijskem morju in v iztočni Evropi. Na Dunaju vzide luna ob 4. uri 53 min. popoldne.

3. Krožasti mrk solнца dne 10. malega srpana. Začetek mrka sploh ob 1. uri 40 min. popoldne, začetek krožastega mrka ob 2. uri 55 min. popoldne, konec krožastega mrka ob 6. uri 5 min. popoldne, konec mrka sploh ob 7. uri 20 minut zvečer. Mrk bodo videli v južnoiztočnem delu Velikega oceana in na južnozpadni obali Afrike.

4. Luna mrkne deloma dne 25. malega srpana. Začne se mrk ob 4. uri 9 min. zjutraj, sredina mrka je ob 5. uri 28 min. zjutraj, konec mrka ob 6. uri 46 min. zjutraj. Mrk bodo videli v zapadnem delu Evrope, v Afriki, na Atlantskem morju, v Ameriki in v iztočni polovici Velikega Oceana.

Kvaterni in drugi posti.

- I. kvatre, spomladanske ali postne: 20., 22. in 23. svečana.
 - II. kvatre, letne ali binkoštni: 22., 24. in 25. velikega travna.
 - III. kvatre, jesenske: 18., 20. in 21. kimovca.
 - IV. kvatre, pozimske ali adventne: 18., 20. in 21. grudna.
- Drugi postni dnevi so zaznamovani s †.

*

Letni značaj.

Leto 1907 je splošno bolj suho in mrzlo kakor toplo, torej redko rodovitno. — Spomlad. Konec sušča je topel, mali traven do 25. suh, potem mrzel, veliki traven ima početkom neprijetne in mrzle dneve. — Poletje je precej deževno, a dež ne poživi zemlje v pravi meri. — Jesen. Prvi del je jako deževen in hitro pade slana, v drugi polovici pa nastane suho vreme do začetka adventa. — Zima. Po lepi jeseni pride takoj v početku grudna zima, mrzla in zasnežena do svečana, ki postaja milejši; v polovici svečana je jako mrzlo do 4. sušča; potem viharji dnevi do konca sušča.

*

Deželni patroni.

Češko: Janez Nepomuk (16. velikega travna) in Venceslav (28. kimovca). — Bukovina: Janez Novi s Suczave (14. rožnika). — Dalmacija: Hijeronim (30. kimovca). — Galicija: Mihael (29. kimovca) z izjemo krakovskega okraja. — Koroško: Jožef (19. sušča). — Kranjsko: Jožef (19. sušča) in Jurij (24. malega travna) se praznuje dne 23. malega travna. — Krakovski okraj: Stanislav (7. velikega travna), se praznuje dne 8. velikega travna. — Hrvatsko: Elija (20. malega srpana) in Rok (16. velikega srpana). — Primorsko: Jožef (19. sušča). — Moravsko: Ciril in Metod (5. mal. srpana). — Spodnjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Gornjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Solnograško: Rupert (24. kimovca). — Šlezko: Hedviga (15. vinotoka). — Sedmograško: Ladislav (27. rožnika). — Slavonija: Janez Krstnik (24. rožnika). — Štajersko in Severno Tirolsko: Jožef (19. sušča). — Južno Tirolsko: Virgilij (26. rožnika). — Trst (mesto in okolica): Just (2. listopada). — Ogrsko: Štefan, kralj (20. velikega srpana).

Važne letnice iz slovanske zgodovine in drugi važni dogodki iz slovenskih pokrajin.

Dne 1. prosinca l. 1584. dokončan je tisk prve imenitne slovenske knjige: «Biblia, tu je vse svetu Pismu Stariga in noviga Testamenta, Slovenski tolmažena scusi Juria Dalmatina».

Dne 1. prosinca l. 1812. uveden je v ilirskih vojvodinah francoski koledar, ki odpravi katoliške praznike, razen nedelj, Božiča, vnebohoda Kristusovega, vnebovzetja Matere božje in praznika vseh svetnikov.

Dne 3. prosinca l. 1703. pride princ Evgen Savojski k vojski na Laško potujoč, v Ljubljano.

Dne 12. prosinca l. 1615. dobe Kacijanarji baronsko diplomu in dne 28. velikega travna l. 1665. grofovski naslov.

Dne 5. svečana l. 1421. napade Žižka Adamite na nekem osredku v Ložnici ter jih popolnoma potolče.

Dne 8. svečana l. 1444. potrdi cesar Friderik v Ljubljani in Kamniku vse pravice in svoboščine.

Dne 12. svečana l. 1774. rodi se Valentin Stanig, obuditelj slovenske zavednosti na Primorskem.

Dne 17. svečana l. 1601. sežgo v Kranju protestantske knjige na trgu blizu «prangarja».

Dne 19. svečana l. 1886. umrl je v Adlešicah v črnomaljskem okraju pisatelj slovenski, Leopold Gorenjec «Podgoriški», porojen 12. listopada l. 1840. v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Dne 23. svečana l. 1527. kronan je bil Ferdinand za kralja v Pragi, češke dežele se združijo z Avstrijo.

Dne 24. svečana l. 1721. da Peter Veliki, car ruski, novo ustavo za rusko cerkev.

Dne 27. svečana l. 1275. izroči Rudolf I. Koroško in Kranjsko vojvodi Filipu.

Dne 3. sušca l. 1480. sklenil je deželni zbor Kranjski v Ljubljani, pobirati takozvani «turški vinar».

Dne 3. sušca l. 1605. pogori na šentpeterskem predmestju v Ljubljani 53 hiš.

Dne 5. sušca l. 1477. dobilo je mesto Krško mestne pravice.

Dne 8. sušca l. 1553. ustanovi cesar Ferdinand za oslabele rudarje idrijske dvorno bolnico.

Dne 8. sušca l. 1528. potolče Ivan Kacijanar pri Szinjeji blizu Košic vojsko kralja Zapolje.

Dne 8. sušca 1811. l. odpravi francoska vlada samostan usmiljenih bratov v Ljubljani.

Dne 9. sušca l. 1528. požigali in plenili so Turki že ob poluosmih pred Postojino.

Dne 10. sušca l. 1573. zahtevajo kranjska duhovščina, potem mesta in trgi v deželnem zboru enakopravnosti zaradi volitev.

Dne 10. sušca l. 1601. razstrele v Radovljici protestantsko cerkev.

Dne 10. sušca l. 1655. rodi se v Ljubljani dr. Ivan Gregor Dolničar pl. Thalberg, zgodovinar kranjski; † dne 3. vinotoka l. 1719.

Dne 12. sušca l. 1528. odženo Turki več stotin kristjanov v Bosno v sužnost.

Dne 1. malega travna l. 1797. pride francoski general Bernadotte v Ljubljano.

Dne 6. malega travna l. 1580. izda nadvojvoda Karol poseben rudarski red za Idrijo, katero je istega leta dobil v svojo last.

Dne 11. malega travna l. 1004. poklonil je kralj Henrik II. graščino Bled škofijstvu briksenskemu.

Dne 15. malega travna l. 1811. zapove cesar Napoleon novo organizacijo ilirskih dežel.

Dne 16. malega travna l. 1257. ustanovitev prve javne bolnice na Dunaju pod češkim Otakarjem.

Dne 1. velikega travna l. 1567. potrdi nadvojvoda Karol v Gradcu vse pravice kranjske dežele, Istre, slovenske marke in Metlike.

Dne 1. velikega travna l. 1848. povabi grof Lev Thun vse Slovane k slovanskemu kongresu v Zlato Prago.

Dne 2. velikega travna l. 1447. zapove cesar Friderik IV. Ljubljancem, da pomagajo mesto utrditi.

Dne 3. velikega travna l. 1524. pogori Novi trg v Ljubljani z deželno hišo in orožarno.

Dne 3. velikega travna l. 1635. vnel se je v Preboldu in Ostrvici nad Celjem punt.

Dne 7. velikega travna l. 1797. izroči general Bernadotte vlado kranjske dežele avstrijskemu generalu Meerveldtu in 8. velikega travna odrinejo zadnji Francozi iz Ljubljane.

Dne 8. velikega travna l. 1079. umori kralj Boleslav II. svojeručno sv. Stanislava v neki kapeli v Krakovem.

Dne 8. velikega travna l. 1561. napadejo Turki Kostel na Kolpi.

Dne 13. velikega travna l. 1615. in 9. svečana l. 1621. potrdi brižinski škof vse stare pravice rudarstva v Gorenjih in Dolenjih Železnikih.

Dne 3. rožnika l. 1472. sežgo Turki cerkev sv. Petra v Ljubljani.

Dne 3. rožnika l. 1849. vhod Rusov v Požunj.

Dne 4. rožnika l. 1471. razgrajajo Turki okolo Ljubljane.

Dne 10. rožnika l. 1592. pride Hasan paša z veliko vojsko pred Vihič, kjer je zapovedoval Josip Lamberški.

Dne 11. rožnika l. 1077. podari kralj Henrik IV. oglejskemu patrijarhu Sigehardu »kranjsko« in »slovensko« (wendische) marko.

Dne 14. rožnika l. 1798. rodi se Fran Palacký, imenitni češki zgodovinar.

Dne 14. rožnika l. 1810. zatro Francozje kapucinski samostan v Ljubljani, katerega spremene v vojaško skladišče.

Dne 16. rožnika l. 1826. uničijo s posabljanjem puntarske janičare v Carigradu.

Dne 8. malega srpana l. 1703. odpro uršulinke žensko šolo v Ljubljani.

Dne 4. malega srpana l. 1521. potrdi nadvojvoda Ferdinand na prošnjo županstva vse pravice, svoboščine in privilegije mestu ljubljanskemu, katere je bilo prejelo od Friderika IV., Maksimilijana ter njiju prednikov.

Dne 4. malega srpana l. 1591. † Jakob Petelin (Gallus) v Pragi, porojen na Kranjskem okolo l. 1550.

Dne 6. malega srpana l. 1418. potrdi Ernest Železni Ljubljani vse privilegije, katere je dotlej imela.

Dne 7. malega srpana l. 1631. pogori avguštinski samostan v Ljubljani.

Dne 7. malega srpana l. 1809. naloži Napoleon I. Kranjski 15,260.000 frankov kontribucije.

Dne 9. malega srpana l. 1457. poklonijo se Ribničanje cesarju Frideriku IV.

Dne 11. malega srpana l. 1617. prekorači Markvard, vitez nemškega reda in kranjski vojni komisar, s kranjskim viteštvom in 100 kmeti ponoči Sočo in zapodi 800 Benečanov v beg.

Dne 17. malega srpana l. 1493. pogori vsa Ljubljana in pogine 19 oseb v ognju.

Dne 1. velikega srpana l. 1373. pogori velik del Ljubljane.

Dne 2. velikega srpana l. 1563. dobi Sebastijan Krelj (v Ljubljani) službo protestantskega pridigarja.

Dne 3. velikega srpana l. 1621. prosijo Štajerci deželne stanove kranjske pomoči zoper ogrskega rovarja Battijanija.

Dne 10. velikega srpana l. 1668. je uničil grozen požar nad polovico Kranja.

Dne 18. velikega srpana l. 1451. zapove cesar Friderik IV. Kamničanom, da pomagajo kopati mestni rov.

Dne 20. velikega srpana l. 1749. pogori ob tretji uri popoldne mesto Kranj.

Dne 24. velikega srpana 1475. je bila pri Lembachu bitka kristjanov s Turki. Takrat je palo mnogo kranjskih plemičev.

Dne 26. velikega srpana l. 1278. je bil Otakar, češki kralj, v bitki na Marskem polju ubit.

Dne 29. velikega srpana l. 1526. zmagajo Turki pri Mohaču; Ogrsko in del južnih Slovanov jim pride v oblast.

Dne 31. velikega srpana l. 1589. je umrl Jurij Dalmatin pri sv. Petru poleg Postojne.

Dne 1. kimovca l. 1686. postilo se je mesto Ljubljana ob kruhu in vodi, da bi tako izprosilo naši vojski, stoječi pred Pešto, zmago nad Turki.

Dne 3. kimovca l. 1313. umrje v Ljubljani Ana, hči češkega kralja Venčeslava, soproga vojvode Henrika.

Dne 12. kimovca l. 1798. je bil porojen pesnik Ivan Vesel (Koseski) v Kosezah na Gorenjskem, umrl dne 26. sušca l. 1884.

Dne 13. kimovca l. 1813. so pripeljali 32 voz francoskih ranjencev iz Šmarja v Ljubljano.

Dne 14. kimovca l. 1449. prepove cesar Friderik sejme na Igu, v Šmarju in na drugih krajih, samo da bi Ljubljančanje škode ne trpeli.

Dne 15. – 21. kimovca l. 1812. je bil strahovit požar Moskve.

Dne 16. kimovca l. 1532. so naskakovali Turki Maribor, katerega je izvrstno branil Žiga Višnjegorski ter srečno odbil tri naskoke turške drhali.

Dne 29. kimovca l. 1813. zasedejo avstrijski polki Ljubljano.

Dne 1. vinotoka l. 1533. razglase na Kranjskem s Turki sklenjen mir.

Dne 13. vinotoka l. 1814. pregnali so Francoze iz Idrije.

Dne 16. vinotoka l. 1809. napade 800 oboroženih kmetov francoskega rudarskega oskrbnika Toulona in ga zapro.

Dne 22. vinotoka l. 1809. naznani streljanje na ljubljanskem gradu in zvonjenje po vseh cerkvah, da se je sklenil s Francozi mir.

Dne 25. vinotoka l. 1784. odpravljen je zatiški cistercijanski samostan.

Dne 27. vinotoka l. 1835. porojen je bil pesnik Šimon Jenko na Podreči, umrl v Kranju dne 21. vinotoka 1869.

Dne 31. vinotoka l. 1851. umrl je Peter Petrovič II. Njegoš, vlika črnogorski.

Dne 3. listopada l. 1443. potolče Ivan Hunjad pri Nisi na bol-rski Moravi Turke, 2000 jih obleži, 4000 pa je bilo ujetih.

Dne 11. listopada l. 870. dal je kralj Ljudevit oslepiti Rastislava, strica moravskega kneza Svatopluka.

Dne 12. listopada l. 1809. odstranijo Francozje v Ljubljani z vseh javnih in privatnih poslopij avstrijskega orla.

Dne 16. listopada l. 1887. umrl je v Ljubljani slovenski jeziko-slovec Fran Levstik, porojen v Retijah na Dolenjskem dne 27. kimovca l. 1831.

Dne 22. listopada l. 1253. prevzame Otakar češko kraljestvo.

Dne 25. listopada l. 1780. izgotovljen je v Ljubljani Gruber-jev kanal.

Dne 26. listopada l. 1800. porojen je bil na Slomu Anton Martin Slomšek, poznejši škof lavantinski, umrl 24. kimovca l. 1862. v Mariboru.

Dne 28. listopada l. 1805. pridejo Francozje drugič v Ljubljano.

Dne 30. listopada l. 1433. konec husitske vojne na Češkem.

Dne 3. grudna l. 1809. prisežejo v poslopju deželne vlade vsi javni uradniki ljubljanski novemu vladarju Napoleonu zvestobo.

Dne 4. grudna l. 1462. razpodi češki kralj Jurij Poděbrad pun-tarje, ki so na Dunaju oblegali cesarja Friderika IV.

Dne 6. grudna l. 1784. je bil v Ljubljani močan potres.

Dne 12. grudna l. 1760. porodi se pravoslovec Tomaž Dolinar.

Dne 24. grudna l. 1782. zatrl je cesar Jožef mnogo samostanov, med temi tudi Zajčki samostan.

Dne 25. grudna l. 1365. razglasi cesar Karol IV. v Pragi zlato-pečatno pismo.

Dne 29. grudna l. 1600. sežgo na ljubljanskem trgu osem voz slovenskih protestantskih knjig in dne 9. prosinca l. 1601. zopet tri voze.

*

Okrajšave na vizitnicah (posetnicah).

(Francosko).

p. f. (pour féliciter)	= voščiti srečo.
p. c. (pour condoler)	= izraziti sožalje.
p. r. (pour remercier)	= zahvaliti.
p. f. v. (pour faire visite)	= naznaniti obisk.
p. r. v. (pour rendre visite)	= vrniti obisk.
p. p. c. (pour prendre congé)	= vzeti slovo.

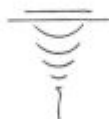
Vremenski ključ

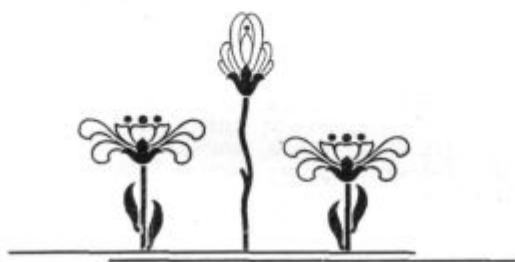
s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le ve, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☾, zadnji krajec ☾ in mlaj ☾.

Ta ključ je sestavil slavní zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni.

O uri	Po leti	Po zimi	O uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozapad
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu, dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali jugozapadu	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapadu, sneg pri izhodniku
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo; za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

KOLEDAR 1907.

PROSINEC

Hrvatsko:

Siečanj

Češko:

Leden

Poljsko:

Stycze

Rusko:

Январь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Novo leto. Obrezovanje Gospod.	
2 Sreda	Makarij, opat; Martinijan, škof	
3 Četrtek	Genovefa, devica; Anter, papež	☾
4 Petek	Tit, škof; Izabela, kraljica	Zadnji krajec
5 Sobota	Telesfor, pap. m.; Simeon Stolpn.	7. ob 3. uri 45 min. zvečer.
6 Nedelja	Sv. trije kralji. Razglaš. Gospod.	
7 Pondelj.	Valentin, škof; Lucijan, m.	
8 Torek	Severin, opat; Bogoljub m.	☼
9 Sreda	Julijan in Bazilisa, mučenca	Mlaj 14. ob
10 Četrtek	Pavel I., papež; Agaton, papež	6. uri 54 min. zjutraj.
11 Petek	Higin, pap. muč.; Božidar, opat	
12 Sobota	Ernest, škof; Arkadij, mučenec	
13 Nedelja	1. po razgl. Gospod. Veronika, d.	
14 Pondelj.	Hilarij, škof; Feliks iz Nole, sp.	☽
15 Torek	Pavel, puščavnik; Mavrij, opat	Prvi krajec 21.
16 Sreda	Marcel, papež; Ticijan, škof	ob 9. uri 39 min. dopold.
17 Četrtek	Anton, puščavnik; Sulpicij, škof	
18 Petek	Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m.	
19 Sobota	Kanut, kralj; Marij in Marta, muč.	
20 Nedelja	2. po razgl. Gospod. Fab. in Boštj.	☺
21 Pondelj.	Neža, dev. muč.; Majnrad, opat	Ščep 29. ob
22 Torek	Vincencij, muč.; Anastazij, m.	2. uri 43 min. popoldne.
23 Sreda	Zaroka Marije Dev.; Emerencijana	
24 Četrtek	Timotej, škof; Babila, mučenica	
25 Petek	Spreobrnitev Pavla ap.; Amand	
26 Sobota	Polikarp, škof; Pavla, vdova	Dan zraste za 59 minut.
27 Nedelja	1. predpepeln. Janez Zlatoust	
28 Pondelj.	Julijan, škof; Marjeta, devica	
29 Torek	Frančišek Sal., škof	Dan je dolg 8 ur 35 min.
30 Sreda	Martina, dev.; Janez milošč., škof	do 9 ur 34 min.
31 Četrtek	Peter Nol., spozn.; Marcela, vdova	

PROSINEC

Vreme: 7. do 13. sneg, vihar in mraz;
14. do 20. sneg, snežni nasip, veter in
mraz; 21. do 28. nekaj dni mileje; 29.
do 5. svečana viharo in večkrat snežni
meteži.

SVEČAN

Hrvatsko:
Veljača

Poljsko:
Luty

Češko:
Únor

Rusko:
Февраль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Ignacij, škof m.; Efrem, cerkv. uč. Svečnica. Darovanje Gospodovo	
3 Nedelja 4 Pondelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	2. predpepeln. Blaž, škof; Oskar Veronika, devica; Andrej Kor., škof Agata, dev. muč. Doroteja (Rotija), dev. m.; Tit, škof Romuald, opat; Rihard, kralj Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof Apolonija, dev. m.; Ciril Aleks., šk.	Zadnji krajec 6. ob 1. uri 49 min. zjutraj.
10 Nedelja 11 Pondelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	3. predpepeln. Šolastika, devica Deziderij (Željko); Adolf, škof Pust. Evlalija; Humbelina, d. † Pepeelnica. Katarina od Riči Valentin (Zdravko), muč.; Zojil, sp. Favstin in Jovita, mučenca Julijana, dev. m.; Onesim, sp.	Mlaj 12. ob 6. uri 40 min. zvečer.
17 Nedelja 18 Pondelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	1. postna. Donat in tovariši, muč. Simeon, škof; Flavijan Julijan, spoznavalec; Konrad † Kvatre. Elefterij, škof muč. Maksimilijan, škof; Eleonora, kr. † Kvatre. Stol sv. Petra v Antij. † Kvatre. Peter Dam.; Romana	Ščep 28. ob 7. uri 20 min. zjutraj.
24 Nedelja 25 Pondelj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek	2. postna (kvat.). Matija, apost. Valburga, opat; Viktorin, mučenec Marjeta K., sp.; Porfirij; Aleksander Leander, škof; Baldomir, škof Roman, opat; Rajmund, spozn.	Dan zraste za 1 uro 21 min. Dan je dolg 9 ur 36 min. do 10 ur 57 min.

SVEČAN

Vreme: 6. do 11. megleno, sneg, vihar in mraz; 12. do 19. večkrat megleno, dež; 20. do 27. jasno in južno vreme; 28. do 6. sušica spremenljivo, dež in sneg, južno vreme.

Hrvatsko:

Ožujak

Češko:

Březen

Polsko:

Marzec

Rusko:

Мартъ

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Albin, škof; Hadrijan, mučenec Simplicij, papež; Blaženi Karol	
3 Nedelja 4 Pondelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	3. postna. Kunigunda; Avsterij Kazimir, sp.; Lucij I., papež Agape s tov., muč.; Evzebij (Sredpost.) Fridolin; Viktorin Tomaž Akvinski, cerkv. učenik Janez od Boga, sp.; Filemon Frančiška Rim., vd.; Gregor od Nise	 Zadnji krajec 7. ob 9. uri 39 min. dopold.
10 Nedelja 11 Pondelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	4. postna (sredp.). 40 mučencev Heraklij, mučenec; Cozim, mučenec Gregor I., papež; Teofanez, opat Rozina, vd.; Ansov, sp.; Evfrazija, d. Matilda, kr.; Pavlina; Evtihij m. Longin, m.; Klemen H. Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk.	 Mlaj 14. ob 7. uri 2 minut zjutraj.
17 Nedelja 18 Pondelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	5. postna (tiha). Jedert, d.; Patricij Božja glava. Edvard; Ciril J. Jožef, ženin Device Marije Niceta; Feliks in tov., m.; Evgenij Benedikt, opat; Serapijon, mučenec Marija Dev. 7 žal. Benvenut Viktorijan, muč.; Miklavž F., m.	 Prvi krajec 22. ob 2. uri 7 min. zjutraj.
24 Nedelja 25 Pond. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	6. postna (cvetna). Gabrijel, nadang. Oznanjenje Marije Device Emanuel, m.; Dizma, d. razbojnik Rupert, škof; Janez Dam., sp. † Veliki četrtek. Janez Kap. † Veliki petek. Ciril, šk.; Jona † Velika sobota. Angela; Kvirin	 Ščep 29. ob 8. uri 42 min. zvečer.
31 Nedelja	Velika noč. Vstajenje Gospodovo	Dan zraste za 1 uro 40 min. Dan je dolg 11 ur 50 min. do 12 ur 40 min.

SUŠEC

Vreme: 7. do 13. mraz in snežni metež; 14. do 21. spremenljivo vreme, ostro, veter in megla; 22. do 28. v noči mraz, suho in mrzlo; 29. do 4. malega travna dež, nekaj lepih dni.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. There are two vertical lines on each side, creating three columns: a narrow left margin, a wide central area, and a narrow right margin. The paper appears slightly aged or off-white. There is no handwriting or printed text on the page.

Hrvatsko:
Travanj

Češko:
Duben

Poljsko:
Kwiecień

Rusko:
Апрѣль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Pond. 2 Torek 3 Sreda 4 Četrtek 5 Petek 6 Sobota	Veliki pondeljek. Hugon, škof Frančišek P., spoznavalec Abundij, škof; Rihard, škof Izidor, škof; Rozamila, devica Vincencij P., spozn.; Irena, devica Sikst, papež; Celestin, papež	☾ Zadnji krajec 5. ob 4. uri 18. min. popold.
7 Nedelja 8 Pondelj. 9 Torek 10 Sreda 11 Četrtek 12 Petek 13 Sobota	1. povelik. (bela). Herman, sp. Albert, škof; Dionizij, škof Marija Kleofa; Demeter, mučenec Ecehijel, prerok; Mehtilda, devica Leon I. Vel., papež; Betina, devica Zenon, šk. m.; Saba, m.; Damijan Hermengild, muč.; Ida, devica;	☺ Mlaj 12. ob 8. uri 3. min. zvečer.
14 Nedelja 15 Pondelj. 16 Torek 17 Sreda 18 Četrtek 19 Petek 20 Sobota	2. povelik. Tiburcij; Justin, muč. Helena, kraljica; Anastazija, devica Turibij, škof; Kalist, muč. Anicet, p. m.; Rudolf, m.; Liberal Apolonij, muč.; Eleuterij, škof Krescencija; Leon IX., papež; Ema Sulpicij; Marcelin, šk.; Neža, d.	☾ Prvi krajec 20. ob 9. uri 35 min. zvečer.
21 Nedelja 22 Pondelj. 23 Torek 24 Sreda 25 Četrtek 26 Petek 27 Sobota	3. povelik. Varstvo sv. Jožefa Soter in Kaj, p. m. Adalbert (Vojteh), škof; Viljem Jurij, m.; Fidelis, m. Marko, evangelist; Ermin, muč. Klet, papež; Marcelin, papež Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita	☺ Ščep 28. ob 7. uri 2 min. zjutraj.
28 Nedelja 29 Pondelj. 30 Torek	4. povelik. Pavel od križa; Vital Peter, m.; Robert, op.; Antonija Katarina S., dev.; Marijan, muč.	Dan zraste za 1 uro 32 min. Dan je dolg 12 ur 43 min. do 14 ur 15 min.

MALI TRAVEN

Vreme: 5. do 11. mrzlo in jasno; 12. do 19. mrzlo, dež; 20. do 27. nekaj dni toplo, potem spremenljivo; 28. do 3. vel. travna hladno, večkrat dež, potem milo, nekaj dni lepo.

[illegible]

VELIKI TRAVEN

Hrvatsko:
Svibanj

Češko:
Květen

Poljsko:
Maj

Rusko:
Май

Dan		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sreda	Filip i Jakob, apostola; Žiga	☾ Zadnji krajec 4. ob 10. uri 51 m. zvečer.
2	Četrtek	Atanazij, škof; Sekund, mučenec	
3	Petek	Najdba sv. križa; Mavra, muč.	
4	Sobota	Florijan (Cvetko), m.; Monika, vd.	
5	Nedelja	5. povelik. Pij V., pap.; Irenej, škof	☼ Mlaj 12. ob 9. uri 57 m. dopoldne.
6	Ponedelj.	Janez Ev. pred lat. vr.; Judita	
7	Torek	Stanislav, škof m.; Gizela	
8	Sreda	Prikazen Mihaela, nadangela	
9	Četrtek	Kristusov vnebohod. Gregor Nac.	
10	Petek	Izidor; Antonin, škof; Gordijan, m.	
11	Sobota	Mamert, škof; Gandolf, opat	☽ Prvi krajec 20. ob 2. uri 25 m. popold.
12	Nedelja	6. povelik. Pankracij, m.; Nerej	
13	Ponedelj.	Servacij, šk.; Glicerija, d.; Peter R.	
14	Torek	Bonifacij, m.; Viktor in Korona, m.	
15	Sreda	Zofija, mučenica; Hilarij, opat.	
16	Četrtek	Janez Nepomuk, m.; Ubald, škof	
17	Petek	Paškal, spozn.; Maksima, devica	☼ Ščep 27. ob 3. uri 15 m. popoldne.
18	Sobota	† Feliks, sp.; Venancij, m.; Erik	
19	Nedelja	Binkošti. Prihod sv. Duha. Celestin	
20	Pond.	Binkoštni pond. Bernardin, spozn.	
21	Torek	Feliks K., spozn.; Valens, mučenec	
22	Sreda	† Kvat re. Helena; Julija; Emil	
23	Četrtek	Deziderij, škof; Andrej Bob., sp.	☼ Dan zraste za 1 uro 12 min.
24	Petek	† Kvat re. Marija Dev., pomoć. kr.	
25	Sobota	† Kvat re. Gregor VII., papež	
26	Nedelja	1. pobink. Sv. Trojica. Filip N.	☼ Dan je dolg 14 ur 18 min. do 15 ur 30 min.
27	Ponedelj.	Magdalena Pac., d.; Janez, p. m.	
28	Torek	Viljem; Avguštin, škof; German	
29	Sreda	Maksim, škof; Teodozija, muč.	
30	Četrtek	Sv. Rešnje Telo. Ferdinand, kralj	
31	Petek	Ferdinand, kr.; Feliks I., papež.	

VELIKI TRAVEN

Vreme: 4. do 11. lepo vreme, a večkrat dež; 12. do 19. topli dnevi, večkrat nevihta; 20. do 26. trajno toplo in suho; 27. do 2. rožnika nevihta z dežjem.

Hrvatsko:

Lipanj

Češko:

Červen

Poljsko:

Czerwiec

Rusko:

июнь

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sobota	Juvencij, m.; Gracijan, m.	
2	Nedelja	2. pobink. Erazem, šk.; Marcelin	☾
3	Pondelj.	Klotilda, kraljica; Oliva, devica	Zadnji krajec
4	Torek	Kvirin; Frančišek Kar., spozn.	13. ob 8. uri
5	Sreda	Bonifacij, šk.; Valerija; Dorotej, m.	32 m. zvečer.
6	Četrtek	Norbert, škof; Bertrand, škof	
7	Petek	Srce Jezusovo. Robert, opat	
8	Sobota	Medard, škof; Maksim, škof	☼
9	Nedelja	3. pobink. Primož in Felicijan, m.	Mlaj 22. ob 12.
10	Pondelj.	Marjeta, kralj.; Mavrin, mučenec	uri 3 m. zjutraj.
11	Torek	Barnaba, apostol; Marcijan, muč.	
12	Sreda	Janez Fak., spozn.; Flora, devica	☾
13	Četrtek	Anton Padovanski, spoznavalec	
14	Petek	Bazilij, škof; Elizej, prerok	Prvi krajec 29.
15	Sobota	Viđ, Modest in Krescencija, m.	ob 3. uri 16 min. popoldne.
16	Nedelja	4. pobink. Franc R., sp.; Beno, šk.	☼
17	Pondelj.	Adolf, škof; Lavra, nuna	
18	Torek	Feliks in Fort.; Marka in Marc	
19	Sreda	Julijana Falk., dev.; Gervazij in Prot.	Ščep 6.
20	Četrtek	Silverij, papež; Florentina, devica	ob 10. uri 9
21	Petek	Alojzij (Vekoslav), sp.; Alban	min. zvečer.
22	Sobota	Ahacij, m.; Pavlin	
23	Nedelja	5. pobink. Eberhard, škof, Cenon	
24	Pondelj.	Janez Krstnik (rojstvo). Kres.	Dan zraste do
25	Torek	Viljem, opat; Prosper, škof	22. za 18 min.
26	Sreda	Janez in Pavel, muč.; Rudolf, škof	Skrči se do
27	Četrtek	Hema, vd.; Vigili, šk.; Ladislav	konca meseca
28	Petek	† Leon II., papež; Irenej, spozn.	za 3 min.
29	Sobota	Peter in Pavel, apostola	
30	Nedelja	6. pobink. Spomin sv. Pavla, apost.	Dan je dolg 15
			ur 30 min. do
			15 ur 45 min.

ROŽNIK

Vreme: 3. do 10. spremenljivo, navadno toplo; 11. do 18. lepo vreme, večkrat, nekoliko hladno; 19. do 24. večidel suho in toplo; 25. do 1. malega srpana deževno; topli dnevi.

MALI SRPAN

Hrvatsko:

Srpanj

Češko:

Červenec

Poljsko:

Lipiec

Rusko:

Июль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Pondelj.	Teobald, pušč.: Julij	☾ Zadnji krajec 2. ob 3. uri 31 min. popoldne.
2 Torek	Obiskovanje Mar. Dev.; Procesij, m.	
3 Sreda	Helijodor, škof; Bertram, škof	
4 Četrtek	Urh, škof; Berta, devica	
5 Petek	Ciril in Metod, škofa; Domicij	
6 Sobota	Izaija, prerok; Dominika, mučenica	
7 Nedelja	7. pobink. Vilibald, škof	☼ Mlaj 10. ob 4. uri 15. min. popoldne.
8 Pondelj.	Elizabeta, kraljica; Kilijan	
9 Torek	Anatolija, d.; Veronika	
10 Sreda	Amalija, dev.; Felicita, dev.	
11 Četrtek	Pij I., papež; Peter F., spozn.	
12 Petek	Mohor in Fortunat, mučenca	
13 Sobota	Marjeta d. m.; Anaklet, p.; Evgen	
14 Nedelja	8. pobink. Bonaventura, šk. uč.	☽ Prvi krajec 18. ob 2. uri 9 min. popoldne.
15 Pondelj.	Henrik I., cesar	
16 Torek	Škapul. Device Marije Karm.	
17 Sreda	Aleš, spoznavalec; Generoz, muč.	
18 Četrtek	Kamil Lel., sp.; Friderik (Miroslav)	
19 Petek	Vincencij P., spozn.; Makrina	
20 Sobota	Marjeta d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp.	
21 Nedelja	9. pobink. Danijel, pr.: Olga	☺ Ščep 25. ob 5. uri 27 min. zjutraj.
22 Pondelj.	Marija Magdalena, spok.	
23 Torek	Apolinar, škof in uč.; Liborij, škof	
24 Sreda	Kristina, dev. muč.; Roman, muč.	
25 Četrtek	Jakob, apostol; Krištof, muč.	
26 Petek	Ana, mati Mar. Dev.; Valens, m.	
27 Sobota	Pantaleon, muč.; Natalija, muč.	
28 Nedelja	10. pobink. Inocencij, papež	☾ Dan se skrči za 51 min.
29 Pondelj.	Marta, dev.; Beatriks, dev.	
30 Torek	Abdon in Senen, muč.; Julita	
31 Sreda	Ignacij (Ognjeslav) Lojol., spozn.	
		Dan je dolg 15 ur 44 min. do 14 ur 53 min.

MALI SRPAN

Vreme: 2. do 9. vroče, večkrat nevihta, potem spet lepo; 10. do 17. toplo, soparno in suho; 18. do 24. deževno vreme; potem jako toplo; 25. do 31. večkrat deževni nalivi, potem lepo in toplo.

VELIKI SRPAN

H vatsko:
Kolovoz

Češko:
Srpen

Poljsko:
Sierpień

Rusko:
Август

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek 2 Petek 3 Sobota	Vezi Petra, ap.; Makabejski br. Porcijunkula; Alfonz. Lig., šk. uč. Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova	☾ Zadnji krajec 1. ob 3. uri 23 min. zjutraj.
4 Nedelja 5 Ponedelj. 6 Torek 7 Sreda 8 Četrtek 9 Petek 10 Sobota	11. pobink. Dominik, spozn. Marija Devica snežna Gospodova izpremenitev; Sikst II. Kajetan, spozn.; Donat, šk. muč. Cirijak, Larg in Smaragd, mučenci Roman, m.; Emigdij, šk.; Afra, m. Lavrencij, mučenec; Hugon, šk.	☼ Mlaj 9. ob 7. uri 54 min. zjutraj.
11 Nedelja 12 Ponedelj. 13 Torek 14 Sreda 15 Četrtek 16 Petek 17 Sobota	12. pobink. Suzana, dev. muč. Klara, devica; Hilarija, m. Hipolit in Kasijan, muč.; Radegunda † Evzebij, spozn.; Anastazija, dev. Vel. gosp. Vnebovzetje Mar. Dev. Rok, spoznavalec; Hijacint, duh. Liberat, m.; Sibila, d.; Benedikta, op.	☽ Prvi krajec 16. ob 10 uri 3 min. pop.
18 Nedelja 19 Ponedelj. 20 Torek 21 Sreda 22 Četrtek 23 Petek 24 Sobota	13. pobink. Joahim, oče Mar. Dev. Ludovik Toled., šk.; Julij, muč. Bernard, opat; Štefan, kralj Ivana Frančiška, vdova; Adolf Timotej, mučenec; Hipolit, škof Filip Ben., spozn.; Bogovoljka Jernej, apostol; Ptolomej, škof	☺ Ščep 23. ob 1. uri 13 min. popoldne.
25 Nedelja 26 Ponedelj. 27 Torek 28 Sreda 29 Četrtek 30 Petek 31 Sobota	14. pobink. Srce Marijino Cefirin I., papež; Samuel, muč. Jožef K., sp.; Natalija; Gebhard šk. Avguštin, škof; Hermet, mučenec Avglavljenje Janeza Krstnika Roza Limanska, dev.; Feliks, m. Rajmund, spozn.; Izabela, devica	☾ Zadnji krajec 30. ob 6. uri 25 min. zvečer. Dan se skrči za 1 uro 27 min. Dan je dolg 14 ur 50 min. do 13 ur 23 min.

VELIKI SRPAN

Vreme: 1. do 8. večidel jasni dnevi, nevihte; 9. do 15. jako vetrovno, večkrat precej vroče, nevihte; 15. do 22. večkrat dež in nevihta, vendar več lepih dni; 23. do 29. večkrat nevihte z viharjem in deževnimi nalivi; 30. do 6. kimovca nestalno vreme, večidel jasni dnevi in hladne noči.

KIMOVEC

Hrvatsko:

Rujan

Češko:

Září

Poljsko:

Wrzesień

Rusko:

Сентябрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Pondelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	15. pobink. Angelska. Egidij, op. Štefan, kralj; Antonin, mučenec Evfemija, Tekla, Erazma, Doroteja Rozalija, devica; Ida, kraljica Lavrencij, Just., šk.; Viktorin, škof Hermogen, muč.; Pelagij, muč. Bronislava, nuna; Regina, dev. muč.	☉ Mlaj 7. ob 10. uri 1 min. zvečer.
8 Nedelja 9 Pondelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	16. pobink. Mala gosp. Roj. Mar. D. Korbinijan, škof; Gorgonij, muč.; Nikol. Tol., spozn.; Pulherija, dev. Prot in Hijacint, mučenca Macedonij, šk.; Gvidon, spozn. Virgilij, muč.; Amijat (Ljubivoj), šk. Poviš. sv. križa; Notburga, dev.	☽ Prvi krajec 15. ob 4. uri 38 min. zjutraj.
15 Nedelja 16 Pondelj. 17 Torek 18 Sreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	17. pobink. Ime Marijino Ljudmila, vd.; Kornelij in Cipr., m. Lambert, šk. muč.; Hildegarda, op. † Kvatre. Jožef Kupertin, spozn.; Januarij, škof, mučenec † Kvatre. Evstahij, m.; Suzana m. † Kvatre. Matevž, apostol	☺ Ščep 21. ob 10. uri 31 min. zvečer.
22 Nedelja 23 Pondelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	18. pobink. 7 žalosti Mar. Dev. Tekla, devica mučenica Marija Dev., reš. ujet.; Rupert, op. Kleofa, spoznavalec; Firmin, škof Justina, dev. muč.; Ciprijan, muč. Kozma in Damijan, muč.; Kaj, šk. Venčesl., kr.; Marcijal, m.; Salomon	☾ Zadnji krajec 29. ob 0. uri 35 min. op.
29 Nedelja 30 Pondelj.	19. pobink. Mihael, nadangel Hieronim, sp., cerkv. uč.	Dan se skrči za 1 uro 34 min. Dan je dolg 13 ur 20 min. do 11 ur 46 min.

KIMOVEC

Vreme: 7. do 14. z začetka lepo, potem nevihte z deževjem; 15. do 20. večidel jasni in prijazni dnevi; 21. do 28. jutranja megla, sicer mili dnevi; 29. do 6. vinotoka megla in večkrat dež.

VINOTOK

Hrvatsko:
Listopad

Češko:
Rijen

Poljsko:
Październik

Rusko:
Октябрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Remigij, škof; Areta, mučenica	☼ Mlaj 7. ob 11. uri 18 min. dopoldne.
2 Sreda	Leodegar, škof; Teofil, spoznavalec	
3 Četrtek	Kandid, mučenec; Evald, mučenec	
4 Petek	Frančišek Seraf., sp.; Edvin, kralj	
5 Sobota	Placid in tovar., muč.; Gala, vd.	
6 Nedelja	20. pobink. Rožnega venca	☾ Prvi krajec 14. ob 10. uri 59 min. dop.
7 Pondelj.	Justina, devica; Marko, grof	
8 Torek	Brigita, vdova; Simeon, spoznavalec	
9 Sreda	Dionizij, šk. muč.; Abraham, patr.	
10 Četrtek	Frančišek Borg., sp.; Gereon, muč.	
11 Petek	Nikazij, škof; Firmin, škof	
12 Sobota	Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn.	
13 Nedelja	21. pobink. Koloman, mučenec	☼ Ščep 21. ob 10. uri 14 min. dopoldne.
14 Pondelj.	Kalist, papež; Domicijan, škof	
15 Torek	Terezija, d.; Brunon, šk.; Avrelija, m.	
16 Sreda	Gal, opat; Maksima, devica	
17 Četrtek	Hedvika, kr.; Viktor, škof	
18 Petek	Luka, evangelist; Just, mučenec	
19 Sobota	Peter Alk., spozn.; Etbin, opat	
20 Nedelja	22. pobink. Posvečev. cerkvâ	☾ Zadnji krajec 29. ob 8. uri 49 min. dopol.
21 Pondelj.	Uršula, dev.; Hilarijon, opat	
22 Torek	Kordula, dev. muč.; Marija Saloma	
23 Sreda	Severin, škof, Peter Pashazij, sp.	
24 Četrtek	Rafael, nadangel; Kristina, muč.	
25 Petek	Krisant in Krišpin, m.; Bonifac, p.	
26 Sobota	Evarist, p. muč.; Lucijan in Marcel	
27 Nedelja	23. pobink. Frumencij, škof	☼ Dan se skrči za 1 uro 35 min.
28 Pondelj.	Simon in Juda, apostola	
29 Torek	Narcis, škof; Hijacint, mučenec	
30 Sreda	Klavdij, mučenec; Marcel, muč.	
31 Četrtek	† Wolfgang (Volbenk), šk.; Lucila, d.	
		☼ Dan je dolg 11 ur 42 min. do 10 ur 7 min.

VINOTOK

Vreme: 7. do 13. deževno vreme, nekaj lepih dni; 14. do 20. vetrovno in hladno, zjutraj megla; 21. do 28. prijazno jesensko vreme, potem dež in hladno; 29. do 4. listopada, potem deževno vreme.

[illegible]

LISTOPAD

Hvatsko:
Studeni

Češko:
Listopad

Poljsko:
Listopad

Rusko:
Ноябрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	God vseh svetnikov. Vseh vernih duš; Just, mučenec	☼
3 Nedelja 4 Pondelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	24. pobink. Viktorin, šk.; Hubert Karol B., škof; Modesta, devica Caharija, oče Janeza Krst. Lenart, opat; Sever, šk. muč. Prosdocim, škof; Engelbert, škof. Bogomir, škof; Deodat, mučenec Božidar (Teodor) m.; Orest, muč.	☾ Mlaj 5. ob 11. uri 36 min. ponoči.
10 Nedelja 11 Pondelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	25. pobink. Andrej Avel., spozn. Martin, škof; Mena, muč. Martin, pap. muč.; Livin, šk. muč. Stanislav Kostka, sp.; Didak, sp. Jozafat Kunč., šk. m.; Serapijon, m. Leopold, vojvoda; Jedert, devica. Edmund, škof; Otmar, opat	☽ Prvi krajec 12. ob 6. uri 12 m. zvečer.
17 Nedelja 18 Pondelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	26. pobink. Varstvo Dev. Marije Odon, opat; Evgen, spozn.; Hilda Elizabeta, kraljica; Poncijan, p. m. Felix Val., sp.; Edmund, kralj Darovanje Mar. Dev.; Kolumban, sp. Cecilija, dev. muč.; Maver, muč. Klemen, pap. muč.; Felicita, muč.	☾ Zadnji krajec 28. ob 5. uri 18 min. zjutraj.
24 Nedelja 25 Pondelj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	27. pobink. Janez od križa, sp. Katarina, dev. muč.; Jukunda, muč. Konrad, škof; Silvester, opat Virgil, šk.; Ahacij, šk.; Valerijan, šk. Jakob iz Marke; Eberhard, škof Saturnin, mučenec; Filomen, muč. Andrej, apostol; Justina, dev.	☼ Dan se skrči za 1 uro 11 min. Dan je dolg 10 ur 4 min. do 8 ur 53 min.

LISTOPAD

Vreme: 5. do 11. zjutraj navadno jasno in prijazno, večkrat spremenljivo; 12. do 19. večkrat megla, vetrovno in mrzlo, potem lepi dnevi; 20. do 27. meglovno, hladno, sneg in dež; 28. do 4. grudnia mraz, hladno, sneg in dež.

[illegible]

GRUDEN

Hrvatsko:
Prosinač

Češko:
Prosinec

Poljsko:
Grudzień

Rusko:
Декабрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Pondelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	1. adventna. Natalija, dev. muč. Bibijana, mučenica; Pavlina, dev. Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof. Barbara, dev. muč.; Peter Zlat., sp. Saba, opat; Krišpin, mučenec Miklavž (Nikolaj), škof † Ambrozij, škof; Agaton, muč.	☉ Mlaj 5. ob 11. uri 20 min. dopoldne.
8 Nedelja 9 Pondelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	2. adventna. Preč. spočetje M. D. Peter Forezij, škof; Sirij, škof Judita; Loretanska M. B. Damaz, papež; Trazon, opat Sinezij, m.; Epimah, m.; Maksencij Lucija, dev. muč.; Ottilija, devica Spiridijon, škof; Nikazij, škof	☽ Prvi krajec 12. ob 3. uri 13 min. zjutraj.
15 Nedelja 16 Pondelj. 17 Torek 18 Sreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	3. adventna. Jernej, škof Evzebij, škof muč.; Albina Lazar, škof; Berta † Kvatre. Gracijan, škof; Vunebald, Nemezij, muč.; Favsta, vd. † Kvatre. Liberat, m.; † Kvatre. Tomaž, ap.; Glicerij m.	☺ Ščep 19. ob 6. uri 53 min. zvečer.
22 Nedelja 23 Pondelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	4. adventna. Demetrij in Honorat, m. Viktorija, dev.; Dagobert Adam in Eva; Irmina, devica Božič. Rojstvo Gospodovo Štefan, mučenec; Arhelaj, škof Janez, evangelist; Fabijola, vd. Nedolžni otročiči; Kastor, muč.	☾ Zadnji krajec 28. ob 12 uri 8 min. ponoči.
29 Nedelja 30 Pondelj. 31 Torek	Ned. pred novim letom. Tomaž David, kr.; Liberij, m.; Nicefor, m. Silvester, papež; Pavlina, muč.	☀ Dan se skrči do 23. za 19 m. Ziaste do konca meseca za 4 m.
		☀ Dan je dolg 8 ur 50 min. do 8 ur 35 min.

GRUDEN

Vreme: 5. do 11. deloma jasno, megla in mraz; 12. do 18. deževno vreme, sneg in mokrohladno; 19. do 27. popolnoma jasno, jako mrzlo vreme; od 28. naprej mrzlo, meglovno, vetrovno in sneženo.

[illegible]

Narodna krstna imena.

Prosinec.

1. Čedomil, Živana.
2. Zlatan, Miljeva.
3. Anastazija, Bistra.
4. Dobromir, Bosiljka.
5. Berivoj, Grozdana.
6. Svetozar, Darinka.
7. Svetoslav, Vukmira.
8. Radoslav, Liljana.
9. Vladimir, Nikosava.
10. Dobroslov, Nevinka.
11. Zdravko, Kronoslava.
12. Blagoje, Blagojila.
13. Bogašin, Zorislava.
14. Trdoslav, Neda.
15. Radoslav, Vranika.
16. Strezivoj, Tomislava.
17. Ratislav, Deša.
18. Trpimir, Vera.
19. Hranimir, Beloslava.
20. Živojin, Tihoslava.
21. Večvit, Janja.
22. Sviloj, Dikosava.
23. Vratislav, Voljica.
24. Cijaslav, Milislava.
25. Radosin, Kosava.
26. Vsevlad, Dušana.
27. Selimir, Slavoja.
28. Dragomil, Draga.
29. Branimir, Gorislava.
30. Desislav, Gordijana.
31. Unislav, Divna.

Svečan.

1. Budimil, Kazimira.
2. Dobrošin, Ljubomira.
3. Daroslav, Vojsava.
4. Munislav, Bojana.
5. Vukmil, Jagoda.
6. Žudislav, Malina.
7. Žalimir, Drenka.
8. Zvezdodrag, Primisla.
9. Obrad, Blagoslava.
10. Vojmil, Krasa.
11. Dedoslav, Dobrana.
12. Zvonimir, Deda.
13. Vrativoj, Tratinčica.
14. Zdravko, Nevesin.
15. Vojadin, Ljuboslava.
16. Mildrag, Dobrana.
17. Strahomir, Vesela.
18. Bratomil, Dragoslava.
19. Ostoje, Malojka.
20. Dragovan, Stanislava.
21. Miroslav, Dabiživa.
22. Gojslav, Tomanija.
23. Čudomilj, Koviljka.
24. Pravoslav, Divka.
25. Vladoj, Nikna.
26. Inoslav, Ojdana.
27. Krešimir, Krsanka.
28. Kremen, Kremenica.

Sušec.

1. Belin, Gostimira.
2. Tešimir, Milena.
3. Mislav, Kruna.
4. Sladoje, Vukana.
5. Radomir, Danica.
6. Ninoslav, Zvezda.
7. Svetorad, Kosana.
8. Modin, Žegava.
9. Danimir, Bojka.
10. Dragoje, Stana.
11. Onimir, Radola.
12. Sodislav, Božana.
13. Svetovid, Roža.
14. Nevenko, Dušomila.
15. Velislav, Istana.
16. Žarilo, Ljubislava.
17. Budimir, Obrenija.
18. Slavoljub, Pava.
19. Molislav, Zlata.
20. Proslav, Vlada.
21. Branimir, Tuga.
22. Pačemil, Milojka.
23. Dražislav, Plana.
24. Jaroslav, Krasa.
25. Predrag, Vida.
26. Srčan, Zejna.
27. Stanimir, Srčna.
28. Prosegoj, Uma.
29. Pranivoj, Draža.
30. Pribislav, Radula.
31. Mojmir, Hotena.

Mali traven.

1. Mutimir, Vuga.
2. Gojmir, Miroslava.
3. Žarko, Istislava.
4. Selislav, Dušica.
5. Dabiživ, Hvalislava.
6. Neradim, Čudna.
7. Radivoj, Stanislava.

8. Upravda, Viljenica.
9. Ljuban, Milija.
10. Krasoje, Srčanica.
11. Vitislav, Rada.
12. Ljubomir, Milutina.
13. Kajmir, Njegovica.
14. Godimir, Jelača.
15. Gostirad, Vica.
16. Tješivoj, Božislava.
17. Radojica, Gorinka.
18. Slaviša, Gradislava.
19. Tihorad, Kosenka.
20. Dragislav, Gospava.
21. Ljuboslav, Dragomira.
22. Ljutomir, Gruba.
23. Vojslav, Vladaja.
24. Jurislav, Rusa.
25. Tugomir, Kita.
26. Zdeslav, Sekana.
27. Jerin, Rudana.
28. Živoje, Slavica.
29. Siniša, Tankoslava.
30. Samorad, Večenega.

Veliki traven.

1. Ljutovid, Vojka.
2. Vlatovid, Živana.
3. Mladen, Senčanica.
4. Cvetoslav, Skorosava.
5. Desirad, Mezima.
6. Dragovit, Utvija.
7. Stanislav, Ognjana.
8. Budislav, Pribisava.
9. Skorovoj, Prvinica.
10. Negoslav, Dvorna.
11. Tehomil, Ljerka.
12. Stojmir, Uglješa.
13. Dragoslav, Jasna.
14. Svetolik, Srdana.
15. Berislav, Jaromira.
16. Vukovoj, Mladena.

17. Dušoje, Smiljana.
18. Medan, Mladica.
19. Predivoj, Vitoslava.
20. Milodar, Pauna.
21. Negomir, Jelina.
22. Obren, Boža.
23. Milorad, Budislava.
24. Daslav, Cveta.
25. Nosimir, Krasuljica.
26. Milivoj, Dragica.
27. Vukašin, Darosava.
28. Jaromir, Milica.
29. Krajsav, Pana.
30. Goluban, Tihomila.
31. Bojslav, Despina.

Rožnik.

1. Radovan, Deva.
2. Velimir, Ljuba.
3. Vrativoj, Radosava.
4. Milojko, Dika.
5. Hrvatin, Rudjina.
6. Milutin, Dobroslava.
7. Prieslav, Veselica.
8. Višeslav, Pukana.
9. Čedomil, Kalina.
10. Prelimir, Dostana.
11. Rusmir, Lušica.
12. Hrvoje, Draguška.
13. Žitomir, Zorica.
14. Radoslav, Zlatana.
15. Vidoslav, Rosanda.
16. Dragomir, Vladislava.
17. Tratomir, Dragina.
18. Bodin, Urica.
19. Netko, Vukosava.
20. Maroje, Milava.
21. Vekoslav, Vera.
22. Miloš, Stanislava.
23. Gostimir, Dragija.

24. Janislav, Emila.
25. Momčilo, Grlica.
26. Markomir, Hrana.
27. Vladislav, Nehota.
28. Tolislav, Zorana.
29. Peroslav, Jerina.
30. Pavlimir, Gojslava.

Mali srpan.

1. Bogoslav, Gorka.
2. Vukmir, Dragomana.
3. Radmil, Nada.
4. Belizar, Levinka.
5. Leledrag, Marula.
6. Domogoj, Dobrija.
7. Vukašin, Negoda.
8. Dorislav, Milolika.
9. Hvalimir, Istojka.
10. Stojan, Ljubica.
11. Medo, Miloslava.
12. Jaroslav, Slaviša.
13. Dragan, Jekoslava.
14. Slobodin, Dragojila.
15. Radalj, Jasika.
16. Bogdan, Vratislav.
17. Držislav, Javra.
18. Miroslav, Lelja.
19. Radoš, Krajslava.
20. Večimir, Čika.
21. Vitemir, Zora.
22. Pribina, Dragota.
23. Godemir, Brana.
24. Ratemir, Preda.
25. Boljedrag, Ljepava.
26. Bratoslav, Jana.
27. Dušan, Gleda.
28. Svetomir, Dabra.
29. Klonimir, Dobrila.
30. Vitadrag, Marčula.
31. Boleslav, Jelenica.

Veliki srpan.

1. Dedomir, Veka.
2. Bojan, Leposava.
3. Stražimir, Mirača.
4. Hranko, Ljubačica.
5. Tisoslav, Dabrina.
6. Dobrobit, Vlastica.
7. Damir, Vidojka.
8. Godeslav, Veranica.
9. Našemir, Libišna.
10. Ozrin, Jurica.
11. Bolemir, Vojka.
12. Dobrogost, Tekana.
13. Tvrdko, Stamenka.
14. Jeroslav, Dobrina.
15. Dragomir, Miljana.
16. Branislav, Nemira.
17. Davarad, Majda.
18. Želimir, Branislava.
19. Ljudevit, Zlatica.
20. Krunoslav, Žarka.
21. Želidrag, Mirjana.
22. Ostrivoj, Moma.
23. Semivit, Milaša.
24. Borivoj, Zlatava.
25. Dragorad, Nika.
26. Zidimir, Perunika.
27. Ljubidrag, Rosava.
28. Milogaj, Stanava.
29. Želided, Pauša.
30. Ljubomir, Milka.
31. Mildrag, Novka.

Kimovec.

1. Hranislav, Rajka.
2. Tolimir, Nenada.
3. Tomidrag, Vujana.
4. Milovan, Lepa.
5. Nedamisl, Ružica.
6. Osvin, Nedeljka.
7. Radonica, Nišava.

8. Semidrag, Mrena.
9. Tetomil, Petkana.
10. Vsemir, Sina.
11. Nepostoj, Rakita.
12. Slavan, Nikolena.
13. Većedrag, Pola.
14. Zremil, Površena.
15. Znanoslav, Rajna.
16. Sodimir, Ljudmila.
17. Prvan, Miluka.
18. Vitodrag, Smiljka.
19. Radobul, Prija.
20. Blagoslov, Razim.
21. Celimir, Petka.
22. Jelašin, Slavna.
23. Sadivoj, Struja.
24. Uroš, Taša.
25. Sterad, Sokolica.
26. Djubivoj, Stojzlava.
27. Vojdrag, Ravimira.
28. Častimir, Vidica.
29. Bogomir, Voja.
30. Stetrag, Jekica.

Vinotok.

1. Pribimir, Dragana.
2. Miran, Čudislava.
3. Vitomil, Petna.
4. Tegodrag, Stanislava.
5. Svinidrag, Dumnuka.
6. Bunoslav, Ljubna.
7. Hudislav, Dragonica.
8. Stojdrag, Dragosta.
9. Nadislav, Svetina.
10. Stremil, Odola.
11. Kupivoj, Negoslava.
12. Drugoslav, Priba.
13. Sebislav, Rosica.
14. Budvoj, Sestrena.
15. Radislav, Trnjina.
16. Drživoj, Veleni.

7. Branko, Mira.
8. Grdimir, Travica.
9. Irislav, Spasenija.
20. Predislav, Raša.
21. Stojislav, Preja.
22. Zorislav, Stamenca.
23. Duševlad, Živka.
24. Mališa, Blagota.
25. Raosav, Zlatija.
26. Nikodin, Vranica.
27. Lovorka, Srebra.
28. Bislav, Mila,
29. Gradimir, Vojsava.
30. Slavovit, Vladika.
31. Srečko, Stojšava,

Listopad.

1. Ljubomil, Cvenja.
2. Levin, Neša.
3. Rado, Bogomila.
4. Dragotin, Veruša.
5. Mirko, Savina.
6. Ratislav, Maja.
7. Stislav, Zdenka.
8. Kazimir, Živka.
9. Sebislav, Rusmir.
10. Večemir, Golobica.
11. Davorin, Višnjica.
12. Braslav, Zakovica.
13. Gorislav, Nevenka.
14. Smislan, Borislava.
15. Radislav, Vučica.
16. Večerin, Krunija.
17. Satovit, Ljubava.
18. Kazimir, Oliva.
19. Gradislav, Jelisava.
20. Vladiboj, Vidosava.
21. Grmislav, Pavija.
22. Jezdimir, Vujaka.
23. Draguš, Raviojla.

24. Zoran, Jeca.
25. Kolomir, Ljubojla.
26. Leget, Radejka.
27. Goroslav, Vedrana.
28. Krajmir, Lelija.
29. Skoromir, Rastislava.
30. Hrabroslov, Mijana.

Gruden.

1. Mladin, Smina.
2. Tihomir, Vojna.
3. Drago, Raduka.
4. Mihovil, Velika.
5. Gromila, Stojana.
6. Slavič, Vladovita.
7. Veselin, Višesava.
8. Mojslav, Toda.
9. Slavislav, Savica.
10. Tatomir, Mira.
11. Vladimir, Živka.
12. Širolav, Uzdancica.
13. Dobro, Vitača.
14. Vojmir, Zorislava.
15. Vlastimir, Cvetana.
16. Smiljan, Bogoslava.
17. Strojislav, Simana.
18. Restoje, Kraja.
19. Uglješa, Vuksana.
20. Boživoj, Zrnka.
21. Tomislav, Modrica.
22. Prerad, Zvezdana.
23. Ozrislav, Kupina.
24. Stojadin, Dunja.
25. Božidar, Zornica.
26. Hreljo, Zlatka.
27. Pelislav, Dragana.
28. Vuk, Zenica.
29. Vratoje, Vrhoslava.
30. Banimir, Soka.
31. Blažena.

Rodopis vladajoče hiše avstrijske.

FRANC JOŽEF I., cesar avstrijski, kralj ogrski, češki itd., rojen v Schönbrunu dne 18. vel. srpana 1830. l., je nastopil vladu po odpovedi strica cesarja Ferdinanda I. in po odstopu svojega očeta nadvojvode Franca Karola, dne 2. grudna 1848. l., ter bil 8. rožnika 1867. l. v Budi slovesno kronan kraljem ogrskim. Poročil se je dne 24. malega travna 1854. l. s kraljičino ELIZABETO (Amalijo Evgenijo), hčerjo kraljeve Visokosti vojvode Maksa Bavarskega, rojeno v Posenhofnu dne 24. grudna 1837. l.; umrla dne 10. kimovca 1898. l.

Otroci:

GIZELA (Lujiza Marija), cesaričina in nadvojvodinja avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., rojena v Laksenburgu dne 12. malega srpana 1856. l.; poročena dne 20. malega travna 1873. l. z Leopoldom, kraljičem bavarskim, rojenim 9. svečana 1846. l.

RUDOLF (Franc Karol Jožef), naslednik, rojen v Laksenburgu dne 21. velikega srpana 1858. l.; umrl v Mayerlingu pri Dunaju, dne 30. prosinca 1889. l.

MARIJA VALERIJA (Matilda Amalija), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., rojena v Budi 22. malega travna, 1868. l., poročena dne 31. malega srpana 1890. l. z nadvojvodo FRANCEM SALVATORJEM.

Bratje našega cesarja in kralja.

1. Nadvojvoda MAKSIMILIJAN I. (Ferdinand Jožef), cesar Mehikanski, rojen dne 6. malega srpana 1832. l.; poročen dne 27. malega srpana 1857. l. z nadvojvodico MARIJO CHARLOTO, hčerjo Leopolda I., kralja belgijskega, roj. dne 7. rožnika 1840. l.; umrl dne 19. rožnika 1867. l.

2. Nadvojvoda KAROL LUDOVİK, c. in kr. gen. konjice, rojen v Schönbrunu dne 30. malega srpana 1833. l.; tretjič poročen dne 23. malega srpana 1873. l. z MARIJO TEREZIO, hčerjo kraljeve

Visokosti Don Miguela, infanta portugalskega, rojeno dne 24. velikega srpana 1855. l.; umrl 19. velikega travna 1896. l.

Otroci drugega zakona.

FRANC FERDINAND, nadvojvoda avstrijski d' Este, c. in kr. gen. konjice in admiral, lastnik pešpolka št. 19, ulanskega polka št. 7 in topničarskega polka št. 6, c. ruski gen. konjice in načelnik c. ruskega bugškega drag. polka št. 26, načelnik kralj. pruskega ul. polka št. 10, à la suite kralj. pruskega gard. gren. polka cesar Franc in nemške mornarice, vrh. lastnik kralj. bavarskega 2. težk. jezd. polka; rojen dne 18. grudna 1863, morg. poročen dne 1. mal. srpana 1900 z Zofijo, roj. grofico Chotek.

OTON FRANC JOŽEF, c. in kr. fml., gen.-inšpekt. kavalerije, lastnik ul. polka št. 1. Šef ruskega kr. Lubenskega dragonskega polka št. 24; šef kr. pruskega huz. polka št. 11; à la suite saških gardnih jezdecev; rojen dne 21. aprila 1865, poročen 2. vinotoka 1886. z MARIJO JOŽEFO, hčerjo nj. veličanstva kralja Jurija saškega, roj. 31. velikega travna 1867.

Otroci: 1. KAROL FRANC JOŽEF, poročnik, rojen 17. velikega srpana 1887. 2. MAKSIMILIJAN, roj. 13. mal. travna 1895.

FERDINAND KAROL LUDOVIK, gen.-m., lastnik pešpolka št. 48, šef kralj. pruskega lovskega bataljona št. 5; rojen 27. grudna 1868.

Otroci tretjega zakona.

MARIJA ANUNCIJATA, rojena dne 31. malega srpana 1876. l. ELIZABETA, rojena 7. mal. srpana 1878; poročena 20. malega travna 1903 z Alojzijem princem Lichtensteinom.

3. Nadvoj. LUDOVIK VIKTOR, fcm., lastnik pešpolka št. 65, šef c. ruskega pešpolka «Tomsk» št. 39; roj. 15. maja 1842.

Roditelji Njega Veličanstva cesarja in kralja.

FRANC KAROL (Jožef), cesarjevič in nadvojvoda avstrijski, kraljevič ogrski, češki itd., rojen dne 7. grudna 1805. l., sin cesarja Franca I. in druge mu soproge Marije Terezije, se odpove prestolu po odpovedi njegovega brata veličanstva cesarja Ferdinanda I. v prid svojega prvorojenega sina, njega veličanstva, cesarja Franca Jožefa I., 2. grudna 1848; umrl na Dunaju 8. sušca 1878, poročen z nadvojvodinjo ZOFIJO (Frideriko Dorotejo), hčerjo kraljevega Veličanstva Maksimilijana I., kralja bavarskega, rojeno dne 27. prosinca 1805. l., umršo na Dunaju dne 28. velikega travna 1872. l.

Bratje in sestre starega očeta in njihovi potomci.

Cesariči in cesaričinke, nadvojvode in nadvojvodice avstrijske, kraljiči in kraljičine ogrske in češke.

Sinovi cesarja Leopolda II. (rojen 5. vel. travna 1747, umrl sušca 1792) in cesarice Marije Ludovike (rojene 24. listopada 1745

† 15. velikega travna 1792) hčere umrlega španskega kralja Karla III.

A) † nadvojvoda FERDINAND (Jos. Jan. Bapt.) veliki vojvoda toskanski, roj. 6. vel. travna 1769, umrl 18. mal. srpana 1824; poročen z Ludoviko, princezinjo sicilsko, umrla 19. kimovca 1802; v drugič poročen z Marijo Ano, princezinjo saško, umrla 3. prosinca 1865.

Sin prvega zakona:

† nadvojvoda LEOPOLD II., veliki vojvoda toskanski, roj. 3. vinotoka 1797, umrl 29. prosinca 1870, poročen 7. rožnika 1833 z MARIJO ANTONIJO, kr. princezinjo sicilsko, rojeno 19. grudna 1814; vdova od 29. prosinca 1870, umrla 7. listopada 1898;

njegovi sinovi:

1. FERDINAND IV. (Salvator),

veliki vojvoda toskanski, rojen 10. rožnika 1835; v drugič poročen 11. prosinca 1868, z ALICO, princezinjo parmsko, roj. 27. grudna 1849.

Otroci drugega zakona:

a) JOŽEF FERDINAND SALVATOR, polkovnik, rojen 24. velikega travna 1872.

b) PETER FERDINAND SALVATOR, podpolkovnik, rojen 12. velikega travna 1874, poročen 8. listopada 1900 z Marijo Kristino, hčerjo grofa Caserta, 10. mal. travna 1877;

otroci: 1. GOTFRIED, roj. 14. sušca 1902;

2. HELENA, roj. 30. vinotoka 1903;

3. JURI, roj. 22. velikega srpana 1905.

c) HENRIK FERD. SALVATOR, ritm., roj. 13. svečana 1878.

d) ANA Marija TEREZIJA, roj. 17. vinotoka 1879, poročena 12. svečana 1901 s knezom Janezom Hohenlohe-Bartenstein.

e) MARGARETA Marija, roj. 13. vinotoka 1881.

f) GERMANA Marija TEREZIJA, roj. 11. kimovca 1884.

g) NEŽA Marija TEREZIJA, roj. 26. sušca 1891.

2. † KAROL SALVATOR, fml.,

roj. 30. mal. travna 1839, umrl 18. prosinca 1892, poročen 19. kimovca 1861, z Marijo Imakulato Klementino, princezinjo sicilsko, roj. 14. mal. travna 1844, umrla 18. svečana 1899.

Otroci:

a) Marija TEREZIJA, rojena 18. kim. 1862, poročena 28. sveč. z nadvojvodo Karol Štefanom.

b) LEOPOLD SALVATOR, fml. in poveljnik 25. peh. divizije, lastnik peš. polka št. 18, roj. 15. vinotoka 1863, poročen 24. vinotoka 1889 z BLANCO, princezinjo Bourbonso, roj. 7. kimovca 1868;

otroci:

1. MARIJA DOLORES, roj. 5. mal. travna 1891,
 2. MARIJA IMAKULATA, roj. 9. kimovca 1892.
 3. MARGARETA, roj. 8. vel. travna 1894.
 4. RAJNER, roj. 21. listopada 1895.
 5. LEOPOLD, roj. 30. prosinca 1897.
 6. MARIJA ANTONIJA, roj. 13. mal. srpana 1899.
 7. ANTON, roj. 20. sušca 1901.
 8. ASSUNTA, roj. 10. vel. srpana 1902.
 9. FRANC JOŽEF, roj. 4. svečana 1905.
- c) FRANC SALVATOR, gen.-m., poveljnik 10. konj. brigade, lastnik huzar. polka št. 15, a la suite kr. pruskega huzar. polka št. 16, roj. 21. vel. srpana 1866, poročen 31. mal. srpana 1890 z MARIJO, VALERIJO, hčerjo nj. c. in kr. apostol. velič., roj. 22. mal. travna 1863;

otroci:

1. ELIZABETA FRANČIŠKA, roj. 27. prosinca 1892.
 2. FRANC KAROL SALVATOR, roj. 17. svečana 1893.
 3. HUBERT SALVATOR, roj. 30. mal. travna 1894.
 4. HEDVIK, roj. 24. kimovca 1896.
 5. TEODOR SALVATOR, roj. 9. vinotoka 1899.
 6. GERTRUD, roj. 19. listopada 1900.
 7. MARIJA, roj. 19. listopada 1901.
 8. KLEMENS SALVATOR, roj. 6. vinotoka 1904.
- d) KAROLINA MARIJA IMAKULATA, roj. 5. kimovca 1869, poročena 30. vel. travna 1894 s princem August Leopold saško-koburškim.
- e) MARIJA IMAKULATA RAJNERIA, roj. 3. listopada 1878, poročena 29. vinotoka 1900 z vojvodo Robert pl. Würtemberškim.

3. MARIJA LUJIZA ANUNCIJATA

roj. 31. vinotoka 1845, poročena 31. vel. travna 1865 s knezom Karol pl. Ysenburg-Birstein, vdova od 4. mal. travna 1899.

4. LUDOVIK SALVATOR,

polkovnik, lastnik peš-polka št. 58, roj. 4. vel. srpana 1847.

- B) † KAROL LUDOVIK, Jan. Jož. Lovrenc (roj. 5. kimovca 1771, umrl 30. mal. travna 1847) g. fml., poročen 17. kimovca 1815 s Henrieto, princezinjo Nasavsko (roj. 30. vinotoka 1797, umrla 29. grudna 1829).

Otroci:

1. † ALBREHT (Frid. Rudolf)

vojvoda Tešinski fml., roj. 3. vel. srpana 1817, umrl 18. sušca 1895, poročen z Hildegardo kr. princezinjo bavarsko roj. 10. rožnika 1825, umrla 2. mal. travna 1864;

njegova hči:

Marija Terezija, roj. 15. mal. srpana 1845, poročena 18. prosinca 1865 s Filipom, vojvodom Virtemberškim.

2. † KAROL FERDINAND,

general konjice, roj. 29. mal. srpana 1818, umrl 20. listopada 1874, poročen 18. mal. travna 1854 z Elizabeto (Frančiška-Marija), roj. 17. prosinca 1831, vdova od 15. grudna 1849 nadvojvode Ferdinanda Karola Viktor pl. Este, zopet vdova od 20. listop. 1874, † 14. sveč. 1903.

Otroci:

- a) FRIDERIK (Marija Albreht Viljem Karol) vojvoda Tešinski, fcm., vrhovni nadzornik armade, lastnik peš-polka št. 52, šef kr. pruskega pešpolka št. 48, rojen 4. rožnika 1856, poročen 8. vinotoka 1878 z IZABELO, princezinjo Croy-Dülmen, roj. 27. svečana 1886.

Otroci: 1. MARIJA KRISTINA, rojena 17. listopada 1879. poročena 10. vel. travna 1902 z Emanuelom princem Salm-Salm.

2. MARIJA ANA, roj. 6. prosinca 1882, poročena 25. vel. travna 1903 z Elijo-Bourbonskim, princem parmskim.

3. HENRIETA, roj. 10. prosinca 1883.

4. GABRIELA, roj. 14. kimovca 1887.

5. IZABELA, roj. 17. listopada 1888.

6. MARIJA ALICA, roj. 15. prosinca 1893.

7. ALBREHT, roj. 24. mal. srpana 1897.

- b) MARIJA KRISTINA, kraljica-vladarica španska, rojena 31. malega srpana 1858, poročena 29. listop. 1879 z veličanstvom Alfonzom XII. kraljem španskim, umrl 25. listopada 1885.

- c) KAROL ŠTEFAN (Viktor Feliks Marija), pod-admiral, lastnik peš-polka št. 8., à la suite nemške vojne mornarice, roj. 5. kim. 1860, poročen 28. sveč. 1886, z MARIJO TEREZIO, hčerko nadvojvode Karola Salvatorja, roj. 18. kimovca 1862.

Otroci: 1. ELEONORA MARIJA IMAKULATA, roj. 28. listop. 1886.

2. RENATA MARIJA, roj. 2. prosinca 1888.

3. KAROL ALBREHT, roj. 18. grudna 1888.

4. MEHTILDA MARIJA KRISTINA, roj. 11. vinotoka 1891.

5. LEV KAROL, roj. 5. mal. srpana 1893.

6. VILJEM, roj. 10. svečana 1895.

- d) EVOGEN (Ferdinand Pij Feliks Marija) n. vit., gen. konjice, poveljnik 14. voja, lastnik peš-polka št. 4 in 41, šef kr. pruskega kirazirskega polka št. 3, roj. 31. vel. travna 1863.

3. MARIJA KAROLINA

roj. 10. kimovca 1825, poročena 21. svečana 1852 z nadvojvodo Rajnerjem.

*

Sedanji vladarji evropski.

Sveti oče. Pij X., rojen dne 2. rožnika 1835. l., za papeža izvoljen dne 4. vel. srpana 1903.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kralj Edvard VII., cesar indijski, rojen 9. listopada 1841., vlada z dne 22. prosinca 1901., poročen z Aleksandro, princezinjo dansko.

Bavarsko. Kralj Oton I., rojen dne 27. malega travna 1848. l. deželni upravitelj z dne 10. rožnika 1886. l. Kraljič Luitpold, rojen dne 12. sušca 1821. l.

Belgija. Kralj Leopold II., rojen dne 9. malega travna 1835. l., vlada z dne 10. grudna 1865. l., vdovec po Mariji Henriki, nadvojvodi avstrijski, umrli 19. kimovca 1902.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič koburžanski), rojen dne 26. svečana 1861. l., voljen dne 17. velikega srpana 1887. l., vdovec po Mariji Lujizi parmski, umrli 31. prosinca 1899.

Črna gora. Knez Nikolaj I., rojen dne 7. vinotoka 1841. l., vlada z dne 14. velikega srpana 1860. l., poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Friderik VIII., rojen dne 3. rožnika 1843, vlada z dne 29. prosinca 1906, poročen z Lujizo, švedsko princezinjo.

Francija. Predsednik Armand Fallières, z dne 18. svečana 1906, rojen dne 6. listopada 1841; doba vladanja 1906 do 1913.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., rojen 11. listopada 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinjo črnogorsko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. l., poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. vel. srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l., poročena s Henrikom, princem meklenburg-šverinskim.

Norvegija. Kralj Hakon VII. (princ Karol danski, voljen kraljem dne 18. listopada 1905), rojen 3. velikega srpana 1872, vlada z dne 23. listopada 1905, poročen z Maudo, princezinjo britansko.

Portugalsko. Kralj Karol I., rojen dne 28. kimovca 1863. l., vlada z dne 19. vinotoka 1889. l., poročen dne 22. velikega travna 1886. l. z Marijo Amalijo, hčerjo grofa pariškega.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. l., vlada z dne 15. rožnika 1888. l., poročen z Avgusto Viktorijo, vojvodico šlesvik-holštanjsko.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen 20. mal. travna 1839. l., vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. l., proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. l., poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. vel. travna 1868. l., vlada od listopada 1894. l., poročen z Aleksandro Feodorovno, princezino hesensko.

Saksonsko. Kralj Friderik August, rojen 25. vel. travna 1865. l., vlada z dne 15. vinotoka 1904. l., poročen z Marijo Ano, infantinjo portugalsko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Srbija. Kralj Peter I. Karadjordjevič, rojen l. 1846., proglašen dne 15. rožnika 1903, vdovec z dne 17. sušca 1900 po Žorki, princezinji črnogorski.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. l., vlada z dne 15. velikega travna 1902, poročen z Evgenijo Viktorijo batenberško.

Švedija. Kralj Oskar, rojen dne 21. prosinca 1829. l., vlada z dne 18. kimovca 1872. l., poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, ki ga vsako leto na novo volijo. Za l. 1906 je dr. L. Forrer, roj. 1845.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., rojen dne 22. kimovca 1842. l., vlada z dne 1. kimovca 1876. l.

Virtemberško. Kralj Viljem II., rojen 25. svečana 1848. l., vlada z dne 6. vinotoka 1891. l., v drugič poročen s Charloto, princezino šavmburg-lipsko.

*

Mere in uteži.

Nov zistem mere in uteži je decimalen, t. j. deli se s številom deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežom so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki: deka pomeni 10krat, hekto 100krat, kilo 1000krat, myria 10000krat.

Za podrazdelitev se rabijo števniki: deci za desetino, centi za stotino, mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*).
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice

Za znesek do	150 K	K — 10	čez	2700 do	3000 K	K 2—
čez 150 »	300 »	» — 20	» 3000 »	6000 »	» 4—	
» 300 »	600 »	» — 40	» 6000 »	9000 »	» 6—	
» 600 »	900 »	» — 60	» 9000 »	12000 »	» 8—	
» 900 »	1200 »	» — 80	» 12000 »	15000 »	» 10—	
» 1200 »	1500 »	» 1—	» 15000 »	18000 »	» 12—	
» 1500 »	1800 »	» 1 20	» 18000 »	21000 »	» 14—	
» 1800 »	2100 »	» 1 40	» 21000 »	24000 »	» 16—	
» 2100 »	2400 »	» 1 60	» 24000 »	27000 »	» 18—	
» 2400 »	2700 »	» 1 80				

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več, pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev, sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom »domače dežele» se razumejo dežele, zastopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2 vinotoka 1868 l. in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekakor tekom 14 dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti.

- a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se za toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak dopis izdajnika, prejemnika ali žiranta, ali sploh kak dopis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno;

- c) ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še ne popisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila dosedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat toliko, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po. 10 v, ako je njihov obrok k večjemu osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti, — čez 20 K do 100 K se plača 2 v, — čez 100 K pa 10 v pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma

	Do	40 K	K — 14	čez	3200 do	4000 K	K 12 50
čez	40	»	80	»	»	»	» — 26
»	80	»	120	»	»	»	» — 38
»	120	»	200	»	»	»	» — 64
»	200	»	400	»	»	»	» 1 26
»	400	»	600	»	»	»	» 1 88
»	600	»	800	»	»	»	» 2 50
»	800	»	1600	»	»	»	» 5 —
»	1600	»	2400	»	»	»	» 7 50
»	2400	»	3200	»	»	»	» 10 —
				čez	3200 do	4000 K	K 12 50
				»	4000	»	» 15 —
				»	4800	»	» 20 —
				»	6400	»	» 25 —
				»	8000	»	» 30 —
				»	9600	»	» 35 —
				»	1200	»	» 40 —
				»	12800	»	» 45 —
				»	14400	»	» 50 —

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v, pri čemur se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr., in sicer se je pri dolžnih pismih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazni znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K — 14	čez	1600 do	2000 K	K 12 50
čez	20	»	40	»	»	»	» — 26
»	40	»	60	»	»	»	» — 38
»	60	»	100	»	»	»	» — 64
»	100	»	200	»	»	»	» 1 26
»	200	»	300	»	»	»	» 1 88
»	300	»	400	»	»	»	» 2 50
»	400	»	800	»	»	»	» 5 —
»	800	»	1200	»	»	»	» 7 50
»	1200	»	1600	»	»	»	» 10 —
				čez	1600 do	2000 K	K 12 50
				»	2000	»	» 15 —
				»	2400	»	» 20 —
				»	3200	»	» 25 —
				»	4000	»	» 30 —
				»	4800	»	» 35 —
				»	5600	»	» 40 —
				»	6400	»	» 45 —
				»	7200	»	» 50 —

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v, pri čemur se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih

v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr., in sicer je določen pri dolžnih pisemih znesek, na katerega se glasi; pri pogodbah v služenju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku skupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

- a) na Dunaju od prve pole K 12'—
- b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev » » » » 8'—
- c) v mestih ki imajo od 10.000 do 50.000
prebivalcev » » » » 6'—
- d) v mestih, ki imajo 5.000 do 10.000 pre-
bivalcev » » » » 4'—
- e) v vseh drugih krajih » » » » 3'—

Ako treba še druge pole, kolekuje se z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerte, gimnastične in gledališke predstave, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekuje po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključni industrijski privilegiji, se kolekuje po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva za sprejem v občinsko zvezo, se kolekujejo po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pismeno pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljatev s povzetjem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrske kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 *g* veljajo 10 *v* (v lokalnem prometu 6 *v*), od 20—250 *g* pa 20 *v*. Za nefrankirana pisma plača prejemnik razen navadne pristojbine še 10 *v*.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 *g*; pismom ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, ker se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 *g*, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2½ *kg*; iz Avstrije na Ogrsko le 1 *kg*.

Čez pismeno znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štamplja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti iz pismenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, se tudi ne smejo več rabiti za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirano.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 *v*) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma enake uradnim. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše, a to le na zadnji strani, kajti sprednja stran je namenjena le za prejemnikov naslov, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge, nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe, ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo vsaj deloma frankirati, ker drugače se ne odpošljejo in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 *kg* težke in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 *kg* teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 *cm*.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korektorne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravno ali osebno dopisovanje, se smejo v inozemskem prometu, izvzemši Nemčijo, in Črnogoro, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočeno) do 2 *kg* teže in 45 *cm* širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, Zjedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 *g* teže, drugam pa le do 250 *g*.

Kar se tiče mere, ne smejo presegati na dolgost 30, na širskost 20 in na visokost 10 *cm*. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba «vzorec» ali «poskušnja blaga».

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljatelj, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takim pošiljatkam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se lahko pošiljajo po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljatkah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, se postopa z njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej «povzetja v inozemstvu») tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljatkah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda «povzetje», ako so namenjene v inozemstvo pa «remboursement». Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, sedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, je treba med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora,

Kakor brž je prejemnik vplačal znesek in pošiljatelj prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno pošto nakaznico in 10 v terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštna pristojbine.

Avstro-Ogrsko in Nemčija: Pisma do 20 g (Nemčija le 15 g) 10 v (mestni promet 6 v), do 250 g 20 v (mestni promet 12 v), dopisnica 5 v; dopisnica z odgovorom 10 v, priporočitev 25 v, vzvratni promet 25 v, ekspres 30 v, tiskovine do 50 g 3 v, do 100 g 5 v, do

250 g 10 v, do 500 g 20 v, do 1000 g 30 v, vzorci v avstro-ogrske kraje in v Nemčijo do 250 g 10 v, do 350 g pa 20 v.

Bosna in Hercegovina: Pisma do 20 g 10 v, dalje do 250 g pa 20 v, kakor za Avstro-Ogrsko v Sandžak-Noví Bazar za vsakih 15 g 25 v. Ekspresne pošiljatve so dopuščene samo v kraje kjer so pošte.

Črnagora: Pisma za vsakih 15 g po 10 v, dopisnice 5 v (z odgovorom 10 v), za tiskovine in vzorce veljajo iste pristojbine kakor v Srbijo. Poslovni papirji niso dopuščeni.

Srbija: Pisma za vsakih 15 g 15 v (v mejnem prometu, oziroma z Ogrskega 10 v), dopisnica 10 v (za Srbijo z odgovorom 20 v). Tiskovine, poslovni papirji, vzorci za vsakih 50 g 5 v, priporočila 25 v, vzratni list 25 v, ekspres 30 v.

Poštné nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v, do 100 K 20 v, do 300 K 40 v, do 600 K 60 v, do 1000 K 1 K.

Poštné nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine.

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 40 K 20 v, od 40 do 100 K 30 v; od 100 do 300 K 60 v; od 300 do 600 K 90 v in od 600 do 1000 K 1 K 50 v.

Poštni nalogi.

posredujejo plačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrijanopelj, Beirut, Konstantinopel, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egípet, Francijo (Algír), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: »Na poštni urad v «poštni nalog». Kakor hitro je znesek plačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek, odštevši pristojbino poštné nakaznice in 10 v terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo.

Ako se poštni nalog ne sprejme, pošlje se zastonj nazaj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštnege naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel sprva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 g 100 K vrednosti do 10 milj daljave 30 v, nad 10 milj 54 v, od 100 do 600 K do 10 milj daljave 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K 6 v več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K pa 6 v več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v; za zavarovanje pristojbina po 6 v do 100 K, od 100 K do 600 K 12 v; za vsakih nadaljnih 300 K pa 6 v več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v, za vsak nadaljni kg do 10 milj 6 v, 20 milj 12 v, 50 milj 24 v, 100 milj 36 v, 150 milj 48 v, nad 150 milj 60 v več; vrednostna taksa do 600 K 12 v, za vsakih nadaljnjih 300 K po 6 v več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar se plača do 500 g 60 v, od $\frac{1}{2}$ kg do 5 kg 80 v. Za težje pošiljatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki kg 10 v vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v več.

Povzetja v domačih deželah.

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrske države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 2 v, najmanj pa 12 v, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Pošiljanje pisem v svetovni poštni zvezi.

a) Pisma za vsakih 15 g 25 v, za dopisnico 10 v, z odgovorom 20 v; b) tiskovine: za vsakih 50 g 5 v do največje teže 2000 g; c) vzorci blaga za vsakih 50 g 5 v, najmanj 10 v, dopustna teža 350 g; d) trgovinski papirji za vsakih 50 g 5 v, najmanj 25 v, dopustna teža 2 kg; e) priporočitev 25 v, vzratni list 25 v, ekspres 30 v.*

* V katere inostranske dežele so ekspresne pošiljatve dopuščene, se izve pri vsakem poštneem uradu.

Za dežele in kraje, ki niso pri svetovni poštni zvezi, se računijo tudi ravno navedene pristojbine, razloček je samo ta, da se pošiljatve večinoma ne morejo priporočati, dostikrat še celo ne frankirati do tistega kraja, kamor so namenjene in da se dopisnice smejo odpravljati le v Kaplandijo v južni Afriki.

Poštna nakaznica v inozemstvo.

in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštne agenture v Shanghai, Tienstin in Tsintan), Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipet, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiatschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčijo (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K); v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, Nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiengmai), Tripolis (francoski poštni urad), Zedinjene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K; v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v, potem pa za vsakih 20 K 10 v več; v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v, čez 100 K pa za vsakih 5 K 25 v. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno iste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzobjavne poštne nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipet (a le v Aleksandrijo, Ismalio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 100 K.

Poštni zavoji do 3 kg oziroma 5 kg v inozemstvu so po nizki vozarini dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), Argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongijsko državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španijo (3), Švedijo, Tanger, Togo (5), Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetje v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico, v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zedinjene države se sprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. veljave, v dežele z † zaznamovane, se tudi sprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri vozno-poštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v za vsaki 2 K, najmanj pa 12 v; v Srbijo do 24 K 12 v, potem je pa za vsake 4 K 2 v več, a v druge dežele 20 v za vsakih 20 K.

Brzovjavni cenik.

	taksa za vsako besedo:	najmanjša taksa:
Lokalne brzovjavke:	2 v	40 v
V Avstro-Ogrski	6 v	60 v
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja do 15 črk ali 5 števil: naslov in podpis se ravno tako zaračuna kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 števil.

Algir 26 v. — Anglija, Škotsko, Irsko in Kanarski otoki 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črnagora iz Dalmacije 6 v, sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v, na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v, sicer 16 v. — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 10 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsako, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in vrednost te ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom, v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu («protipisu») ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko «geslo» (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v «protipisu», sam si jo pa dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemne potrdilo, ako je vloženo čez 100 K. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa «poštne hranilne karte». Te karte z vtisnjeno 10 v znamko se dobe po vseh zalogah poštних potrebščin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 v poštних znamk, kar znaša s vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda pustiti se mora najmanj še 1 K v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K je pa treba pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu «plačilno nakaznico». — Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že tako vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikov ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 K, ki jih mora imeti vložene, dokler

hoče ostati pri čekovnem oddelku. Gledé zneska, ki to «osnovno vlogo» prehaja, lahko potem razpolaga in zahteva z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštini uradih brezplačno.

*

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 m
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geografskih milj	111.306 »

*

Metrična mera in utež in kratice za-nje.

1 meter = $\frac{1}{10,000,000}$ zemeljskega četrtnika (kvadranta).

1 kg = teža 1 litra destilirane vode pri 4° C v brezračnem prostoru.

Metrična mera in metrični utež je v veljavi razen v Avstriji še v Belgiji, Boliviji, Braziliji, Čile, v Nemčiji, Angliji, Francoski, Gvatemali, Italiji, Mehiki, Norveški, na Nizozemskem, v Peru, na Portugalskem, Švedskem, Španskem in Turškem.

Dolgotna mera: meter = m ; — ploskovna mera: kvadratni meter = m^2 ; — prostorna mera: kubični meter = m^3 ; — posodna (suha) mera: liter = l ; — utež: gram = g ; — meterski stot = 100 kilogramov = q ; — bačva za 20 meterskih stotov = t .

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo.

Avstro-Ogrsko — državna barva: črno-rumeno; avstr. ces. hišna barva: karminovo rdeče-belo; avstr.-ogrške vojne mornarice zastava; rdeče-belo-rdeče; avstr.-ogrške trgovske mornarice zastava: rdeče-belo-rdeče (spodnji kos je deljen v rdeče in zeleno).

Badensko — rdeče-rumeno.

Bavarsko — modro-belo.

Belgija — črno-rumeno-rdeče.

Bolgarija — belo-zeleno-rdeče.

Črnagora — rdeče-belo.

Dansko — rdeče-belo.

Francija — modro-belo-rdeče.

Grško — belo-modro.

Hansa-mesta — belo-rdeče.

Hesensko — belo-rdeče.

Italija — zeleno-belo-rdeče.

Meklenburg — rdeče-modro-rumeno.

Nemčija — črno-belo-rdeče.

Nizozemsko — rdeče-belo-modro.

Norveško — rdeče-belo-rdeče.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Oldenburško temnomodro-rdeče.

Portugalsko — modro-belo.

Prusija — črno-belo.

Rumunija — modro-rumeno-rdeče.

Rusija — belo-modro-rdeče.

Saksonsko — zeleno-belo.

Srbija — rdeče-modro-belo.

Španija — rdeče-rumeno.

Švedija — rumeno-modro.

Švica — belo-rdeče.

Turčija — rdeče-zeleno.

Virtembersko — črno-rdeče.

*

Barve avstro-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rdeče-rumeno.

Bukovina — modro-rdeče.

Češko — belo-rdeče.

Dalmacija — modro-rumeno.

Galicija — modro-rdeče-rumeno, tudi rdeče-belo (poljsko) in modro-rumeno (rutensko).

Gorica in Gradiška — belo-rdeče, rumeno-modro.

Hrvaško in Slavonija — rdeče-belo-modro.

Istra — rumeno-rdeče-modro.

Koroško — rdeče-belo (srebro).

Kranjsko — belo-modro-rdeče.

Moravsko — rumeno-rdeče-modro.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Reka — belo-modro in zeleno-rdeče.

Solnograško — rdeče-belo in črno-rumeno.

Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato.

Šlezija — črno-rumeno.

Štajersko — belo-zeleno.

Tirolsko in Predarelsko — belo-rdeče (Strelci: belo-zeleno).

Trst — rdeče-belo-rdeče.

Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče, tudi črno-rumeno.

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčnih vrst v kronah.

Amerika. Združene države, 1 dolar à 100 centimov . . .	K	4·93 ¹ / ₂
10 dolarjev = 1 eagle, Južna Amerika 1 piaster (à 8 realov po 4 cuartille ali 100 centimov) . . .	»	5·11
Anglija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	»	24·01 ³ / ₄
1 šiling à 12 pensov	»	1·17 ¹ / ₂
Arabija. 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka-tólar- jev = 100 avstrijskih Marije Terezije tolarjev) . .	»	4·12
Argentinska ljudovlada. 1 peso fuerte	»	4·82
Avstralija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov à 20 d. . . .	»	24·01 ³ / ₄
Avstro-Ogrsko. 1 gld. = 1 gld. à 100 kr. = 1:85·06 . .	»	2·—
in 1 krona à 100 vinarjev	»	1·—
Belgija. 1 frank à 100 centimov ¹⁾	»	—·95 ¹ / ₄
Bolgarija. 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu	»	1·—
Običajni denar v srebru	»	—·93
Brazilijska. 1 milreïs (peso) v zlatu à 100 reïsov	»	2·58 ¹ / ₂
Ceylon. 1 rupija	»	2·35
Dansko. 1 krona à 100 oer	»	1·30
Egipet. 1 piaster (à 40 par)	»	—·25
Finsko. 1 marka à 100 pennijev	»	—·95 ¹ / ₄
Francosko. 1 frank à 100 centimov	»	—·95 ¹ / ₄
Grško. 1 drahem à 100 leptov	»	—·95 ¹ / ₄
Holandsko. Glej Nizozemsko.		
Italija. 1 lira à 100 centezimov	»	—·95 ¹ / ₄
Japonska. Račun v deželi 1 itzebou	»	1·76
Račun z Evrope 1 mehikanski srebrn dolar . . .	»	3·59
Kanada. Postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif à 5 s.	»	5·88
Kitajsko. 1 taël ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	»	7·52
Kuba in Portoriko. 1 piaster à 100 centimov	K	5·10
Mehika. 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	»	5·10

¹⁾ 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·3

Nemčija. 1 marka à 100 pfenigov ¹⁾	»	1'17 ¹ / ₂
Nizozemsko. 1 goldinar à 100 centov (ali 20 stiblingov) »	»	1'99
Norveško. 1 krona = 100 oer	»	1'32 ¹ / ₄
Nova Granada. 1 peso à 10 dec. à 10 centov	»	4'70
Paraguay. 1 piaster à 8 realov	»	5'18
Perzija. 1 doman =	»	9'41
10 kranov, 1 kran =	»	—94 ¹ / ₄
10 dinarjev, 1 dinar	»	—09'4
Portugalsko. (conto de reïs 1000 milreïs) 1 milreïs à 1000 reïšov	»	5'32
Rumunsko. 1 lej à 100 banijev	»	—95 ¹ / ₄
Rusija. 1 zlat rubelj à 100 kopejk ²⁾	»	3'77
1 polimperial (novejšega kova)	»	19'04 ¹ / ₂
Srbija. 1 dinar à 100 paras	»	—95 ¹ / ₄
Španija. 1 peseta à 100 cent.	»	—95 ¹ / ₄
1 duros à 10 realov à 100 centimov	»	4'93
Švedsko. 1 krona à 100 oer	»	1'32 ¹ / ₄
Švica. 1 frank à 100 rapov	»	—95 ¹ / ₄
Turčija. Najnovejši denar: kos za 20 piastrov	»	4'23
1 piaster (gerš) à 40 par	»	—21
Vzhodna Indija. 1 komp.-rup. à 16 annasà 12 pijes	»	2'35

*

Najvišje gore na zemlji.

Gavrizankar (Himalaja)	8.840	metrov
Djavalagiri (Himalaja)	8.175	»
Čimboraso (Amerika)	6.421	»
Kilimandžaro (Afrika)	6.703	»
Mont Blank	4.810	»
Jungfrau	4.167	»
Ortler	3.905	»
Mont Cenis (Seni)	3.584	»

*

¹⁾ 1'17¹/₂ ali natančneje 1'17'56.

²⁾ Papinat rubelj ima menjajočo ažijo.

Žrebanje

vseh v Avstro-Ogrski in v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk
v letu 1907.

Žrebanje	Vrsta srečk	Najvišji dobitek	Najmanjši dobitek	Veljava	Zadnje žre- banje v letu	
Prosinec.						
2.	Kreditne 100 gl. srečke	300000	400 —	kron	1924	
2.	5 odstotne srečke za reguliranje Dunave	140000	200 —	»	1920	
2.	Avstrijske srečke rudečega križa	60000	30 —	»	1933	
2.	Krakovske srečke	50000	60 —	»	1912	
2.	Ljubljanske srečke	40000	60 —	»	1929	
2.	Saško-Meininske srečke (žrebanje serij)	Žrebanje premij 1. svečana				1927
2.	3 odstot. hamburske srečke iz leta 1866	„	„	„	1926	
3.	Inomoške srečke	30000	60 —	kron	1911	
5.	3 odstot. zemljiško-kredit. srečke iz l. 1889	100000	200 —	»	1953	
5.	Solnograške srečke	40000	60 —	»	1911	
14.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1864	200000	135 —	rublov	1925	
14.	2 odstot. srbske srečke iz leta 1881	80000	100 —	frankov	1931	
14.	Srbske državne srečke iz leta 1888	100000	13 —	»	1953	
15.	Kneza Salma srečke	84000	136 50	kron	1912	
Svečan.						
1.	5 odstot. držav. srečke 1860 (žrebanje serij)	Žrebanje dobitek 1. vel. travna				1917
1.	Brunšv. srečke iz l. 1868 (žrebanje serij)	Žrebanje premij 31. sučca				1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	15000	35 —	lir	1937	
1.	Saško-Meininske srečke (žrebanje premij)	5000	9 —	gld.	1927	
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	300000	240 —	frank.	1974	
1.	Finske srečke (žrebanje serij)	Žrebanje premij 1. vel. travna				1926
15.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke iz leta 1880	90000	200 —	kron	1930	
Sušec.						
1.	Dunajske komunalne srečke	300000	320 —	kron	1921	
1.	Ogrske srečke rudečega križa	30000	15 —	»	1933	
1.	Bazilika (zidanje stolne cerkve) srečke	30000	13 —	»	1936	
13.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1866	200000	135 —	rubljev	1926	
31.	Brunšv. srečke iz l. 1868 (žrebanje premij)	60000	26 —	tolar.	1924	
Mali traven.						
1.	4 odstot. 100 gl. srečke o reguliranju Tise	180000	40 —	kron	1930	
1.	Rudolfove srečke	30000	24 —	»	1914	
1.	4 odstot. badenske srečke iz l. 1867 (žrebanje serij)	Žrebanje premij 1. rožnika				1917
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	600000	240 —	frank.	1974	
Veliki traven.						
1.	5 odstot. državne srečke leta 1860	600000	1200 —	kron	1917	
1.	Brunšv. srečke iz leta 1868	Žrebanje premij 30. rožnika				1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	30000	35 —	lir	1937	
1.	Finske srečke (žrebanje premij)	15000	14 —	tolar.	1912	
5.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke iz l. 1889	60000	200 —	kron	1953	
13.	Srbske državne srečke iz leta 1888	25000	13 —	frank.	1953	
13.	2 odstotne srbske srečke iz leta 1881	80000	100 —	»	1931	
15.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke iz l. 1880	90000	200 —	kron	1930	
15.	4 odstot. ogrske hipotečne srečke	70000	200 —	»	1934	
15.	Ogrske premijske srečke	200000	344 —	»	1920	
15.	ló-sziv-srečke	20000	4 —	»	1948	

Žrebanje

vseh v Avstro-ogrski in v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk
v letu 1907.

Žrebanje	Vrsta srečk	Najvišji dobitek	Najmanjši dobitek	Veljava	Zadnje žre- banje v letu
	Rožnik.				
1.	Državne srečke leta 1864	300000	400—	kron	1918
1.	4 odstot. badenske srečke 1867 (žr. premij)	40000	100—	tolar.	1917
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	300000	240—	frank.	1974
15.	Srečke mesta Ofen	40000	130—	kron	1909
30.	Brunšv. srečke iz l. 1868 (žrebanje premij)	15000	26—	tolar.	1924
	Mali srpan.				
1.	100 gl. kreditne srečke	300000	400—	kron	1924
1.	Dunajske komunalne srečke	400000	320—	»	1924
1.	Avstrijske srečke rudečega križa	30000	30—	»	1933
1.	Saško-Meininske srečke iz leta 1870	Žrebanje premij t. vel. organa			1927
13.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1864	—	135—	rubljev	1925
15.	Kneza Salma srečke	63000	136 50	kron	1912
30.	Kneza Claryja srečke	52500	126—	»	1913
	Veliki srpan.				
1.	5 odstot. državne srečke leta 1860	Žrebanje dobitkov 2. listopada			1917
1.	Brunšv. srečke leta 1868	Žrebanje premij 30. kimovca			1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	15000	35—	lir	1937
1.	Saško-Meininske srečke 1870 (žr. premij)	10000	9—	gld.	1927
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	600000	240—	frank.	1974
1.	Finske srečke (žrebanje serij)	Žrebanje premij t. listopada			1912
16.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke l. 1880	90000	200—	kron	1930
	Kimovec.				
1.	Ogrske srečke rudečega križa	20000	15—	kron	1933
1.	Bazilika (zidanje stolne cerkve) srečke	20000	13—	»	1936
5.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke 1889	60000	200—	»	1933
13.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1866	—	135—	rubljev	1926
13.	Srbske državne srečke 1888	75000	15—	frankov	1933
14.	2 odstot. srbske srečke iz leta 1881	80000	100—	»	1931
15.	Kneza Pálffyja srečke	84000	147—	kron	1911
30.	Brunšv. srečke iz leta 1868	30000	26—	tolar.	1924
	Vinotok.				
1.	4 odstot. 100 gl. srečke v svrhu reg. Tise	180000	240—	kron	1930
1.	3 in pol odstot. liubeške srečke 1863 (žr. serij)	Žrebanje premij 2. pros. 1908			1912
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	300000	240—	frank.	1974
	Listopad.				
1.	Finske srečke (žrebanje serij)	10000	14—	tolar.	1912
2.	5 odstot. državne srečke leta 1860	600000	1200—	kron	1917
2.	Dunajske komunalne srečke	400000	320—	»	1924
2.	Italijanske srečke rudečega križa	30000	35—	lir	1937
2.	Brunšv. srečke 1868 (žrebanje serij)	Žrebanje premij 31. gradna			1924
2.	3 odstot. oldenburske srečke iz leta 1871	10000	40—	tolar.	1930
15.	Ogrske premijske srečke	300000	352—	kron	1920
15.	4 odstot. ogrske hipotečne srečke	70000	200—	»	1934
15.	Jó-sziv-srečke	30000	4—	»	1948
15.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke l. 1880	90000	200—	»	1930
	Gruđen.				
1.	Državne srečke leta 1864	300000	400—	kron	1918
1.	3 odstotne turške srečke iz leta 1870	600000	240—	frank.	1974
31.	Brunšv. srečke leta 1868 (žrebanje premij)	15000	26—	tolar.	1924

Najdaljše reke na zemlji.

Amazon	7.396 km
Nil	5.600 »
Misisipi	4.200 »
Volga	3.183 »
Donava	2.840 »
Ren	1.370 »
Laba	1.165 »
Seine	776 »

*

Najvišje stavbe na zemlji.

Eiffelov stolp v Parizu	300 metrov
Stolna cerkev v Kolinu	160 »
Nikolajeva cerkev v Hamburgu	144,2 »
Petrova cerkev Rimu	143 »
Stolna cerkev v Strasburgu	142 »
Štefanska cerkev na Dunaju	136,7 »
Stolna cerkev v Berlinu	120 »
Cerkev sv. Pavla v Londonu	111,3 »
Stolna cerkev v Magdeburgu	103,6 »
Mestna svetovalnica na Dunaju	100 »
Cerkev v Traminu na Tirolskem	86 »
Cerkev v Meranu na Tirolskem	83 »
Teinova cerkev v Pragi	80 »

*

Razlika v brzini.

V eni sekundi preleti:

elektrika	444,414.000 metrov
svetloba	311,090.000 »
elektrika v žici na zraku	36,000.000 »
elektrika v žici pod morsko vodo	4,000.000 »
zemlja se zasučje okoli solnca	29,000.000 »
zvok v zraku	322 »
golob-pismonoša	22—31 »
ekspresni vlak	16 »
vojaški kolesar	4 ¹ / ₄ »
pešec	1 ¹ / ₃ »

ZABAVNI DEL.

Jesenska noč.

Pozdrav z oddaljenih grobov
gre skozi noč,
trepetajoč
se klanja vihri sen gozdov.

Srce v bojazni trepeta,
Svet — plač in jok.
Zastor visok
zgrnila nad zemljó je tma.

Kdo si, ti duh iz polnoči? . . .
Nejasen sen
ves prepojen
z bridkostjo žalostnih oči? . . .

«Jesen gre tožna skozi noč —
duh, kaj trpiš?
Kaj krvaviš,
Srce? . . . Kam šla je mlada moč?» . . .

Ah, ti! . . . To tvoje so rokè —
Kje si? . . . Kje si?
Iz polnoči
hlepenje tvoje k meni vre . . .

In rase duh nad vihre hrum
v raj koprneč,
v noč mre ihteč
v smrt padajočih listov šum . . .

Vojeslav Molè.

Srce in dolžnost.

Čestokrat ob dneh samotnih
v svet mi misli pohite,
da kje našle mi sorodno
in ljubeče bi srce.

Kaj ti hoče hrepenenje,
o srce, saj si samo
vsemu svetu se odklelo,
trpi zdaj, molče, moškó!

Kar je mož obljubil, spolni!
In ko bo najhujša bol,
da ostal je zvest dolžnosti,
mu tolažbe bo dovolj . . .

Ksaver Meško.

Jan V. Lego.

O priliki njegove smrti napisal **dr. A. Dolar.**

Stare so vezi, ki so jih idealni rodoljubi potegnili med slovenskim in češkim narodom. Dobrovský, Čelakovský, Šafařík, Havlíček so vsakemu znana imena, ki je kedaj listal po literarni zgodovini izza našega probujenja.

Tanke so bile te vezi in dotikale so se le majhnega števila vodilnih mož in še to le na polju literature, vendar ideja slovanske vzajemnosti, ki jo je s tolikim bleskom in z vso silo vrgel Kollár med razkosane Slované, je obrodila posebno pri Čehih najlepših sadov.

Bili so časi in še sedaj imajo Čehi dovolj mož, ki so si stavili kot življenjsko nalogo, seznanjati svoje rojake z drugimi Slovani potom beletristike. Z idealnim navdušenjem in s požrtvovalnim trudom so delovali ti slovanski „konzuli“, nekako poosebljenje vzajemnosti. Vsak slovanski narod ima pri Čehih v literaturi in sploh na duševnem polju vsaj enega takega konzula ali patrona.

Kar sta Edvard Jelinek in profesor F. A. Hora za Poljake, J. Holeček za Srbe, Adolf Černý za Lužičane, to pomeni za Slovence Jan Lego. Prišedši leta 1858. kot zaveden Čeh (rodil se je 14. septembra 1833 blizu Plzni) službovat med neprobujene Slovence, je povsod budil narodno zavest, pomagal ustanavljati narodna društva, poročal v češke liste o slovenskih razmerah in tako seznanjal rojake s Slovenci, a tudi Slovence vzpodbujal k učenju češčine. V Ljubljani se je seznanil in mnogo občeval s takratnimi rodoljubi. O Levstiku in Bleiweisu je v zadnjem času hotel napisati svoje spomine in jih obljubil za Slovanský Přehled, toda ni prišel do tega.

V Pulju je opasno obolel ter šel v pokoj in se stalno naselil v domovini. Od leta 1875. pa je bil zopet v službi kot skriptor češkega muzeja v Pragi. Pred tremi leti je praznoval še čil svojo sedemdesetletnico. Od vseh strani

J. Legoci

so mu čestitali mnogobrojni njegovi častilci. Pred kratkim se je umaknil v zasebno življenje, toda ni dolgo užival pokoja.

Umrli je 17. septembra 1906.

Lego je dobro poznal slovenske razmere, naučil se je slovenščine, kateri je ohranil svoje simpatije vse žive dni. V Pragi je gojil s peresom in z govorom češko-slovenske zveze, napisal je slovensko slovnico za Čehe (2. izdaja 1893), izdal je Kažipot po Slovenskem (1887) in vse polno člankov v raznih listih, kjer je z nežno ljubeznijo zasledoval žitje in bitje dragih mu Slovencev ter sistematično vzbujal v svojih rojakihi one simpatije, ki jih gojijo dandanes Čehi za „bratry Slovince“.

Pri vseh narodnih slavnostih je bil Lego poklicani tolmač češko-slovenske vzajemnosti, ki je dosegla vrhunec navdušenosti pri onem slavnem obisku Čehov v Ljubljani in na Bledu in čigar literarni uspeh je bil A. Trstenjakov Spomenik slovanske vzajemnosti l. 1886.

Vsak slovenski literat, ki je prišel v Prago, si je štel v dolžnost, pokloniti se temu apostolu. Pravega očeta pa so v njem častili slovenski dijaki, ki so obiskovali praško vseučilišče.

„Vidim ga pred seboj“, mi piše dr. Karásek, „mogočna postava z veliko glavo, visokim čelom, dolgim, močnim nosom, belo brado. Nekaj živahnega, skoraj nervoznega je bilo v njegovem bitju. Ko je prišel govor na Slovence, je starček vidno oživel, v njegovih očeh je zažarel mladeniški ogenj. Videl sem ga zadnjikrat letos koncem junija pri Frant. Kvapilu, tajniku muzeja v Pragi. Prišel se je posloviti, ko je šel v pokoj. Iskal sem ravno za svoj članek „Havlíček in Slovenci“ razne vire in omenil med osebami, ki so mi pri tem pomagali, posebno vseučiliščnega profesorja dr. Murka, za katerega je kazal veliko zanimanje. „Izročite mu moje pozdrave!“ mi je še naročil in ločila sva se — za vedno.“

Bodi velesimpatičnemu možu ohranjen med nami hvalen spomin!

Domovina.

Spisal **Ivan Cankar.**

Jan se je vrnil od shoda ves izmučen in hudo bolan, Vaclava in Františka še ni bilo doma; zamudila sta se v krčmi.

Stanovali so skupaj v tesni izbi; pohištva ni bilo, miza in en sam stol; Jan je ležal v postelji, ker je bil bolan, Vaclav in František sta ležala na tleh. V drugi, večji izbi je stanovalo dvoje družin; tudi tam so spali večinoma na tleh; veliko otrok je bilo.

Jan je legel oblečen na posteljo; vroče mu je bilo, tiščal je robec na usta, ker ga je dušilo v prsih in je pričakoval krvi.

Ko se je vračal od shoda razgret in kakor v omotici, se je nenadoma domislil besede, ki jo je slišal tam. Govornik je govoril nemško, zato se je zdela Janu tista beseda toliko strašnejša, ker mu je bila napol tuja. «Vaterlandsloses Gesindel!» Takrat ga je spreletelo, toda govornik je govoril dalje, Jan je poslušal natanko, da bi razumel, in je pozabil na besedo. Ko se je vračal, se je spomnil nanjo, in spomnil se je nanjo, ko je ležal oblečen na postelji in tiščal robec na usta.

«Co je to, vaterlandsloses Gesindel? Jaz jo imam, domovino, jaz Jan Vymlatil! . . .»

Videl je govornika, ki je stal na odru rdeč in vroč, upognjen s stisnjenimi pestmi. Tudi tiste ljudi je videl, ki so stali ramo ob rami, da bi protestirali proti psovski, ki jim jo je bil vrgel nekdo v obraz: «Vaterlandsloses Gesindel!» Kdo je bil izpregovoril tisto čudno psovko, ni

vedel Jan. Nekateri izmed ljudi so se smejali, drugi so kričali »pfui« in »hanba«, mnogo jih je tudi bilo, ki so se dolgočasili. Dvorana je bila zelo prostorna, toda slabo razsvetljena in strop je bil nizek; nobenega okna ni bilo in vzduh je bil vroč in tako gost, da bi ga rezal z nožem. Ramo ob rami so stali; kadar so pritisnile poslednje vrste, so se zazibale glave kakor pod težkim vetrom. Janu je bilo slabo; gledal je v govornika in je slišal njegov glas in vendar mu je bilo treba stati, zakaj sosednje rame so ga tiščale tako krepko, da je visel kakor v kleščah.

Ko je govornik dovršil, se je priril František do Jana in je vzdignil roko.

»Nekomu je slabo, prijatelji, dajte prostora!«

Počasi in trudoma so se razmikale vrste.

»Ni mi slabo!« je jecjal Jan; njegov obraz pa je bil bled in curkoma mu je lil pot preko lic.

»Domov pojdi! Čemu pa si prišel sem, če ti je slabo... tudi brez tebe bi opravili!« se je razsrdil František, zgrabil je Jana za pleča ter ga potisnil iz gneče.

Jan je šel omahovaje in na cesti mu je nenadoma udarila v misel tista čudna beseda govornikova. Postal je in se je ozrl. Iz daljave, iz polne dvorane je bučalo; cesta pa je bila prazna in mirna, en sam človek, v dolgo suknjo zavit, je hotel mimo in je izginil. Samotna je bila cesta in neznana; njena tuja, neprijazna samota je legla bolno na Janovo srce. Čutil je vso divjo, pekočo strahoto tiste besede: »Vaterlandsloses Gesindel!« Tako globoko je čutil to strahoto, kakor da je bila beseda naravnost njemu in krohotoma zalučena v obraz: »Ti, Jan Vymlatil, nimaš domovine, najslajše ljubezni ne poznaš!...«

»Zakaj mi je to očital? Kaj sem mu storil?« je pomislil Jan, ko je ležal na postelji...

Špranja v durih je ugasnila; poslednji, ki je bdel v veliki izbi, je ugasnil luč in je legel vzdihovaje na posteljo.

Jan je slišal tisti vzdih in še pustejša je bila samota v njegovem srcu; tišina v njegovi tesni izbi je bila še temnejša.

Vstal je in je prižgal luč, da bi videl nemirni plamen in da bi morda slišal njegovo tiho prasketanje.

Opolnoči sta prišla Vaclav in František. Prišla sta glasna in vesela, loputaje sta zapirala duri, spotikala sta se ob blazinah, ko sta šla skozi veliko izbo; nekdo je zamrmral s postelje, otrok se je prestrašil in je zajokal.

«Kaj še bdiš?» se je začudil František, ko je stopil v svetlo izbo.

«Škoda olja!» je rekel Vaclav in se je sklonil, da bi upihnil luč.

Jan je iztegnil roko.

«Pusti luč . . . strah me je, če ni luči . . .»

František se je zasmel.

«Naj gori, če te je strah bele žene!»

Vaclav je mrmral in se je slačil.

«Ne jezi se, Vaclave!» ga je tolažil František. «Če ti luč blešči, se obrni k steni; in pomisli tudi v svojo tolažbo, da spe ljudje z odprtimi očmi!»

Tudi František se je slekel in je legel na blazino, ki je bila položena na tla tik pred Janovo posteljo.

«Vaclav je še na boljšem!» je premišljeval František naglas, ko se je odeval s svojo suknjo. «On leži v senci, meni pa sije v obraz, naj se obrnem kamorkoli!»

«Pa ugasni!» je odgovoril Jan.

«Kaj bi ugašal, če te je strah bele žene! Kadar boš zaspal, bom že ugasnil . . . Kako pa se ti je zdelo na shodu?»

«Lepo je bilo!» je odgovoril Jan tiho in skoro zlovoljno; zakaj v plamenu, ki je tiho prasketaje trepetal pred njim, je bila z rdečimi črkami zapisana govornikova beseda.

«Dobro je govoril! Hudo jih je dal!» se je oglasil Vaclav iz sence.

«Ti ne veš nič, če je dobro govoril in če jih je dal!» ga je moško zavrnil František. «Hanba si klical in še be-sede nisi razumel!»

«Ampak videl sem!»

«Godcu je ploskal gluhec! Naključje pa mu je bilo milostno in po pravici je ploskal . . . Kaj se ti ne zdi čudno, Jan, kadar slišiš besedo domovina? Kaj si misliš takrat, kam mišliš?»

«Na Moravo mislim, na zeleno!»

František se je okrenil na blazini in je pogledal Janu v sivi, od bolezni izglojeni obraz.

«S takim glasom si to rekel in s takim obrazom, kakor da si govoril o smrti . . .»

«Na Moravo sem mislil, na zeleno, in na smrt . . .»

«Otrok si v vseh rečeh, Jan; dobre besede si potreben in palice. Ali veš, nakaj mislim jaz, kadar slišim besedo domovina? Na tisto mislim, s kakšno radostjo sem pobegnil očmu, ki me je klestil za kosilo z brezovko, za večerjo pa z drenovačo!»

«Široki svet je dom proletarca!» je zamrmral izza duri Vaclav, zaspan in že napol dremajoč.

Jan je molčal.

«Na tisto mislim!» je govoril František dalje, bolj zamišljen in s tišjim glasom. «Toda glej, kakšna čudna želja me obide časih: rad bi videl še kdaj tisto hišo, celo očma bi videl rad in tudi brezovko in drenovačo . . . Ne da bi se jokal po tistih rečeh, tudi tam bi ne ostal, ker mi je boljše tukaj . . . ampak prišel bi rad, takole v nedeljo, prinesel očmu tobaka, sestri židano ruto, pretepel bi se malo v krčmi s fanti in bi takoj spet šel . . . Tako, glej, bi storil rad! . . .»

Jan se je vzdignil v postelji, oprl je komolec ob blazino in je naslonil lice ob dlan.

«Zakaj bi tako storil? Še to mi povej!»

«Zakaj?» se je začudil František. «Saj sem rekel, da si otrok! Še prašal boš, zakaj se vrti zemlja okoli solnca. Zato pač!»

Jan je strmel nanj s steklenimi, jetičnimi očmi.

«Zato bi rad šel, glej, František, ker je v tvojem srcu domotožje, ki nikoli ne ugasne . . .»

«Toliko je gotovo, da se obesil ne bom zaradi tega domotožja!» se je zasmel František veselo, Jan pa je vztrepetal.

«Ne bi se obesil, praviš, ne zaradi domotožja?»

František je strnil obrvi, vzdignil se je na blazini.

«Kako si prašal, Jan? Zdi se mi, da si hudo bolan nocoj. Lezi, odej se in daj, da upihnem luč. Ne misli nič neumnih misli, zaspj takoj; tudi jaz bom zaspal . . .»

«Glej, František, jaz bi se obesil zaradi domotožja...»

«Obesi se, Jan, zaradi norosti!»

«Še nocoj se napotim; še to noč pojdem . . .»

«Kam?»

«V Moravo zeleno . . . tisti travnik bom videl še enkrat in tisto polje . . . tudi Anko bom videl in židano ruto ji bom prinesel . . .»

František je legel in se je odel tesneje.

«Pojdi zbogom, kamor te je volja, ali na desno, ali na levo, ali v zeleno Moravo, ali v sveto Rusijo; samo mene pusti pri miru, kajti rad bi spal!»

In František se je obrnil v steno in je zatisnil oči.

Jan je vstal. Šel je v kot, kjer je imel v lesenem kovčegu spravljeno svoje perilo; povezal je vse svoje stvari v neveliko culo, potisnil si je klobuk na čelo in je stopil proti durim.

František je planil kakor iz sanj in je stal z enim korakom pred njim.

«Nikamor ne pojdeš!»

Tudi Vaclav se je vzdramil.

«Co je, Františku?»

«Kaj je? Norec je med nama! Ti si spal, Jan pa je znorel in zdaj nori!»

«Nič nisem znorel!» je odgovarjal Jan mirno. «Pusti me, František, da grem! Če nečeš, da grem nocoj, pojdem jutri, takoj ko odideš na delo . . . Ne sili me; nisi moj oče, tudi ne moj jerob!»

Planjava

Ojstrica

Pogled s pota na Ojstrico.

«Prav ima!» je zazehal Vaclav. «Res nisi njegov oče in tudi jerob njegov ne. Še toži te lahko, če mu zastavljaš duri!»

«Samo to mi povej», je kričal František razljučen, «povej mi le to, za Krista, kam misliš!»

«Povedal sem ti: v domovino!»

«Nocoj?»

«Nič pozneje, zakaj . . . poglej mi v lice!»

František mu je pogledal v obraz in je takoj obrnil v stran pogled.

«Hudo si bolan, ne hodi na pot . . . ták ne hodi na pot!»

«Ker sem bolan, moram na pot, ne smem se muditi ne uro ne, da ne pridem prepozno . . . Ko je rekel tisto besedo, me je zbolelo v srcu in me je poklicalo . . .»

«Kdo? Katero besedo?»

«Vaterlandsloses Gesindel . . .»

«Kaj tebe briga ta beseda? Koga zadeva? Saj smo dobro odgovorili, naglas smo povedali . . . kaj je treba tebi še posebej odgovarjati? Če je bilo odgovora nam dovolj, ga bodi še tebi! . . .»

«Ne tisto . . . ne mislim odgovarjati . . .»

«Kaj torej misliš!»

«Poklicalo me je, v srcu me je zbolelo . . .»

Vaclav, ki je ležal pred durmi, se je vzdignil in je odmaknil blazino.

«Pusti ga . . . in upihni luč! Rad bi že spal nocoj!»

František je pogledal Janu srepo v oči, nato mu je stisnil desnico z obema rokama.

«Tudi jaz sem ti povedal, da bi rad prinesel sestri židano ruto in da bi celo očma rad pozdravil . . . Bolan si, ne držal bi te Bog, kako bi jaz? Zbogom hodi in ne zameri, če je bilo kdaj kaj med nama!»

Jan je stisnil roko Františku in Vaclavu, tiho je odprl duri in tiho je šel skozi veliko izbo, da bi nikogar ne vzdramil. Ko je stopil na ulico, mu je puhnila v lice mrzla noč.

Brez konca so se križale ulice, vse črne in tihe; Jan je bil kmalu truden, sopel je naporno in težke so mu bile noge. Ko je začutil svojo utrujenost in ko je videl, da mestu ni konca, se je prestrašil. V svojih mislih je bil

preračunil, da je do doma tri dni hodá, če bi stopal zmerno in počival po potrebi. Takrat, pred mnogimi leti, ko se je poslovil od doma ter se napotil v mesto, je romal dva dni: takrat je stopal z dolgimi koraki, mlado kri v žilah, v srcu upanje; prehiteval je tovarne vozove, meril se je z železniškimi vlaki, kadar je ugledal ravno progo ob cesti; če ga je povabil prijazen kmet, ki je peljal ponoči zelenjavo v mesto, da bi dospel zarano, se je Jan zasmel in je rekel, da se mu smilijo konji... Zdaj ni bilo več upanja v srcu, v splahnelih žilah se je pretakala lena kri. Na to je bil pozabil Jan, ko je računil.

«Zdaj se ne bom smejal, ne bodo se mi nič smilili konji!» je pomislil.

Iz tihe noči se je oglasil smeh, v temo je zasvetila luč.

Jan, ki je bil truden, je stopil v žganjarnico. Dvoje gostov je bilo tam, obadva sta bila že pijana; Jan je stopil v temnejši kot, naročil je žganje in sedel. Komaj je izpraznil drobni kozarec, se mu je razlila po životu prijetna toplota in veselejše je bilo njegovo srce.

«Ker sem ležal doma, ker se nisem ganil, zato so bile tako žalostne in potrte moje misli, zato sem čakal smrti, kakor čaka otrok palice, namesto da bi potegnill!»

Naročil si je drugo čašico, nato še tretjo.

V svetli procesiji je šla mladost mimo njegovih oči. Sladak spomin oblije s prečudno lučjo vso žalost in vse trpljenje; in žalost je veselje, trpljenje sladkost.

V bleščečo meglo se širijo travniki, pod svetlim nebom sanja polje, veter ga boža z rahlo dlanjo. Tiho, kakor speč otrok, sope ravan; v solnčni megli, na obzorju, nizki sinji holmi... Preko ravni se beli pot, po poti gre Anka. Petnajst let ji je bilo, zdaj ji bo pač že dvajset let; zmirom še je tak otroški njen rjavi obraz, še zmirom so take vesele in nedolžne njene temne oči; narahlo je upognjena glava, na ustnicah tih smehljaj; kakor roža je Anka sredi polja, kakor mak, zakaj pisano rdeča je njena ruta in žito

je tako visoko in Anka je tako majhna, da sega komaj z glavo čez klasje . . . Gre Anka, gre in vzklikne nenadoma vsa osupla in prestrašena. »Kaj ti si, Jan, ali je tvoj duh?« In otroška Anka se pokriža. »Ni moj duh, Anka, temveč prišel sem, da vidim z živimi očmi še enkrat to ravan in tebe, predno umrjem . . .«

Tako je mislil Jan in v čudni sladkosti so se mu zasolzile oči. Ne v mladostni ljubezni do rjave Anke — komaj je poznal Anko; videl je pred davnimi leti v polju, na beli poti, njeno ruto, rdeči — temveč v sladkootožni ljubezni do svojih spominov, v tistem lepem, mehkem in tako trpljenjapolnem čustvu, ki ga je po vrednosti opeval en sam poet. »O domovina, ti si kakor zdravje . . .«

Krčmar, sam že zaspan, je stopil predenj osoren in umazan.

»Hej, ura je!«

Jan je planil.

»Kaj?« je jecjal in se je oziral. »Kje? sem?«

»Če ne veš, kje si, boš vsaj vedel, kam sodiš! Hajd!«

Jan je plačal, vzel je svojo culo in je šel.

Opotekal se je nekoliko, ko je stopil na ulico, in glava mu je bila zelo težka, v sencih ga je bolelo.

»Namesto da bi bil hitel, sem pil!« si je očitil. »Misli so hitele, noga se ni ganila!«

Mrzla je bila noč pred jutrom. Nebo, ki je bilo svetlo še opolnoči, je ugašalo; na vzhodu se še ni belilo, niti siva megla, ki beži pred zoro, se ni še prikazala. Svetilke pa so bile vse že ugasnile in v temi, brez diha in glasu, so ležale puste predmestne ulice.

Jan sam se je prestrašil.

»Ne romaj, romar, ob tej uri!«

Opotekal se je in stražnik, ki ga je ugledal, je zaklical za njim:

»Domov, pijanec!«

Hitro se je okrenil Jan in se je zasmel naglas.

«Saj grem! Domov grem, prijatelj dragi, nikamor drugam!»

Hitel je dalje in se je smejal natihoma, kakor da se mu je bilo pripetilo nekaj zelo veselega.

Njegove misli so se čudno zaokrenile; morda je bilo žganje, ki jim je ukazalo drugo pot, morda je bila sladkost domožja, ki jo je bil užil v prepolni meri.

«Domov, prijatelj dragi, domov! Še predno bo petelin zapel, bom domá! Pa sem rekel, da je daleč moja domovina, da bo potreba tri dni hodá — že ob zori bom tam! Kako bi romal tri dni, ko silijo kolena k tlom, ko sili srce v mir in glava v sanje?»

Z naglimi koraki je prišel mimo človek, ki je bil precej spodobno oblečen in ki se je narahlo zibal. Jan ga je ustavil.

«Oprostite — jaz se vračam domov!»

«Kaj pa to mene briga?» se je razsrdil človek.

«Ampak moj dom je zelo zanimiv!» je govoril Jan dalje in je držal človeka za suknjo. «Zelo zanimiv je moj dom in kakor sem uljuden, ne bi vas rad vabil seboj. Zakaj tam človek ne večerja, temveč je večerja sam!»

«Lahko noč!» je izpregovoril hitro neznanec in se je dotaknil klobuka.

Jan ga je zgrabil še za roko.

«Stojte, samo še trenotek! Ali mislite, da je res kje na svetu zelena Morava, da je kje na svetu tisto visoko polje, da gre skozi polje rjava Anka? Vse to, dragi gospod, je izmišljotino, vse to so sanje... Sanje so vse to, otročje in neumne sanje, zakaj mi vsi, kolikor nas je, smo vaterlandsloses Gesindel in drugega nič... Da bi le hrepenenja ne bilo...»

Človek se je iztrgal Janu, hitel je z dolgimi koraki po ulici in je izginil v temo...

Jan je šel dalje; že so se dvigale črne predmestne tvornice pred njim, tam so se širile puste jase, tam, v

bližini, so že dišali vrtovi, že je pozdravljalo svobodno polje.
Jan je šel . . .

* * *

Dopoldne, ko je ležal František na kupu peska pred poldozidano hišo, počival od dela in pil vrč piva, je bral v časopisu novico:

«Obesil se je na tepki ob cesarski cesti tridesetletni jetični in brezposelni delavec Jan Vymlatil. Očitno je, da je bil popolnoma pijan, ko se je usmrtil. Bil je znan socialist — taki so!»

František je stisnil glavo v pesti, prevrnil je s kolonom pivo in je zajokal.

Slovo.

Za gorami zvone nocoj v slovo zvonovi,
drgeče tiho nad dolino njihov glas,
umrlo solnce je za daljnimi lesovi
in z gor se tiho, nemo bliža nočni čas . . .

Za gorami zvone nocoj v slovo zvonovi —
ah, daleč vede me neznana pot,
k neznanim ciljem vedejo me blodni dnovi
na daljno pot me spremlja le nebeški svod.

Jaz grem — in z mano grejo strune le srebrne
in spremljajo me le spomini v širni svet.
Jaz grem — in moj korak se nikdar več ne vrne —
jaz grem — nikdar te ne uzre več moj pogled . . .

Skoz mrak jo vidim kočo belo ob jezeru,
med drevjem tam pritajen drgeta šepet —
o sreči tihi v radostnem večeru
dveh src ljubečih se skrivnostnosvet drget.

Nezvesta ljubica! Jaz grem — Bog te obvari!
Srce je težko, daljna je, neznana pot,
oči so solzne . . . Ah, saj tebi solz ni mari,
saj tebi rože, rože klijejo povsod! . . .

Za gorami zvone nocoj v slovo zvonovi —
jih slišiš, draga, skozi sreče svoje smeh? . . .
Ah, brez pozdrava so ločeni najni dnovi,
brez solze čiste v tvojih bisernih očeh . . .

Vojestav Molè.

Kraljička Planina

Oštrica

Čerkeska balada.

Mujazinov glas zamrl je v tišini,
Kávkaza so vrhi v tmo se potopili,
zvezdni biseri so v noč se razžarili,
memo vozi ščip po nebni se globini . . .
Kraj aúla ogenj pod goró iskri se.
V misli trije so Čerkesi zatopljeni;
temno v skal zro nanje borovci zeleni . . .
Prvi z misli starec sivi prebudi se:
«Vsakokrat, ko v svet večer se jasen zgrne,
daleč misli moje se nad zvezde vzpejo,
v slavo Alahu molitve z duše vrejo . . .»
Tiho starcu drugi tu Čerkes odvrne:
«Vsakokrat, ko zvezde zlate zažarijo,
vstane mi spomin — Topovi so grmeli,
pele puške — Rusom smo trdnjavo vzeli . . .»
Tih Čerkes je tretji, usta mu molčijo.
Usta nemo so, a misli mu bežijo . . .
Ah, kako ga je ljubila lani, lani! . . .
A ko vrnil se po vojni je končani —
Kaj v spominih groznih grudi mu ječijo? . . .
Prišel tujec je in dekle mu prevzel je —
ves krvav bil tisto noč kinžál njegov je,
tujca mrtvega odneslo je valovje —
in obraz njen kakor kamen prebledel je . . .
Nem je Hasan, daleč misli mu bežijo —
Ni Zareme, sladke njene ni ljubavi . . .
— Gore do nebes v temo strme v višavi,
nad Kavkázom zvezde zlate se bleščijo . . .

Vojeslav Molè.

Izlet v Savinske planine.

F. K.

«Visoko vrh planin stojim,
V veselji rajskem tu živim;
tam dol' ljudje prebivajo,
veselje redko uživajo:
prid' vrh planin,
nižave sin!»

Bl. Potočnik.

Bil je krasen poleten dan. Sinje nebo — jasno ko ribje oko — razpenjalo se je nad nami, ko je korakala vesela družba mladih planincev iz Ljubnega proti Lučam.¹ Namenili so se takrat, da se popnejo na strme vršace prekrasnih Savinskih planin, ki so še vse premalo obiskovani.

Kmetje in delavci, srečajoči nas, gledali so nas sicer malce začudeno po strani, ker mnogim še danes ne gre v glavo, po kaj se plazijo po «grdem svetu», ko je vendar v dolini tako lepó. Zakaj li ti gosposki lenuhi tratijo dragi čas po planincih, ko je na polju toliko dela in malo delavcev, od kar se domačini trumoma izseljujejo v blaženo — Ameriko?

A prišel je lep čas, ko so potegnili planšarji in planšarice s svojimi čredami na svoj «stan», saj so pristni sinovi svojih gora. Takrat prihajajo tudi skušeni planinci, podjetni in za vse lepo navdušeni dijaki, da srkajo sveži gorski zrak v krepkih dihih, da uživajo čarobo gorskega sveta s snežnobelimi visečimi poljanami.

¹ Glej «Ilustrovani narodni koledar» 1906, str. 79—82.

Kdor je poskusil to neodoljivo čuvstvo, ko je z zdravimi čuti in gibčno okretnostjo prebil preteče naravne nevarnosti, ta ne opusti več omamljajočega planinstva, ta pride zopet v planine. In okrepčan na duhu in telesu vrne se zdrav in vesel k svojemu vsakdanjemu poklicu, saj je pozabil vsaj za nekaj dni vse moreče skrbi in pezo človeškega življenja. Bivanje v planinah ga je ojačilo in prerodilo.

Romantičen pot nas je vodil do Luč po lepi Savinski dolini, o kateri pravi pesnik:

Nikdar božji srd nebeški vrt
ni pokončal od konca pa do kraja;
pred mano svet prelep je razprostrt,
ki diven kos zgubljenega je raja.

Ni Bog nam dal ne srebra ne zlatá,
imena ne slovečega široko,
a dal nam v last je krasen kos sveta,
ki blagoslovil ga je z dobro roko.

Ta solčnojasni svet, ta svet krasan,
cveteča Ti Savinska si dolina,
ki vsak s plamtečim srcem Ti je vdan,
kdor zvatí Tvojega se mora sina!

Krasnejša Ti si kot kraljeva hči,
ki v svili in demantih se košati,
oprava Tvoja pestre so ravni,
vasi planinske pa nakit Tvoj zlati.

Savina bistra kakor rib okó
srebrn je pas krog vitke Ti sredine,
in dijamem, Ti venčajoč glavo:
Savinske snegokrite so planine.

Po širnem svetu zrl premnog sem kraj,
prehodil mnogo sem krasno deželo,
srcé pa vendar je povsod nazaj,
nazaj v Savinski dom moj koprnelo!

Ž. L. Mozirski.

V Lučah oskrbeli smo se za daljno gorsko pot s potrebnimi živili in z dolgimi palicami, naš vodnik pa z običajnim cepinom. Dobro okovani čevlji, gorska palica in nahrbtnik napolnjen vsaj s kruhom so neobhodno potrebna oprava planinčeva.

Iz Luč pelje več potov do Kocbekove kočice, kjer smo hoteli prenočiti; izbrali smo si onega čez Lučko kočico, ki je začetkoma zelo strm, ko je hribolazec še najbolj krepak. Korakali smo z veselim srcem dober četrt ure po okrajni cesti tik Savine proti Solčavi, odkoder se lepo vidi košata Raduha. Pred kmetom Pečovnikom zavije pot v igličast gozd ter vodi po strmem jarku v Dolu navkreber. Planinsko jelševje se zamenja z gozdovi. Podrta drvarska kočica nas spominja, da so tu več poletij bivali drvarji, ki so sekali smreke in hoje najvišje, odkoder je še sploh mogoče spraviti les v nižino do Savine. Vse ostalo drevje, ki še raste višje do Lučke kočice, je brez vrednosti, ker se ne more izkoristiti. Drvarske kočice so zelo jednostavne; streha, ki sega do tal, je napravljena iz skorij. Odprto ognjišče in ležišče s slamo, praprotjo ali smrečjem je notranja oprava.

Korakajoč pod velikanško steno Tiršico čez prodišče, potem po vijugastem strmem potu mimo Mrzle jame in razritih sten Ostrega vrha po gostem gozdu smo dospeli iz Luč v treh urah v kadunjo Korito, kjer stoji mala lesena Lučka kočica. Med potom smo videli globoko pod seboj mlakužo, »jezerce« imenovano, smo prepodili gozdne jerebice in celo divjega petelina, le vitkih srn, pravega krasa naših gorskih gozdov, ter višje živečega ruševca nismo videli.

Pri Lučki koči neha drevesna rast, čeprav še stojijo nekoliko višje suha mecesnova debla, ki nam pričajo, da je vsa borba dreves za svoj obstanek v tej višini zaman. Odtod se pričenjajo planinski pašniki s pritličnim borovjem in tratami, na katerih cvetijo živnobojne planinske cvetke.

Dolgi dnevi, močna svetloba in potrebna vlaga v kratki dobi razvoja planinskih rastlin storé, da ne najdemo nikdar tako svetlo bele, rdeče, modre, zelene in rumene barve kakor na planinskih cveticah.

Planince-novince je zanimalo tudi pritlično borovje¹, ki pokriva včasih razsežne površine s svojimi dolgimi, smolenimi, po tleh se plazečimi vejami, kjer je hoja večinoma nemogoča.

Od Lučke koče višje pelje pot med borovjem in po tratinah lahko navkreber na gorsko planoto, ki se razširja daleč naokrog po Ojstričinem gorovju, imajoč kotlinaste jame ter nebroj nižjih vrhov (Veliki vrh, Črni vrh, Koroški vrh, Dleskovec, Deska, Dedec itd.) Čaroben pogled se odpira na doline in bližnje velikane. Pod Velikim vrhom zazremo naenkrat ostrorobo kraljico — Ojstrico. Naše planince-novince obide groza, da resno in boječe povprašujejo, kje je sploh mogoče prelaziti strme in razorane skale na vrh gore.

Solnce je še obsevalo vrhunce, ko smo šli nekoliko navzdol po dolinici «Molički planini», ki je pravi vrt krasnih gorskih cvetic. Kako ljubo nas pozdravlja planinski ravš (Rhododendron hirsutum L.), kateremu pravijo v Lučah «cvetje».

K o c b e k o v a k o č a²! Z nepopisnim veseljem vstopi vsak planinar v to planinsko zavetišče, kjer je varen pred vsemi vremenskimi neugodami. In kaj šele, če dospeš od deža premočen do kože v kočo! Ne moreš prehvaliti naporega delovanja prekoristnega «Slovenskega planinskega društva», za katero se v dolini po največ niti ne zmeniš. Le pomisli, koliko je bilo treba dela, napora in denarja, da se je mogel postaviti ta udobni planinski dom! Ves les, deske in škodlje ter apno so nosili delavce

¹ Legföhre = Pinus Mughus Scop.

² Postavljena je bila leta 1894 in ima do 20 ležišč.

po dve uri daleč navkreber, hišno opravo in potrebna živila pa pet ur daleč iz Luč. Koliko znojnih kapljic se je že prelilo!

Postrežljivi starček Planinšek nas je pristrčno sprejel, nanosivši nam vsega potrebnega.

Ko smo si oddahnili, podali smo se k »jubilejni kapelici sv. Cirila in Metoda«, ki stoji ponosno na strmi skali in v kateri se lahko mašuje. Odtod je veličasten pogled v romantični Robánov kot, katerega omejujejo na vzhodno stran ponajveč navpične skale. V ozki dolinici se blešče razsežna prodišča, katera so nasuli hudourniki v mnogih letih. Nižje pod kapelico izvira iz skale studenec, prava dobrota za kočo.

«Šumljal studenec je rahló,
deklé zajemalo vodó. —
Jaz sem ob skalni steni stal,
in nemo zrl v studeni val. —

Oj virček ti, ki me krepiš,
kot srce moje se mi zdiš;
vsahnil ne bo tvoj val nikdar,
kot v srcu domoljubja žar!»

Ž. L. Mozirski.

Zavest, da je treba zjutraj zgodaj vstati, spravila nas je kmalu na ležišča.

Ni še zora pucala, ko smo v jutranjem mraku zapustili kočo, napoteč se na Ojstrico. Pot nas vodi polagoma navkreber in table s slovenskimi napisi, ki dokazujejo našo narodno zavest, kažejo smer raznih križajočih se potov. Kako krasna je hoja po podolgastem kvišku držečem grebenu Male Ojstrice! Pogled nam uhaja v širni gorski svet čez kotlinico Korošico tja do Planjave ali pa v brezdanje dozdevajoče se nam prepade v Robanov kot. S strahom približali smo se že strmim stenam Ojstrice. Ali naš pot nas zapelje po raznih stopnicah naravnost v nje, železni klini in vrvi nam olajšajo hojo.

Še nekaj korakov in že stopamo po ozkem grebenu na zahodni vrh Ojstrice, kamor smo od kočje dospeli v 2 urah.

In kak diven razgled! V jutranjem svitu žari nebroj vršacev kroginkrog, doline pa zagrinja polumrak. Nemogoče je popisati lepoto razgleda s takega visokega vrha. To se mora le videti in občutiti!

Zamaknjeni smo zrlí vsi čarobni svet. Ko je minilo prvo presenečenje, razlagal in kazal nam je vodnik razne gore in vrhunce, katerih pa ne maram naštevati. Zrlí smo slovenski svet, ki je bil v davnih časih ves naš, a danes biva tam ob severnih gorah drugi sovražni nam rod. In kar je ostalo našega doma, lep si in krasan!

«Dasi narod smo ubog,
tepe šiba nas nadlog,
vendar dom naš nam je drag,
ljub nam je domači prag.

Venec pisanih dolin
in zeleni pas planin, —
nanj ponosno zre okó,
bije zanj srce gorkó.

Tiha vas ob vznožju gor,
ki zlati jih zgodnji zor,
več kot mesto nam velja,
kjer svoj prestol car ima.

Če sovražnik krut bi vstal,
rod naš se ne bo ga zbal,
čuval bo domači mir
kakor čredo zvest pastir.

Nas ne mika tuji svet,
slava ne zmagalnih čet;
kakor sokol vrh gora
ljubimo mi rodna tla!

Ž. L. Mozirski.

Od Ojstrice se odceplja en razrastek proti severovzhodu s Krofičko (2086 m) in Strelovcem (1796 m), ki

loči Logarsko dolino od Robanovega kota; glavni greben pa se zniža proti jugozahodu na Škarje (2135 m), zopet strmo vzdigne z vršaci Baba in Planjava (2399 m), od koder se zavije proti zahodu ter pade na 1884 m v Kamniškem sedlu, kjer je Brana (2253 m) potisnjena bolj proti jugozahodu.

Leta 1823. je poročnik Ernest pl. Joanelli dal na Ojstrici postaviti 2'21 sežnjev visoko piramido; šel je iz Luč mimo Planinška. Dne 12. avg. 1825. pa je bil nadvojvoda Ivan na Ojstrici; prišel je iz Logarske doline čez Klemenškovo planino in Škarje; vodil ga je Klemen Logar. Od Škarij naprej so na nekaterih krajih baje morali nadvojvoda nositi. Z Ojstrice je šel čez Podvežo v Luče. V spomin na to potovanje je bila na severni strani Igle pritrjena spominska plošča, ki pa je že zginila. Pozneje je bilo na Ojstrici mnogo učenjakov in turistov, prva ženska pa je bila Ana Planinšek iz Luč.

Zanimiv je pogled proti jugu na Veliko planino, kjer se svetlika nad 70 planinskih koč kakor velika vas. Neki Dunajčan je enkrat menil, da vidi čredo krav, ali to bi morale biti ogromne živali, da bi se videle v taki daljavi tako velike.

Ko smo se nagledali in vpisali v spominsko knjigo, odlazili smo proti Škarjam nizdol. Pot je začetkoma silno strm in je treba previdno stopati. V tričetrt uri smo gledali že skozi Škarje v krasno Logarsko dolino, zlasti pa na Okrešelj¹.

Od Škarij na levo (zahodno) stopaš po strmem robu navkreber na Babo in potem nizdol v kadunjasto prodišče pod Planjavo, kjer leži sneg navadno do pozne jeseni. Ker smo šli tiho in nismo metali kamenja v prepade, kakor delajo neprevidni ljudje, smo zapazili pod Planjavo celo

¹ Glej sliko v lanskem koledarju!

tropo divjih koz. Starejši kozel stoji na kakšni skali kot čuvaj. Ako zapazi kaj sumljivega, pa zažvižga in lahkonože živali zbeže tekoč druga za drugo, mladiče pa imajo v sredi. Na vseh gorah krog Bistriške doline je mogo divjih koz. Lov ima v najemu knez Windischgraetz. Na enem lovu, ki traja po tri dni, ustrele do 70 koz.

Z omenjene kadunje se dospe kmalu na vrh Planjave (2399 m), odkoder je lep razgled, vendar ne tako kakor z Ojstrice. Planjava je zelo raztegnjeno, rogljato, mogočno skalnato gorovje, ki se od Kamniškega sedla vzpenja vzhodno z navpičnimi stenami. Ta vrh Planjave je malo dostopen. Proti jugu razteza tri mogočne grebene z mnogimi rebri in žlebovi. Srednji greben se razceplja v stranske odrastke ter se vedno niže spušča do Bistriške doline. Na severu proti Logarski dolini ima Planjava nedostopne navpične stene.

Pot s Planjave vodi zahodno najprej povprečno čez pobočje nizdol do Sukalnika, kjer se zagleda Kamniška koča. Daljni pot je precej težak in na snežiščih tudi nevaren. Po strmi skali se pride polagoma v ovinkih v strm žleb ter čez razna rebra navkreber in nizdol na nevarno strmo snežišče, kjer je navadno treba kopati stopinje s cepinom (glej sliko). Tu je treba največje previdnosti, če nimaš cepina ali derez (krempizerjev). Ker smo za skalo lahko korakali po snegu, smo tudi ta del pota lahko premagali, daljni pot nam ni delal več težav, da smo srečno prikorakali v veliko in lepo Kamniško kočo, ki je bila letos slovesno otvorjena. Od Škarij smo rabili tri ure hoda.

S Kamniške koče je lep izlet v eni uri na Brano odkoder je poučljiv pogled v Grintavčevo skupino; obenem pa prideš lagotno v Bistriško dolino ali na Okrešelj. Ker so bili malo vajeni turisti trudni, smo si popoldan odločili za počitek v Kamniški koči. Široko in z zeleno trato pokrito sedlo med Planjavo in Brano ima nebroj krasnih planinskih cvetic. Tu najdeš celó na ravnem obče priljubljeno

planinko (Edelweiß), ki je rastoča v divjem skalovju že marsikomu povzročila smrt.

Daljši počitek in mirno spanje nas je blagodejno okrepčalo. Zjutraj zgodaj smo korakali že po izborno napravljeni, deloma iz skale izklesani in povsem nenevarni poti «Slov. plan. društva» navzdol na Okrešelj, kjer smo jo zavili v Turski žleb navkreber. Novi pot čez Kotličce in Tursko goro še namreč ni zgotovljen.

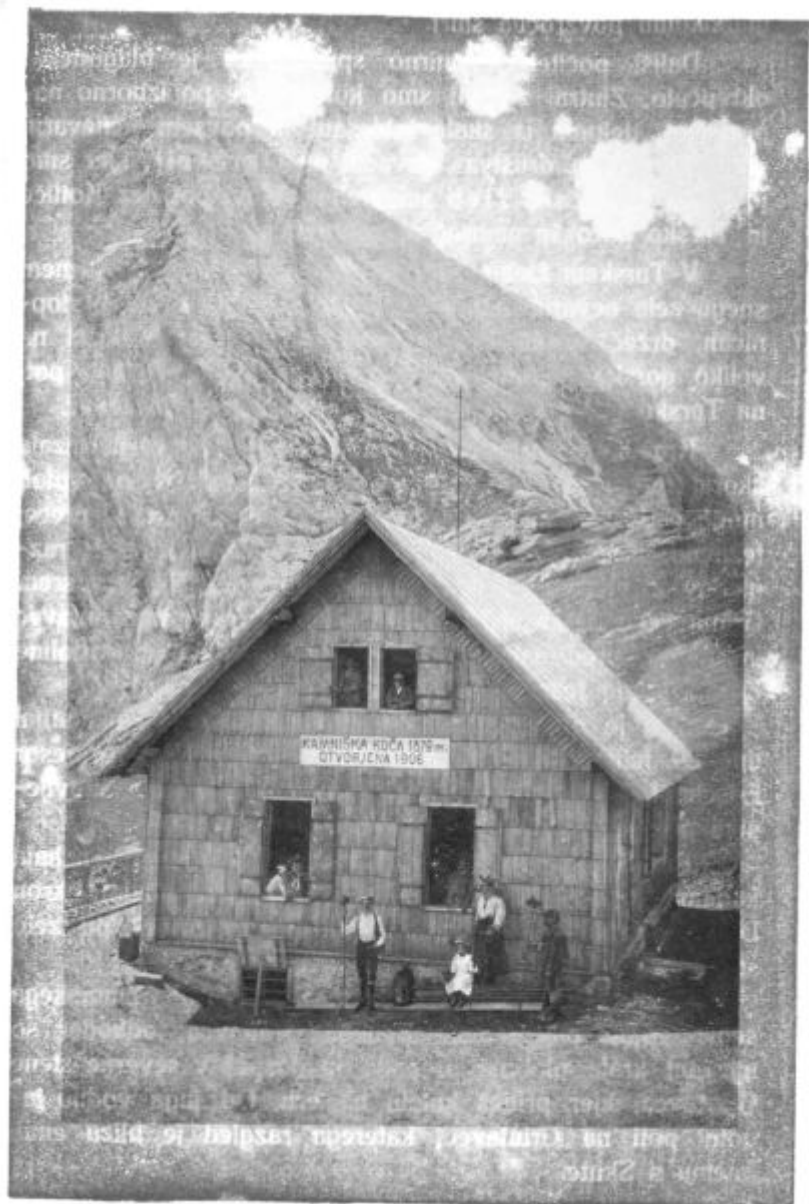
V Turskem žlebu, kjer je bila včasih hoja po strmem snegu zelo nevarna, stopali smo po železnih klinih in stopnicah, držeč se za žico, lagotno navkreber, prišedši na veliko gorsko planoto «Male pode», odkoder vodijo poti na Tursko goro, Rinko, Skuto in pod njo na Grintavec.

Krenili smo proti ostrošiljasti Skuti, ki nam je kazala skoraj navpično stran. Nekateri so zanikali, da je sploh mogoče od tod priti na njo. In vendar je šlo, čeprav precej težavno, srečno na vrh, odkoder je eden najlepših razgledov z vrhov Savinskih planin, ker stoji Skuta v sredi Grintavčeve skupine. V bližini nas pozdravljata Grintavec in Kočna, pred nami pa leže globoko razne krasne doline Kočne okrog Jezerskega.

Prvi je prišel na Skuto Alfonz Pavich pl. Pfanenthal dne 29. julija 1875. potem istega leta 12. avgusta profesor Frischauf in 21. avgusta Anton Bauer. Z dobro napravljenimi poti je sedaj Skuta lažje dostopna.

Raz Skuto smo šli proti Štruci, pred katero se nahaja kadunja z izborno vodo. Pot vodi potem nizdol okrog Dolgega hrbta na Mlinarsko sedlo, kjer prideš po zelo strmi stezi v Češko kočo na Ravneh.

Nas je mikal blizu stoječi Grintavec. Od Mlinarskega sedla stopaš po grebenu Malega Grintavca, odkoder so na oba kraja globoki prepadi, in dospeš v severne stene Grintavca, kjer prideš kmalu na vrh. Od juga vodijo lagotni poti na Grintavec, katerega razgled je blizu enak onemu s Skute.

Ker se nam je mudilo naprej, mahnili smo jo proti Cojzovi koči (nemški) na Kokrskem sedlu in dalje čez Suhodolnika v Kokro ter v Kranj z vozom.

S tridnevnim izletom v Savinskih planinah so bili vsi udeležniki jako zadovoljni in so si obljubili, da še prihodnje leto prehodijo koroško stran naših Grintancev, da tako spoznajo lepoto naše domovine.

Nova ljubav.

V noč je plulo mojih misli valovanje,
bil sem morje daljno, temno, vse brez mej
v viхро zlit strasti sem svojih hrepenenje,
v noč sem plul naprej, naprej . . .

S skalnih vstal bregov je ogenj plameneči
do neba v sijaju burnem vzplapolal,
videl sem — dve roki vzrasli sta blesteči
do neba iz temnih tal . . .

Skozi noč so bela strepetala krila,
v viхро gledal poln življenja je obraz —
in vsa dalja v pozabljenje potopila
strast je svojo tisti čas . . .

Vali so strme ti noge poljubili,
ko na čelo položila si mi dlan —
sni minulih solnčnih dni so se vrnili
in misli mojih ocean . . .

Vojeslav Molè.

Mrovec in njegova slava.

Spisal **Ivan Cankar.**

Hodil sem zadnjič v svoji žalosti po pustih krajih, kjer ni ne solnca, ne življenja in sem zašel v nizko, temno krčmo, ki je nisem videl prej nikoli. Zdi se mi, da je bila dom in pribežališče tatovom, razbojnikom in iblajtarjem; celo krčmar sam je bil podoben hudodelcu, ki preži v zasedi in mori brez kesanja.

Na prvi pogled se mi je zdelo, da ni v izbi nobenega piva; tiho je bilo in smrdelo je po včerajšnjem pivu. Čez dolgo šele, ko so se oči privadile mraku, sem ugledal kujona v kotu. Sedel je tam kakor v klopčič zviti in se ni ganil; skrival je nos v roki in je gledal name iznad pesti.

«Kaj si ti tukaj?» sem vzkliknil osupel in vesel. «Mislim sem, da te najdem nekoč med razbojniki, in kakor sem mislil, tako se je zgodilo!»

«Ne ogovarjaj me!» je odgovoril z globokim, bridkosti polnim glasom in je zakril oči. Njegova žalost je pretresla moje srce; vstal sem, stopil sem k njemu in sem se narahlo doteknil njegove rame.

Vzdignil je glavo; njegova lica so bila objokana, megleno in motno so se ozrle name njegove oči.

«Zakaj si prišel?» je govoril z mehkim, tihim, trepetajočim, kakor obzirno prosečim glasom. «Kaj se nisem skril zadosti daleč? Kaj nisem nasul dovolj visoko gomilo na svoj grob? Ali je bilo naključje, ali je bila namera, da si me srečal? Če je bilo naključje, vzemi klobuk, pojdi z bogom in ne ozri se name med durmi! Če pa je bila namera, ti Bog odpusti, kakor ti odpuščam jaz. Tolažbe,

ki mi jo prinašaš v usmiljenih rokah, ne potrebujem; zakaj ni ga solnca tako žarečega, da bi raztopilo led okoli mojega srca. Pojdi zbogom in ne ozri se name!»

Tako globoke in resnične bridkosti še nikoli nisem ne videl, ne slišal. Toliko očitnejša je bila in toliko bolj sočutja vredna, ker je bilo na obrazu mučenikovem nekaj otroškega in smešnega. Na svetu so obrazi, ki so ustvarjeni za vse drugo, samo ne za bridkost; dolge gube se naberó na jok, toda noben človek jim ne verjame bolečine; podobni so pajacu, ki se kremži na odru tako lažnjivo, kakor je bila lažnjiva klofuta, ki jo je dobil. In sočutje mu ni dodeljeno; če bi trpel resnično, bi se smejala drhal njegovemu trpljenju; in da bi poginil sredi odra, bi drhal ne vztrepetala v tihem strahu in usmiljenju, temveč glasno ogorčena bi bila, ker ji je motil zabavo . . .

Šele ko sem stal pred njim, ko sem mu položil roko na ramo ter se sklonil k njemu, sem videl natanko vsa znamenja velike nesreče. Tako gleda človek od daleč na pogorišče, zdi se mu strahotnolepó, veličastno in dolge pesmi vredno; ko stopi bližje, ugleda sámo prazno klaver-nost in puščobo, okrene se nejevoljen in kolne.

Njegov obraz je bil bled, upal in zelo dolg, kakor da ga je bil zgrabil kdo za redko rdečo brado ter ga potegnil navzdol; obrvi so ostale visoko gori in so se čudile, usta pa so bila napol odprta in so se tudi čudila. Obleka je bila umazana, posvalkana in blatna, kakor da jo je bil našel na cesti ter jo urno oblekel v temni veži, tako da je pozabil zapeti telovnik in srajco. Čevljev nisem videl, ker jih je skrival pod klopjo.

Dolgi beli nos je stiskal med roke in je gledal name postrani s plašnimi očmi — čisto kakor pajac, ki stoji na odru do pasú upognjen, skriva lica z dlani in vprašuje z velikimi, belimi, neumnimi očmi: «Kaj me boš?»

«Glej, Mrovec!» sem ga tolažil s toplim, očetovskim glasom. «Tako vedenje se že res ne spodobi za človeka,

ki ima visoke misli! Zakaj nabiraš v te žalostne gube svoj obraz, tako plemenit некоč? Nisem te prišel tolažit — kaj bi tolažba mrtvemu srcu? Babam tolažbo! Le solze, ki urno pritekó in urno usahnejo, je mogoče obrisati; luža izpuhti pod solncem, nikoli ne reka in veletok! Bodi žalosten, Bog ti blagoslovi žalost, žlahtno čustvo je! Toda nosi breme z dostojanstvom, zakaj dostojanstvo je tisti neprecenljivi lek, ki ozdravi celo najhujšo in najnevarnejšo rano, rano smešnosti. Poznam človeka, ki ti po vseh svojih notranjih in zunanjih čednostih ne sega niti do gležnjev in ki ga po vsej pravici imenujemo malopridneža; ampak glej z dostojanstvom prenaša svojo malopridnost ter je zategadelj pošten rodoljub in velik dobrotnik narodov. Tudi nekoga drugega poznam, ki je smešen in siten patron od nosa do pete; na čelo pa mu visi dostojanstven koder, ki razlaga na to in na ono stran: «Jaz sem dostojanstven koder in gorjé mu, kdor se me dotakne!» In zaradi tistega kodra je sitnež imeniten poet, ko še nikoli ni napisal krščanskega verza. Taki so ljudje, ki vedó, kaj se spodobi in kaj je koristno. Kako pa ti? Tvoje srce je v žalost potopljeno in namesto da bi vzdignil visoki črni prapor svoje bridkosti ter ga nosil križem po cestah, ljudem v očitek in sramoto sebi v sladko čast, sediš tukaj pri tem krčmarju hudodelcu in pretakaš solze, ki jih nihče ne vidi in ki te nihče ne zavida zanje!»

Tako sem govoril; Mrovec pa je stresel z glavo in molčal dolgo. Krčmar hudodelec nama je prinesel polno steklenico.

«Take predrzne besede govoriš, ker si še mlad in neizkušen!» mi je očital Mrovec z žalostnim, vzdihujočim glasom in je točil. «Če bi ti povedal svojo zgodbo, bi govoril drugače, celó nič bi ne govoril, temveč glavo bi nagnil in bi molčal. Zato, da boš vedel, odkod moja bridkost in kam, in tudi zato, da se razodene pred tvojimi očmi posebna in usodepolna skrivnost človeške duše, ti odklenem zdaj duri v svoje srce . . .»

In Mrovec mi je pripovedoval svojo čudno zgodbo:

Jaz se pišem Mrovec, Jožef Mrovec, in sem bil некоč umetnik. Nečoč! — preudari dobro, da sem ob tej besedi vzdignil kazalec in da sem te pogledal! No, boš mislil natiroma in ne boš povedal, veliko je umetnikov na svetu, veliko pa jih je tudi, ki niso! Pametna in uvaževanja vredna je ta misel, toda rečem ob tej žalostni uri, ko je moje srce na stečaj odprto, da sem bil umetnik in da sem slutil Boga, boš spoznal resnico in dvoma te bo sram.

Spominjaš se name, kakor si me videl pred davnimi leti. Takrat sem bil mlad, takrat sem bil umetnik. Ne vem natanko kakšne sorte umetnik, ampak toliko vem, da je gorel v meni sveti ogenj. Kar pa je poleg tega še gorelo v meni, je bila pregrešna častihlepnost. Čudno je, da je človek najbolj častihlepen, kadar je časti najmanj vreden. Tako sem srečal človeka, ki je bil eno samo uro poet, pa je vse svoje življenje prej delal dolgove na čast tiste božje ure. Dokler je klepal hrome verze, je hodil po cesti kakor puran in je bil jezen, če se ljudje niso ozirali za njim: «To je tisti pesnik!» Komaj pa je zložil lep sonet, si je odvezal dolgo, vihrajočo kravato, ostrigel si je lasé in je zdaj spodoben in miren človek.

Kakor je bila pregrešna moja častihlepnost, vendar sem jo prenašal brez hude vesti in brez kesanja. Videl sem namreč, kako radodaren je narod s častjo in slavo, kako trosi z obema rokama zaslužne križce na desno in na levo, tako da obvisi časih svetlo znamenje na prsih človeka, ki je stal slučajno ob cesti in vprašaje osupel: «Kaj pa sem storil?» Velikokrat sem bral: «Naš velezaslužni v dejanskem rodoljubju osiveli . . .» Kdo? Nikoli še nisem bral njegovega imena, in zdaj nenadoma, kakor da so se bili oblaki razmeknili, je obžarilo solnce njegov obraz. «Kolik čast bo šele dodeljena resničnemu zasluženju!» sem pomislil z vročim licem in svetlimi očmi.

Mlad sem bil, Bog bodi milosten moji mladosti! Da bi bil mirno tam sedel, mirno užival svoj vsakdanji kruh, popival v krčmi z rodoljubi, ljubil ženo in vzgajal otroke — glorijska bi sijala danes nad mojim čelom. Tako pa sem bil mlad in neizkušen, ničesar nisem videl, ničesar razumel, prevrnil sem v svojih mislih vse narurne pravice in postave,

Veliki vrh

Jubilejna kapelica sv. Cirila in Metoda pod Ojstrico.

napravil sem se za častjo in slavo po taki poti, po kateri se ne pride drugam, nego v hišo kesanja in hude sramote. Zaslutil sem Boga in sem bil umetnik.

Ta zmota ni trajala dolgo; kakor obraz vsakega umetnika, tako se je postaral čudovito hitro tudi moj obraz. Ne samo obraz, tudi srce se je postaralo in obsenčilo ga je spoznanje.

Spoznal sem, da je pač lahko, dokopati si časti in slave, časnega in večnega blagra, ampak da si zaslužiti človek teh stvari ne sme, da ne sme geniti mezinca zanje. Komaj pade nanj senca resničnega zasluženja, je izgubil za zmirom čast in slavo in dober glas. Tako natanka je ta reč, da sem poznal človeka, ki svoj živ dan ni storil nikomur in ničesar blagega, ki se ni briga za čisto nič nego za jelo in pilo in ki je bil kljub temu občezenan, imeniten in požrtvovalen rodoljub. Zgodilo pa se je, da se je ta človek po čudnem naključju nenadoma vzdramil iz svoje lenobe in da je začel, Bog vedi kaj ga je bilo obsedlo, pošteno delati za kulturo svojih bližnjih. Od tistega dne ga noben rodoljub več ne pozdravi, nobena usta ga več ne imenujejo in zapuščen bo križ na njegovem grobu. Narobe se je zgodilo nekemu drugemu, ki je bil v svoji mladosti poet in velik revolucionar. Kdor ga je takrat poznal, je pljunil, predno je izgovoril njegovo ime. Nato pa se je nesrečnež tako privadil kamenju, ki so ga metali za njim, da se je polenil in da je začel pisati strahovito dolgočasne verze. Komaj so ljudje to zapazili, so ga posadili na prestol in so ga venčali z glorio. Zdaj sedi na prestolu in piše verze; nobeden jih ne bere, toda češčen je, kakor ni bil prej nikoli . . .

Vse to sem spoznal ob tistem času, ko sem bil lačen in žejen, ko so bili moji čevlji brez podplatov in je pihal veter skozi mojo tenko suknjo. Klatil sem se med umetniki, ki niso Boga šele samo slutili, temveč ki so mu že z deli izkazovali čast. Vedeli so, da sem bil prišel médnje po glorio in so me pomilovali, ker so bili blagi ljudje in usmiljenega srca. «Čemu se ukvarjajo v potu obraza, čemu prelivajo svojo kri?» sem pomislil in se jim čudil. «Plačila ne bodo želi ne na tem, ne na onem svetu, tudi njih srce samo, ki je grenkobe polno, jim ga ne bo dalo!» Tako sem mislil, ker sem samo slutil Boga, ko so mu drugi že darovali svojo kri na oltar.

In prav ob tistem času, ko sem tako mislil in ko sem bil lačen in žejen, je ugasnila v meni slutnja Boga in ostalo je samo še nizkočno poželenje po gloriiji. Zato sem se poslovil od umetnikov in sem šel po svojih potih.

Takrat se je pričela čudna zgodba moje slave.

Romal sem od mesta do mesta, iz kraja v kraj. Prosil sem miloščine, časih sem tudi malo kradel, kakor je nalezelo. Samo delati nisem maral; ničesar, kar bi moglo koristiti enemu samemu človeku ali celokupnemu človeštvu, se nisem maral dotekniti, na noben način in za noben denar. Zakaj vedel sem dobro, da bi se z delom in zasluženjem zgradil pot do slave. Kadar sem zvečer zaspal pod kozolcem ali na skednju, sem mislil v pobožni in zaupljivi molitvi: «Dodeli, o Bog, da se vzbudim jutri imeniten rodoljub; Jožef Mrovec, občeznani, požrtvovalni rodoljub, ki mu je zagotovljena hvaležnost narodova na vekov veke . . .» Želel sem si tudi, da bi se vzbudil kakor slaven pesnik ali imeniten umetnik, zato ker nisem delal ne pesmi, ne umotvorov. Toda nič takega se ni zgodilo; vzbudil sem se pod kozolcem ali na skednju in sem bil lačen in žejen. In vedel sem takoj, da me še ni bila obžarila gloriija, zakaj požrtvovalni rodoljubi niso nikoli lačni in žejni.

Pred velikonočnimi prazniki je bilo, ko sem romal pod večer skozi pusto, tiho vas. Šel sem počasi, ker se mi nikamor ni mudilo, in sem se ozrl mimogrede v odprto vežo. Veža je bila prazna, zato sem stopil vanjo in sem pogledal radoveden na desno, na levo. Nikjer človeka; samo zadaj so nizke temne duri napol odprte; odprem še malo, pogledam — glej, gnjati in krače! Vzamem gnjat, spravim jo pod suknjo in grem, na pragu pa se skoraj zaletim z glavo v debelega kmeta. «Bog daj, oče, Bog daj!» zakličem in jo mahnem po cesti z dolgimi koraki. Šele ko me ni več videl, je začel kričati, kakor da bi mu skedenj

gorel; zdavnaj že sem bil onkraj vasi, pod holmom v tihi senci, in še zmirom sem slišal njegov glas.

Večerjal sem, spal sem in sem čisto pozabil na tisto istorjo; z lahkim in veselim srcem sem romal drugi dan po veliki cesti; večerilo se je že, ko sem ugledal od daleč belo vas. V suknji sem imel še gnjatnico in sedel sem kraj ceste, da bi obiral.

Tam od vasi dve dolgi senci. Spravil sem kost v suknjo, legel sem za grm in sem se zaključil v klopčič. Tiste čase nisem maral žandarmov. Postaneta kraj ceste, strmita naravnost v grm. «Kaj sta zavohala gnjat, kujona?» si mislim. «Hej!» mi zakliče in pomigne s prstom. Vstanem počasi in zlezem na cesto, onadva se spogledata. Izprašujeta me po imenu in po različnih stvareh, ki jih zaradi časti in slave nisem maral razodeti. Dolgo se nista obotavljala; tenko so zacvenketale verižice, pa smo šli; jaz uklenjen pred njima, onadva s težkimi koraki za menoj.

«Taka reč zaradi gnjati!» sem pomislil in sem bil skoraj užaljen. «Zakaj pa me uklepate? Saj grem!» sem dejal, onadva pa se nista zmenila in sta molčala. Prišli smo v vas, ljudje so zijali. Ni me bilo sram, kakor se reče, ampak bal sem se, da bi me ne videl kakšen imenitnik. Po vaséh jih res ni veliko, ampak časih se nenedoma kateri prikaže, zato da mu postavijo kolono in mlaj. Nikogar ni bilo; še tisti večer smo sedli v voz in smo se napravili v mesto.

Med vožnjo, ko je bila lepa noč in so zvezde prijazno sijale, se je porodila v mojem srcu lepa in velika misel. «Če nisi zdaj nastopil svojo pot do gloriije?» me je spreletelo. Začetek je bil res nekoliko čuden, skoraj nenavaden; poet bi ga ne bil iznašel, toda resnica pretirava zmirom. Koliko jih je bilo, ki so nastopili svojo pot še vse drugače, naravnost izpod vislic. Vprašanje je bilo zares tehtno in premišljevanja vredno: «Čemu to slovesno uklepanje? Čemu ta strahotna ponočna vožnja? Čemu ta

mrtvaški molk, to temno spogledavanje izpod obrvi? Zaradi gnjati?» Zaradi gnjati bi me bili vtaknili v vaško kého, birič bi me pretepal in drugo jutro bi me pognali na cesto. Če bi bil vola ukradel — ampak gnjat! Takoj sem sklenil ter zapisal v svojem srcu, da na gnjat še misliti ni treba, da je pozabljena in zavržena! «Škoda le», sem dejal, «da je kost v moji suknji!»

Komaj sem to pomislil, se je voz nagnil ter se prevrnil. V velikem kolobarju sem priletel na cesto, padel sem na glavo, prevrnil sem se še enkrat ter sem obsedel tik ob jarku. Zelo mi je šumelo po glavi, videl sem veličastno, sto klafter široko vodo, ki se je valila preko mogočne skale ter se bučeča in šumeča penila v prepad; ko sem se vzdramil in je voda izginila, sem se ozrl po vozu; žendarma sta šepala okoli njega in sta ga postavljala na kolesa, konj je stal zraven in je gledal začuden.

«Kaj si pijan?» je kričal žendarm na voznika, ki je stal odkrit ter se praskal po glavi.

«Nisem pijan!» je odgovarjal voznik počasi. «Pijan nisem, temveč zaspan. Zadremal sem in sanjalo se mi je, da vozim nizdol po strmem klancu in da so globoka brezdna na obeh straneh. Nategnil sem vajeti — pa smo ležali!»

Bog sam mu je bil poslal spanec in sanje; takoj sem čutil, da gnjatnice ni več v suknji — izginila je brez sledu. Takrat sem spoznal v svojem srcu, da sem resnično tisto noč in ob tisti uri nastopil svojo pot do glorie.

Dospeli smo v mesto, zlezel sem z voza, pahnili so me v široko vežo, odprli so vrata pred menojo in sam nisem vedel kako — nenadoma sem stal v prostorni, neprijazni izbi pred črno oblečenim, dolgim, suhotnim, bradatim človekom.

«Krištof Kobar!» me je ogovoril ukazovaje in mi je gledal srepo naravnost v oči.

Jaz sem bil nekoliko začuden, nisem vedel kaj bi in sem molčal.

«Krištof Kobar!» je ponovil glasneje in me je meril z mrkim pogledom od nog do glave.

«Jaz nisem Krištof Kobar, temveč Jožef Mrovec!» sem odgovoril prijazno in brez srditosti, zato da bi ga ne razžalil.

On pa se je zasmel na ves glas.

«Taji!» se je obrnil k človeku, ki je stal za mizo in je bil tudi ves črn, dolg in suhoten. «Ko bi bil odgovoril naravnost: Jaz sem! — bi mu ne verjel; ker pa taji, ni čisto gotovo nihče drugi nego Krištof Kobar!»

Oni je pokimal zadovoljen, brada pa se je spet obrnila k meni.

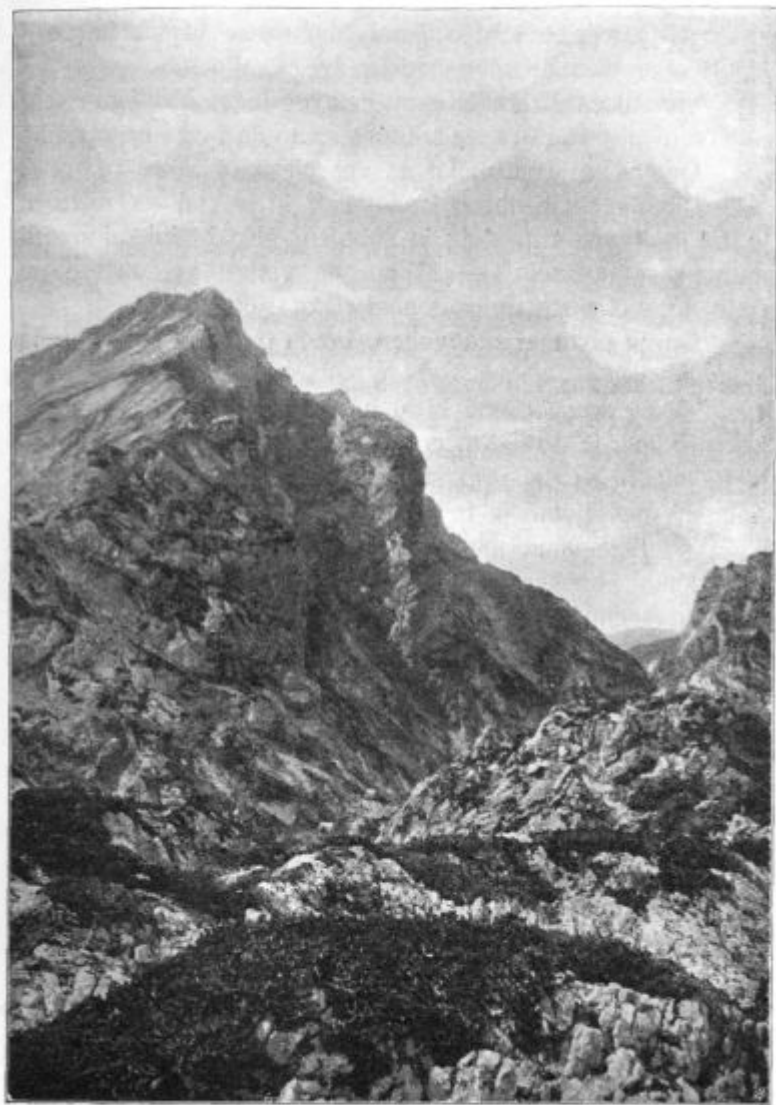
«Vsaj drugače ime bi si bil iznašel. Jožef Mrovec — kakšno ime je to? Nihče še ni nosil takega imena in če bi ga bil, bi se dal prekrstiti, zakaj preveč smešno in popolnoma neverjetno je to ime!»

To razlaganje me je nekoliko užalilo; nisem bil Bog vedi kako ponosen na svoje ime, ampak navajen sem bil nanj, ker sem ga nosil že od rojstva.

«Če gospodu ni pogodi moje ime», sem odgovoril ponižno, «si ga zamenjam ob prvi priliki!»

Zasmel se je še glasneje, celó po stegnu se je udaril z dlanjo.

«In humor ima tudi!» se je okrenil k črncu za mizo. «Iz prakse vem, da imajo vsi veliki razbojniki imeniten humor. Tvoj humor, bratec, te razodeva! — Tako si torej priznal, da se pišeš Krištof Kobar in da si storil vsa tista hudodelstva, ki ti jih nocoj ne maram naštevati, ker je že pozno. — Že dobro, že dobro!» me je potolažil, ko sem hotel izpregovoriti; nekdo me je zgrabil zadaj za rame, obrnil me je spretno ter me sunil v vežo, šli smo na to stran, na ono stran, po hodniku na levo, po stopnjicah gori, po stopnjicah doli, odprle so se duri, zaprle so se, zahreščalo je v ključavnici in sam sem bil.

Ojstrica (2349 m)

«To ni zaradi gnjati!» sem pomislil; legel sem na slamo in sem zaspal brez strahu . . .

V tistih časih se je klatil velik razbojnik po deželi in ime mu je bilo Krištof Kobar. Od začetka je ropal in ubijal samo iz potrebe, da je preživel pošteno sebe in svojo družino, če jo je imel, nato pa je postal takorekoč umetnik. Notranji ogenj mu ni dal miru; ubijal in požigal je, ker mu je srce ukazovalo; iz nujne estetične potrebe; ker je hotel porabiti, do dna izživeti svojo življensko silo. Čudne zgodbe so pripovedovali o njem; pol je bilo v njih bajke, pol resnice. Ubijal je brez posebne izbirčnosti; ni se dalo trditi, da je imel do bab večje nagnenje nego do moških; vodilo ga je večjidel naključje. Mnogo jih je bilo, posebno mladih in krepkih ljudi, ki so se mu hoteli pridružiti, da bi uživali slavo z njim; on pa ni maral nikogar.

Glej, in ta Krištof Kobar sem bil nenadoma jaz. Ko sem zvedel natanko, kako in kaj, se mi je zvrtilo v glavi in pred očmi se mi je zazibalo. Spreletelo me je po vsem životu: «To torej je moja pot do gloriije!»

Svetel dan je bil, ko sem stal v tisti neprijazni izbi, pred črno oblečenim, bradatim gospodom.

«Kako pa je danes?» je vprašal ves vesel in je pomеžiknil. «Kaj? Ali še zmirom Jožef Mrovec? Ali še zmirom ne Krištof Kobar?»

Že takrat mi je šepetal na uho izkušnjavec: «Kaj bi se branil? Zdaj stojiš na pragu, zdaj te kliče gloriija!»

Toda poslednjikrat je sramežljiva plahost premagala izkušnjavca; s težavo ga je premagala in odgovoril sem tiho in jecljaje:

«Jaz sem Jožef Mrovec!»

Tako sem odgovoril poslednjikrat.

Čez teden dni je stopil suhotni črni bradač v mojo celico in je govoril takole:

«Krištof Kobar! Ko je prvikrat dosegel moje uho glas o tvojih imenitnih hudodelstvih, sem zaželel od srca, da bi

te spoznal! Ta človek — sem si mislil — je dosegel v svoji stroki vrhunec popolnosti! V učenosti, v politiki, v umetnosti se trudijo marljivi ljudje, toda le malokomu se posreči, da se vzdigne nad banalno množico svojih vrstnikov; in še o tistih od Boga blagoslovljenih delavcih ne more govoriti pošten človek, da so se povzpeli do popolnosti; vsa popolnost je tam samo relativna; veliko je najslabših, najboljšega ni! Ti pa, o Krištof Kobar, si v svoji tako imenitni stroki, ki je tesno zvezana s kulturo, z družabnimi pogoji in z napredkom, presegel daleč vse, kar se je porodilo doslej na polju tvoje delavnosti! Res je žalibog, da je še mnogo ljudi na svetu, ki ne cenijo tvojega delovanja, ker ga ne razumejo. Jaz, Krištof Kobar, pa ga cenim: kaj bi bil jaz, če bi tebe ne bilo? In prepričan sem, da bo tvoja nadarjenost, ki si jo porabil in uveljavil, kakor je bilo treba in kakor je zahtevala natura te posebne in redke nadarjenosti, žela kmalu tudi v širših krogih, v najvišjih in najglobljih slojih naroda zaslužen priznanje. Jaz sem te sprejel z obema rokama, s srcem, trepetajočim od radosti. Samo šušmarje, nerodne začetnike, bojazljive diletante na polju hudodelstva sem poznal doslej; želel sem si od srca, da bi spoznal mojstra, sanjal sem o njem v najlepših sanjah, klical sem ga, kadar me je obšla bridkost. In prišel je. Toda kako je prišel? Stoji pred mano v vsi svoji lepoti; jaz se tresem, moje žejne oči mu božajo obraz. On pa: Ne, jaz nisem Krištof Kobar, jaz sem Jožef Mrovec! — O Krištof Kobar, povej, kako sem zaslužil to od tebe?»

Razjokal se je skoraj, meni pa se je tajalo srce. Nisem mogel drugače, premagala me je mehka slabost in odgovoril sem:

«Zgôdi se, kakor je zapisano! Jaz sem Krištof Kobar!»

Objel me je, potočil je solzo na mojih prsih, nato je šel in je zaklenil duri.

Tako se je začel veliki praznik. Nastopili so časi, ko sem užival življenja slast z dolgimi požirki; posoda pa je bila zmirom polna. Takrat sem spoznal, kaj je slava in čast; takrat sem okusil, kako prijetno spreleti človeka po hrbtu, pol mrzlo, pol toplo, če se ozirajo nanj velike, plahega občudovanja polne oči: To je Krištof Kobar, to je tisti imenitni razbojnik! Moja ječa je bila salon. Priznati moram v svojo sramoto, da sem bil ob tistem času ves poln napuha in prevzetnosti. Zelo imeniten je moral biti rodoljub, če sem se toliko ponižal, da sem ga ogovoril. Jako se mi je prikupil neki dvorni svetnik zaradi svoje ponižnosti; natanko je uvaževal razdaljo med svojo ničevnostjo in mojo slavo; nikoli mi ni ugovarjal, svoje prepričanje in svoje misli je razkladal s plaho obzirnostjo in je bil zmirom pripravljen, da prekliče komaj izgovorjeno besedo. Najrajše sem se razgovarjal z njim o umetnosti in o napredkih človeške kulture in uverjen sem, da sva ob teh razgovorih obadva veliko pridobila. Z damami se nisem ukvarjal rad, dasi so me jako nadlegovale. Za eno samo sem se zanimal, ker so bile njene misli zelo visoke in čiste; rekla je v svoji otroški ekstazi, da se klanja do tal pred mojo moško silo, ampak želela je hkrati, da bi porabil to svojo silo na kak drugačen način; posebno me je navduševala za slovansko vzajemnost in za prirodoznanstvo. Drugače pa je bila prijetno raščena in je imela lepe oči.

Ampak vse to je bila takorekoč privatna zabava. Veliko večjo radost, sladko zadoščenje mučenika, ki je po dolgem trpljenju zagledal paradiž, sem občutil v slavi, ki so jo peli mojemu imenu vetrovi preko domovine. Kakor krti so se poskrili v zemljo vsi dotlej tako zaslužni in požrtvovalni rodoljubi; učenjaki, politiki, umetniki — vsi so izginili, kakor da jih nikoli ni bilo; nobena usta jih niso več imenovala, nobeno deviško srce ni več bilo zanje. Ostal je na svetu, gora sredi puste ravni, edini Krištof Kobar, imeniten razbojnik. Takrat so utihnili nenadoma vsi politični prepiri;

zavladala je sloga in edinnost; časopisi so se brigali samo še zame in moja slavna dela. Na prvi nedeljski strani se je bahala moja podoba, tam, kjer sta po navadi samo papež in cesar, in še ta dva ob posebno imenitnih prilikah. V prevzetnosti, ki me je navdajala, se mi je že za malo zdelo, da še ne nabirajo za spomenik; ampak v vsesplošni pijani navdušenosti so pozabili na to reč, morda nekoliko tudi zategadelj, ker sem še živel.

Slava, ki mi jo je bil Bog tako nenadoma dodelil, me je vsega prevzela; spremenila me je na zunanje, zredil sem se, moj obraz je bil rdeč in svetel; spremenila pa mi je tudi srce, tako da sem popolnoma pozabil na svojo preteklost in mi še na misel ni prišlo več, da se takorekoč ne pišem Krištof Kobar. Če bi me bil kdo vprašal v tistih dneh: »Povej po pravici in brez laži, kdo si in odkod?« bi mu bil odgovoril naravnost in brez obotavljanja: »Krištof Kobar mi je ime in razbojnik sem!« Zahteval sem papirja in tinte in sem začel pisati dolg roman: »Krištof Kobar, najhujši in najslavnejši razbojnik vseh dežel; kakor je on sam popisal.« Z veliko vnemo sem se ukvarjal s to stvarjo, tako, da sem zanemarjal svoje znance, celo dvornega svetnika in tisto lepo damo. Roman je bil zanimiv in poučen in le škoda je, da se je izgubil; mislim, da ga je bradati sodnik raztrgal v svoji jezi.

Toda kako hitro, kako hitro mine posvetna čast! Kaj je slava? Pene! Dim!

Krištof Kobar, tisti drugi, ki sem mu bil takorekoč prisiljen in ponevedoma ukradel ime in čast, se je nenadoma oglasil. Na zelo čuden način se je oglasil. Naveličal se je bil najbrž svojega opravila in je vpricho zbranega ljudstva, pred mlajem in pod kolono, pretepel odličnega rodoljuba, ki je govoril tam lep in slovesen govor. Prijeli so ga in zvezali, on pa je samo rekel: »Klade narodne! Jaz sem Krištof Kobar in zadnji čas je bil, da ste me prijeli! Dolg čas mi je že bilo! Drugikrat lovite vrabce pa

Turska gora s Kamniškega sedla.

ne razbojnik!» Tako jih je ozmerjal, «adijo fant!» je še rekel rodoljubu, ki je ležal na tleh, in je šel s kmeti.

Sodnik je planil k meni; suknje si ni bil zapel in vsa brada je bila zmršena. Naravnost k meni je skočil in me je stresel za rame.

«Kdo si!» mi je zakričal v obraz.

«No, no!» sem ga tolažil nekoliko užaljen. «Zakaj pa tako?»

«Kdo si?» je kričal.

Spoznal sem, da se je stvar zaobrnila. Bog vedi zakaj, in sem odgovarjal previdno.

«Kdo da sem? Jaz sem rekel, da sem Jožef Mrovec, drugi pa pravijo, da sem Krištof Kobar. Nikogar ne maram žaliti, ne ugovarjam rad, in če je potreba, da se pišem Krištof Kobar —».

Nisem mogel več govoriti, ker me je prijel za lase in me je zibal brez usmiljenja.

«No, no!» sem rekel.

«Potepuh, malopridnež!» je kričal. «In tukaj se masti in uživa čast, kakor da bi bil res razbojnik!»

Nastežaj je odprl duri.

«Marš!»

Jaz sem se nekoliko obotavljal; hudó mi je bilo.

«Tak nikar, gospod sodnik!» sem prosil. «Saj ni treba, da bi šli narazen v taki jezi . . .

«Marš!»

Kaj sem hotel? Šel sem, ampak moje oči so bile solzne.

Komaj pridem v vežo, me zgrabi žandarm za ramo.

«Stoj!»

Okrenem se ves začuden in nekoliko prestrašen. Resnično — tam stoji tisti debeli kmet, tam stoji in bulji name.

«Zakaj pa?» vprašam ponižno in povestim oči.

«Ali poznaš tega človeka?»

«Kako bi ga poznal? Moje znanje ni veliko; šele v zadnjih časih . . .

«Ukradel si gnjat!»

«Jaz?»

Nič ni več vprašal, temveč sunil me je v vežo nazaj. Tako se je začela in zvršila moja slava.

Da bi se bil v tistem hipu, brez ceremonij, kar natihoma potopil v brezdanjo noč, bi bilo dobro in prenašal bi svoje trpljenje, kakor prenaša pogumen človek silo usode. Toda napravili so tak hrušč, kakor da se je bilo nenadoma izkazalo, da je vsa naša kultura, politika, znanost in umetnost sam humbug in švindel — da ni pristni Krištof Kobar, sloviti razbojnik, temveč da je čisto navadni pocestni, tatinski smrkavec Jožef Mrovec . . . Dvorni svetnik se je zaklenil v privatno življenje, tista dama je omedlela, politični boji so se pričeli znova in nekdo je pisal v uvodnem članku, kako da je treba vprihodnje skrbno paziti na usurpatorje časti in slave in kako je marsikateri človek, posebno v politiki, čisto navaden, kvečjemu gnjatim in kračam nevaren vagabund, pa se laže samo zaradi ugleda, da je krvoločni razbojnik . . .

Žalostno je bilo moje življenje poslej! Kaj tisti mesec, ki sem ga preživel med vlažnimi stenami? Mnogo takih dni sem že preživel. Ampak notranja bolečina, ki peče in grize brez nehanja, ki mi je izsesala lica, izsušila srce, upihnila luč mojih oči! Oj prijatelj, ali si okusil kdaj slavo, njeno opojno, težko slast? Jaz sem jo okusil. Ali si okusil kdaj razočaranje, tisto resnično, ledeno razočaranje, ki spreleti človeka sredi božje radosti kakor spomin smrti? Nisi je občutil, zakaj drugače bi gledale tvoje oči . . .

Tako je pripovedoval Jožef Mrovec; ob poslednjih besedah ¹je položil roke na mizo, skril je obraz in je zaihtel.

Jaz mislim še zmirom, da me je imel za norca.

Razpoloženja.

Spisal Ant. Novačan.

I.

e pomislim, da nosim tuje hlače in posojeno suknjo, da se je vlačil moj klobuk že po prašnih kotih dveh starinarjev ter da si tolažim želodec s škorjami, ki jih prislužim z inštrukcijo židovskih paglavcev, ali pa s pisanjem adres pri nadutih bankirjih, si skoro ne upam govoriti o ljubezni. In če se spomnim, da mi še do današnjega dne ni rekla nobena ženska: jaz te ljubim, da so vsa moja znanja s krasnim spolom sklopljena na ulici, ali pa v zabitih nočnih krčmah, ko je dremal debeli krčmar na potrtem kanapeju, a kazalec od muh umazane stenske ure se pomikal počasi proti dvem, trem; če se tega spomnim, si spet ne upam govoriti o ljubezni. Ob teh žalostnih prilikah je namreč vzraslo v meni prepričanje, da je ljubezen samo za kavalirje in druge poštene ljudi.

Zdi se mi, da se mi roga ves svet, in da se mi klanjajo vse moralne propalice. Mnogokrat si izprašam svojo vest, a rezultat je naravnost uničevalen zame. V takih trenutkih se smatram za nepotrebnega človeka na svetu. Zategadelj sem že večkrat nameraval prositi Harona, da me prepelje v večnost

Vselej pa me spasi slučaj. Dvigne me iz malodušja malenkostna okolnost; nekje v bližini zazveni turobna pesem o domovini; mimo mene pride zaljubljen par in jaz pozabim v radovednosti in zavisti na svoje grehe. Ali pa mi prinese vrag sliko mrtvaškega odra, na katerem je ležala pokojna mati moja In Haron, ki je v mračni slutnji dvigal vesla, se vrača jezen nazaj.

II.

Nisem jeklen značaj, ali želodec imam vrlo dober. V svoje veliko zadovoljstvo lahko trdim, da prenašam s potrpljenjem in ravnodušnostjo vsa polena, ki mi jih meče življenje na hrbet. Tišči me obilno breme, to je res; a kaj

Planjava

Brana

Grintavec

Št. Rinka

Pogled raz Ojstrice

si morem? Jednostavno se ga otresti, ne gre, ker bi moglo pasti na kurja očesa. A tu sem najbolj občutljiv in se lahko vzburim. Zato se modro ogibljem ljudi, ter hodim s povešeno glavo in upognjenim hrbtom po najbolj samotnih ulicah.

Ali moje breme je težko. Včasih se skrijem za ogel ulice, ali pa stopim v temno vežo, da si počijem. Pogladim si mokre lase in brišem znojno lice z velikim plavim robcem, kakoršnega nosijo navadno menihi ter sploh konservativni ljudje. Pomišljam tudi, da bi se naslonil ob zid in si popravil tiščee breme, pa si ne upam. Bogve, morda bi baš v tistem trenutku prišel človek, srčen kot lev, me potresel za rame in vrgel breme raz pleč, s čisto popolno pravico močnejšega. In prav lahko bi se zgodilo, da padejo polena na moja — kurja očesa

Na teh mojih potovanjih me spremlja gospodična Žalost, ki je moja najbolja znanka. Vrlo lepo se nosi, vitkega stasa je in včasih jako živahna. Mladi ljudje, ki je ne poznajo, sumnjajo o moji morali. A stare ženice čevrljajo na tihem med seboj, da se v kratkem poročiva

Ampak moja dolžnost je, da razjasnim najino razmerje. Prvič sva se srečala v vlaku, ko sem se vozil iz domovine. Takrat sem namreč razmišljal o življenju, kako v svojem toku pada in se vzdiguje. Trudil sem se, da si osvetlim njegov cilj, pa nisem mogel ničesar izvestnega zaključiti. In tedaj se hipoma spomnim, da mi je pokojna mati pravila o trpljenju in žalosti.

Kaj je to žalost?

Misel, še-le spočeta, se je razvijala jadrno in se vtelesila pred mojimi očmi. Mala deklica, skromna gospodična Žalost, je stala pred menoj. Oči so se ji bliskale in tanka, prozirnna usta so se pregibala kakor v molitvi. Tiha je sedla k meni, položila mi desnico na prsi in me pogledala s svojimi očmi. A moje srce se je stisnilo in vztrepetalo v nežni boli . . .

Njeno obličje je bilo blede, in bolestne temne sence so ga spreletavale: Kakor hitijo poletnega dne beli, nedolžni oblaki pod nebeškim svodom in od časa do časa skrijejo svetlo solnce; a njihova široka senca poleti čez domovinska polja in travnike, tje do košatega gozda, ki se ziblje v skrivnostnem šumu

Takšna je bila gospodična Žalost, ko sem razmišljal o življenju, vozeč se iz domovine.

In od tistihmal mi je ona verna spremljevalka. Po vseh mojih potih me spremlja in kadar mi govori o lepi domovini in nedolžni mladosti, pozabim kraj nje na svoje breme. Za hip se mi v daljavi zasveti cilj, in razgret pospešim korake; ali tedaj se zruši težka butara raz pleč na kurja očesa in onemogel padem v njeno naročje

Zatorej sumnjajo po pravici mladi ljudje o moji morali. In po pravici čevrljajo stare ženice, da se v kratkem poročiva

Če najdeš moj grob . . .

O ljubica moja, če najdeš moj grob
v tujine zemljici črni,
očisti kopriv ga, odstrani plevel
in s cvetjem ga belim pogrni.

Poklekni na mesto, kjer slutiš srce,
s solzami poškropi gomilo,
izreci molitev, daruj mu vzdihljaj
njegovi ljubezni v plačilo!

Ant. Novačan.

V tujini.

Zavija volk strašno, strašno,
zavija od glada in tuli;
drveč se po snegu išče
si žrtve v dolini.

Pošastna noč mrzla, mrzla,
z ledeno je burjo me našla
v grmovju me našla golem
brez strehe v tujini

Rjove volk, burja tuli.
Na licu mi solza zmrzava.
Vzdihljaj prek odeje snežne
hiti k domovini

Ant. Novačan.

Umetnost na kmetih.

Počitniški vtiski in spomini. Spisal **dr. Iv. Merhar.**

Umetnost na kmetih seveda ni treba, da bi bila tudi kmetška umetnost, še manj pa mora biti narodna. Če pride bogve odkod kak mazač in slika po hišah sv. Florijane z golido in šara posvetne in cerkvene stene, mu vendar pošten kristjan ne bo kar na slepo privoščil častnega imena narodnega umetnika. Dandanes pa, ko vodi železnica skoro že do vsacega zelnika in je tudi pri nas vse polno čudnih prikazni, ki jih imenujemo letoviščarje, je umetnost na kmetih še posebno zastopana. Srečaš čudno našemljeno osebo, ki nosi pod pazduho škatljo, na rami nekako zloženo motovilo, na plečih pa nahrbtnik in ne veš, kaj bi si mislil. Če pa imaš dovolj radovednosti in slediš taki prikazni do «slikovite» točke v pokrajini, boš spoznal, da je to — slikar ali vsaj fotograf. Res da je med takimi komaj eden od sto umetnik po srcu in duši, vendar ti nalaga že vljudnost, da ga častiš z umetnikom, sicer pa je tudi tvoja rodoljubna dolžnost, da skrbiš vsaj na ta način za povzdigo prometa s tujci. S tega stališča naj se sodi tudi moje strpljivo razmotrivanje o kmetških in nekmetskih umetnikih na kmetih.

Kaj pa so umetniki?

Ko je Bog-oče še telesno občeval z ljudmi, tedaj je vedno skrivoma smuknil skozi nebeška vrata, kajti pri vsej kronski popolnosti človeške oči niso bile ustvarjene, da bi že na zemlji gledale nebeško lepoto. Nekoč pa je bil nebeški vratar nekam neroden; v razmišljenosti je na stežaj odprl duri, in dasi je trajalo to le eno večnostno sekundo, se

je vendar tako posvetilo po svetu in je tako zažarelo, da je človeški rod kar ostrmel, v njegovo srce pa se je od tistega hipa vselilo neko neodoljivo hrepenenje po lepoti, ki še dandanes giblje in ogreva naše srce. To hrepenenje pa je umetniški čut, ki so ga sicer deležni vsi ljudje, ali v različni meri; tisti pa, ki posebno čutijo to silo v svojih prsih, so umetniki, ki čutijo in slutijo v svoji duši, česar ni videlo še človeško oko, ne slišalo človeško uho in ne občutilo naše srce. To hrepenenje pa gre vedno za lepoto, ker lepota je resnica in resnica je lepota, samo da se vsaka izraža na svoj način. Umetniki pa ne morejo prenašati v glavi in v srcu prelepih stvorov, ki se neprenehoma porajajo v njihovem čudovitem notranjem svetu, marveč morajo ali z besedo, z glasovi, barvami ali dletom ustvarjati vsaj odseve likov, ki so jih zrl z duševnim očesom. V nas pa se tisto slabo hrepenenje po lepoti, ki nam je še ostalo v srcu, ob pogledu na umetniške umotvore oživi in pokrepi, da tudi čutimo z umetniki, da tudi gledamo svet, ki je odsev nebeške lepote. Zato je umetnost najvišji dar človeškega rodu, zato so umetnine najlepši kras pozemskemu življenju.

Ker pa velja tudi v umetnosti splošni zakon, da se iz slabega razvije silnejše, da iz malega raste veliko, zato tudi umetnost ni bila vselej taka, kakor jo občudujemo dandanes po razstavah in posebnih nalašč za take reči zgrajenih palačah, ki jih muzeje imenujemo. Tudi ne napreduje vsak narod enako hitro, bodisi da ni ohranil v sebi dovolj nebeškega žaru lepote, bodisi ker se mora še boriti za bolj posvetne potrebe. No med take nesrečne narode spadamo tudi Slovenci, zato je naša višja umetnost še prav mlada.

Vendar ni moj namen, da bi kazal razvoj višje umetnosti iz prostih začetkov, ker nimam za to niti sposobnosti niti dovolj gradiva, da bi uspešno pojasnil to prikazen. Podati hočem marveč nekatere vtiske, ki so mi ostali v

duši izza zadnjih počitnic, ki pa so vzbudili še druge starejše spomine o raznih prikaznih kmetske umetnosti in umetnosti na kmetih.

Narodno pesništvo je gotovo najstarejši in razmeroma še najpristnejši izraz našega narodnega značaja, dasi tudi to ni ostalo brez zunanjih vplivov. Časi pa, ko so nastajali taki umotvori, so že davno minili tudi pri nas. Tudi

Snežišče na Planjavi

kmetsko ljudstvo je stopilo v ozke stike z mestnim življenjem, ki pa je v zapadni Evropi že docela mednarodno. Gotovo pa se bo marsikdo, ki je vzrastel na kmetih ali hodil tja na počitnice, spomnil, da se je kar nenadoma oglasila na vasi pri fantih nova pesen, ki se je pela tudi po novem, dasi ne po docela izvirnem napevu. Bila je kot novinka

ljubljenka kmetskih zborov, dasi ji je večinoma nedostajal tisti pristrčni ton, ki tako neposredno vpliva na naše srce pri pristnonarodnih popevkah. Besedilo sicer tudi nima nobene pesniške vrednosti, pač pa hoče govoriti mestno duhovito, zbadljivo ali celo dvoumno. To je duševni stik moderne vasi s predmestnim okusom, kakor ga navadno posredujejo vojaki.

V našem kraju sem poznal mladeniča, ki ni bil ne v šoli ne pozneje na vasi v poseben ponos svoji materi, a bil je godec, da nič takih. Kakoršno godalo je prijel v roke, tisto mu je pelo, kakor da bi oživel v njegovih rokah, in kmetske svatbe, kjer je on godel, so bile vesele in zabavne, da se je pol leta govorilo o njih. A ta kmetski ljubljenelec Muz ni prepeval samo navadnih godčevskih burk in zabavljič, marveč je zlagal tudi svoje pesni in sam mi je pravil, da ima takih napisanih poln zvezek. Pa kakor je bil modern sin novodobne vasi, tako ga je doba tudi seboj potegnila — tja v Ameriko, kjer si neki s svojo umetnostjo na lahek način služi dolarje.

Marsikak zanimiv proizvod je rodilo vaško življenje tudi v področju gmotne umetnosti. O narodni noši, kjer prihaja narodni ornament v tako pestri obilnosti v poštev, naj niti ne govorim. Razun tega se je dičila i kmetska hiša i kmetski dom z izdelki vaških umetnikov, ali vsaj roko-delcev, ki nikoli ne morejo popolnoma pogrešati tudi umetniških momentov. Za take proizvode kmetske umetnosti slovenske so se začeli v novejšem času posebno zanimati nekateri mlajši narodopisci, na čelu jim mladi kustos ljubljanskega dež. muzeja dr. V. Šmid, kojemu je želeti mnogo vsestranske podpore, kajti brez bogatih in vsestranskih zbirk ni govora o tem, da bi mogli študirati narodov umetniški okus.

Znano je, da so še nedavno visele v kotu nad mizo po kmetskih hišah na steklu barvane slike, predstavljajoče svete predmete. Te podobe sicer niso imele navadno umet-

niške vrednosti, so pa prav tako zanimiv prispevek h kmetijski umetnosti ali umetni obrti kakor vsakojako izrezljano ali pobarvano posodje in orodje, kakor narodno pečivo in okraski pri moški ter ženski noši. Slikarska umetnost je prišla tudi sicer še do veljave in to pri zasebnih in cerkvenih stavbah. Hiše, kjer je bil na pročelju naslikan sv. Florijan z golido, včasih niso bile redke. Istotako so prišle iz rok vaških umetnikov številne slikarije po obcestnih znamenjih, kapelah in tudi po cerkvah, vsaj revnejših in od velikega sveta oddaljenih. Dandanes se sicer tudi take reči nadomeščajo z novimi, dražjimi, ki pa često niso po umetniški strani nič več vredne, dasi so bolj zlizane in uglajene; škoda vendar, da se brez vse milosti uničujejo te enostavne priče o priprostem, pa domačem umetniškem okusu prejšnjih časov. — Izmed posvetnih slik so pač največje zanimivosti tiste, ki so dičile sprednje končnike čebelnih panjev, ker se v njih izraža pravi narodni humor naših dedov, kajti poleg bibličnih je največ šaljivih predmetov, ki so jih izobrazili na takih krajih stari vaški slikarji. Tudi na te reči je prvi opozoril imenovani dr. Šmid, ki je nabavil za ljubljanski muzej precejšnje število takih poslikanih deščic.

Omenjene podobice so poleg družega tudi zato zanimive, ker imajo gotovo zgodovinsko starost. Drugi narodi, med njimi tudi slovanski in še posebej jugoslovanski, imajo vsaj v raznih rokopisnih ostankih marsikak drobec, ki je priča o umetniškem znanju in okusu prednikov, ki so živeli pred mnogimi stoletji. Slovenci, ki imamo sploh bore malo književnih ostankov, se moremo seveda tem manj ponašati s starimi slikami, če bi bile te tudi le ostanki okrašenih poglavij in velikih začetnih črk. Ob tej suši smo hvaležni za vsako reč iz tega področja, naj je tudi groba in skoro nikake umetniške vrednosti. Naj se mi torej oprusti, da v tej zvezi opozorim na neki ilustrovan kodeks, ki je moja last. Rokopisna knjiga obsega nad 450 pisanih strani, ki govore o Antikristovem rojstvu, življenju in njegovih delih s kaj

plastično, pa grobo in krvavo domišljijo. Besedilo je sicer prevedeno, in menim iz nemščine, izvira pač že iz prve polovice 18. stoletja. To čudno delo krasi nad 80 ilustracij z barvo narejenih in sicer človeških obrazov, raznih prizorov in znamenj ter nekoliko mest in pokrajin, izdelanih pač z najpriprostejšo slikarsko tehniko in so izraz najgrobejšega, prav kmetsko-robatega okusa. Pri obširnosti spisa sem menil, da se tako delo pri slovenski revščini ne more v drugem primerku nahajati, ali ko sem imel opraviti v ljubljanskem muzeju, sem staknil rokopis, pisan na navadni poli, ki obravnava isti predmet in je tudi ilustrovan. Natančnejše sorodnosti med njima sicer še nisem utegnil določiti, vendar sta brez dvoma v kaki zvezi, mislim pa, da je moj rokopis veliko starejši, dasi nima letnice, dočim je muzejski datovan in ima pripombo, da je bil svoj čas last nekega Valjavca iz preddvorske fare (na Gorenjskem). V tem kodeksu pa so nekatere ilustracije nedovršene ali le s črnilom obrisane in kažejo sploh še večjo nespretnost in še grobejši okus, sicer pa je tudi slikarska stran obeh rokopisov v očiti zvezi med seboj. Pobljže ne kaže popisovati posameznih podob, velja samo opomniti, da so to morda najstarejši ostanki kmetske slikarske umetnosti pri nas.

Kdo pa so bili ti kmetjski slikarji? Pač se niso v bistvu razlikovali od tistih popotnih slikarjev, ki jih še dandanes tu in tam srečaš po slovenskih krajih. Mimogrede naj opomnim, da so menda Šubici v Poljanah nad Škofjokloko že v mnogih rodovih izvrševali slikarsko umetnost, kar je dokazano vsaj o zadnjih pokolenjih, kakor so n. pr. predniki mladega akad. slikarja Žmitka iz Kroke (Gorenjsko) izdelovali že imenovane podobe na steklo. Naj nam polpreteklost govori za starino! Znan sem bil v domačem kraju z možem, ki je bil kmet, sedlar in — slikar. Pravili so tudi, da je hodil včasih, ko v farni cerkvi še ni bilo orgelj, na kor trobit v božjo čast in povečevanje službe božje. Bil je čudak in otroci smo se ga posebno bali radi njegovega

ostrega pogleda; dasi je imel na vrtu najlepše hruške v vasi, se nismo upali niti ozreti se navzgor, kadar smo šli mimo njegove hiše v mlin; deloma smo se bali tudi njegovega grdega kosmatega psa. Radi pa smo od daleč poslušali, ko je žvižgal njegov krotki kos tisto: Tobak je sladka travca, še slajši kakor med. — Bliže sva se seznanila še le, ko sem hodil z Dunaja na počitnice in ko je bil on prebil že težke krize svojega življenja. Imel je namreč hčerko edinico, ki jo je bil baje odločil ta čudni oče za nevesto županovemu, na pol gosposko vzrejenemu sinu, ki si je seveda izbral ženo med mestnimi gospicami. Slikarjeva hči pa je bila ponosna, da se ni zlepa upal blizu vaški mladenič. Naenkrat pa je ležalo osuto njeno cvetje, zgodila se ji je nesreča in to ob kaj nelepah prilikah. Oče je dekle omožil s surovim fantom iz tujega kraja, in samogoltni mož je pretepal svojo ženo radi storjenega greha, da je morala mlada leči v hladni grob. Mojemu slikarju ni ostalo družega nego borna kamra za kot in slab živež, kajti zet je bil izginil v Ameriko. Ves strt in zapuščen je sedeval na svojem vrtu, jaz pa sem včasih iz usmiljenja sel k njemu. Voda je šumela čez bližnji jez in orumenelo listje je padalo z drevja, on pa je govoril o svojih ornamentih, o slikarskih delih, ki jih je neki tam in tam izvršil; imel sem vtisk, da je to zanj res uteha. Slikal pa ni več, z jesenskim listjem je tudi on legel počivat, dasi nerad. Ko sem se o veliki noči vrnil na počitnice, je tudi na slikarjevem grobu poganjala mlada trava, mene pa je sredi brstečega življenja obšla težka misel.

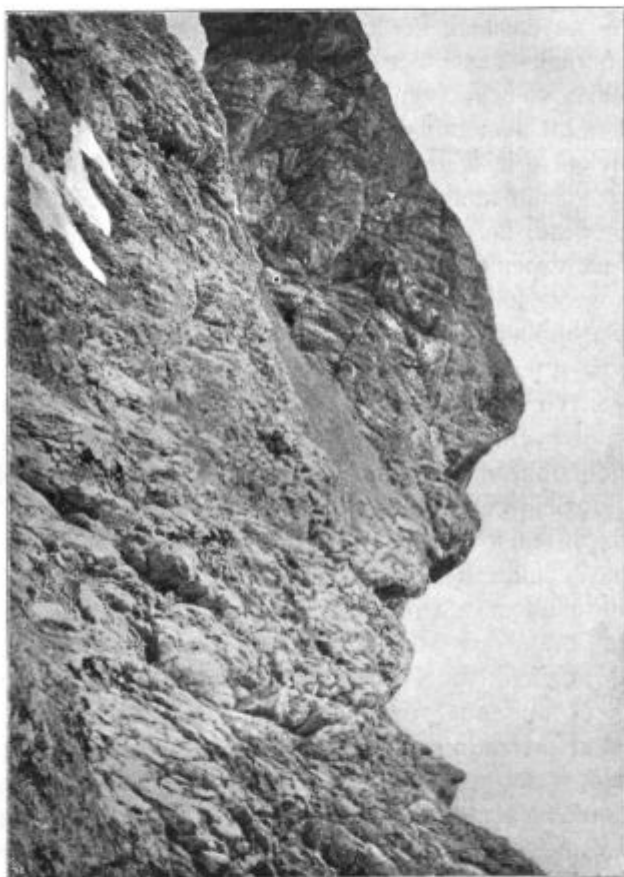
Takih je pač mnogo med nami, bogve kako bi zaplamtela nebeška iskra umetnosti v njih, da so imeli priliko razpaliti tleči žar srca, da je prišel človek, jih prijel za roko in popeljal na stezo, ki vede v reber tja na strmi hrib, odkoder je razgled — po deželi lepote.

Imel sem priliko opazovati še druge, ki pa so više leteli, ki so zahtevali skoro umetniške honorare. Slišal sem

o dveh bratih,⁶ ki sta prišla nekje iz Italije, se naselila v slovenskem kraju, od koder hodita izvrševat svojo obrtniško umetnost. Starejši se nazivlje celo akademičen slikar, mlajši utegne biti njegov učenec. Prišel sem na počitnice in videl vse gostilniške verande kaj cifrasto olepšane; strmel sem in se — ne naslajal, ker tu ni govorila nobena poteza, nobena pokrajina našega jezika. Videl sem tu kos znane vasi, a življenja, solnca, svetlobe ni bilo v tej okameneli mrtvi pokrajini. Zrl sem tudi na neko glavno mesto, sredi kojega se je dvigal grič z gradom, a to je bilo vse kakor posneto po brezokusnih mode-journalih. Biti pa bi moralo to mesto — Solnograd, ne morda bela Ljubljana. Videl sem jezero z nasadi na vzpenjajočem se bregu in bogato vilo in gospico vozečo se v čolnu po jezeru; s čolna je sicer vihrala slovenska trobojnica, a slovenskega ni bilo tu nič ne v pokrajini, ne v jezeru, ne v gospici, ker je bilo vse dolgočasno, ledeno-mrtvo, hotelo pa je predstavljati razkošno pokrajino. Pod drugo verando sem videl še romantičnejše predmete in še bolj oblizano umetnost; če pa pristavim, da so bile v tej kompoziciji celo perspektivične hibe, mi bo vsakdo priznal, da je taka umetnost — pohujšanje za grobi kmetški okus naših ljudi. Resnici na ljubo pa naj povem, da to ni bilo delo akademičnih rok. Umotvore starejšega, torej akademičnega brata pa sem opazoval, ne občudoval v neki romarski cerkvi. Videl sem tri podobe: Izgubljeni sin se vrača k očetu, angelj oznanjuje Mariji, da bo mati postala in apostoli pri zadnji večerji. Župnik, ki se nekoliko razume na umetnost, mi je priznal, da mu je žal za honorar, ki ga je plačal akademiku, in spremljevalec moj, pristen akademičen slikar, je na prvi pogled opozoril na hibe v risbi, torej o koloritu in kompoziciji, dasi vobče odgovarja šabloni, naj niti ne govorim. Tudi to je umetnost na kmetih! Sicer so mi pravili, da je v drugi cerkvi videti lepših del, pa se nisem kaj trdno zanesel na to zatrdilo. Znano je, da tudi okus posameznikov in skupin lahko — zboli, okužen po

dotiki z nezdravimi osebami. V imenovanem kraju sta bili še samo dve steni pod dvema verandama prazni. Morda je vplival na lastnika materialni, morda umetniški konkurenčni duh, ki jima ni dal miru, dokler nista bili tudi njuni steni

Pogled na Grintavec

Grintavec
↑

— poslikani. Konkurenca pa hoče vselej ponuditi če ne boljše, vsaj drugačno blago, in to se je primerilo tudi umetnosti. Prvi gospodar, idealna duša, skoraj penzioniran pisatelj, je zamenjal, neuvažujoč Herbartovega izreka, da

umetnik ene stroke ne najde okusa na umetnosti druge, pero s čopičem in napravil na svoji steni (na svojem dela vsak kar hoče!) slikarski — tutti frutti. Na sredo je postavil »kinč nebeški« in »podobo raja« (otok je nekaj ježu podoben!), na levo je namestil s secesjonističnim rumenilom pobarvan mlin, na desno domači grad; levo stran tvori trdni kamniški grad, desno stran pa zaključuje vabljev smrekov gozd, v katerega se izgublja poetična stezica, kaj vabljev pogled za zaljubljene parčke. Glavno delo seveda tiči v gorah in pečinah, kajti tam se v bratski slogi tiščita vezufska prikazen s strašanskim strmcem, s kojega šumi (oglušel bi, da je res) z vrha do tal hudournik z vodopadi — naravnost skozi grad in čez most pred njim. Amen. — Drugi gospodar, suha prozaična duša, pa si je, zavedajoč se svojih slabosti, najel — delavca, ki je mojstersko izpolnil — steno. Tudi — otok bleški z zelenimi griči na okolo, posejanimi z vilami, kakor bi se jančki pasli; torej najpristnejša idila. Poleg te skupine se dvigajo strašne planinske kope, pod njimi pa je prišel do veljave kos domačega patriotizma seveda — predpotopna železnica, kakoršna bi bila, če bi jo bil gradil že stari Noe mesto svoje barke. Na levi od vrat (vrata vodijo v ledenico) zremo najvišji vrh lednika, na katerem stoji miza, okoli pa sede fantje trije, katerim streže brhka planšarica Mina, dekle, da nas bog obvaruj. Izmed moških likov je najbolj zadet — »ferderban študent«, ki karakterizuje sploh vse nebotično delo. Tudi to je umetnost na kmetih, a ta menda ne bo nikogar pohujšala, ker vsakogar vleče — na smeh. Dajte ljudem, da se smejejo, in konec bo — anarhizma!

Zdaj pa le še eno resno in eno smešno.

Oprostite, drage bralke, da vas zopet vedem v gostilno. Tega bi si gotovo ne upal, ako bi ne bil prepričan, da dobite v tem prostoru poleg duševnih vžitkov tudi košček čisto človeške zabave. Mož namreč, kojemu velja ta poset, je umetnik in — poročnik. Mislim, da sem po-

godil vaš okus. Da, čisto aktiven poročnik je in prav pravi akademičen slikar, ki je stopil v notranje svetišče hrama umetnosti v zlati Pragi. Ime po začetnicah mu je R. M., če mu hočete pisati, dodam mu naslov: akademičen slikar v Pragi. Sicer je ta njegov počitniški atelier ob nedeljah in zapovedanih praznikih čisto navaden Bacchov hram, ali ima dovolj umetniško lice. Slikan je v modernem slogu enobarvno, le zgoraj je okoli in okoli razpet poldrug decimeter širok pas, predstavljajoč plavajoče morske deklice, ki se kaj prožno gibljejo med valovjem nad lotosovimi listi. Na glavni steni visi v zlatem okviru velika slika, delo našega slikarja, predstavljajoče v večernem mraku čoln s čolnarjem, ki je priveslal, da bi pred podobo Matere božje ali kakega svetnika, ki stoji na stebru sredi morja, prižgal svetilko. Lunini žarki padajoči na trepetajoče valovje pa se lesketajo in odsevajo iz vodnega zrcala, tam daleč v ozadju pa zremo senčnate obrise pristanišča in pobrežnih mestnih hiš. To je večer na beneških lagunah. Nehote obstojiš pred sliko in objame te nekako sveto večerno razpoloženje, zamisliš se v misli čolnarjeve; zdi se ti, kakor bi od daleč odmevali zadnji glasovi Ave Marije. Ob tem umotvoru se zažari v našem srcu tista iskra hrepenenja, ki tli v njem pri vsakdanjem življenju neopažena; zdaj pa se nam zazdi, da bi tudi sami mogli ustvariti tako delo, začutimo se umetnike, kajti le v takem stanju je mogoče umevati umetnost, in res smo umetniki, a samo pasivni, vzpremajoči.

Živahni in veseli umetnik je brž pripravljen, da nam razkaže tudi druga svoja dela, ki stoje razpoložena po omari ob drugi steni; to so plod počitniškega dela, torej pristni otroci umetnosti na kmetih. Pred vsem nas preseneti veliko črno oko mladega cigančka, ki sanjavo zre nekam v daljavo; ta pastel — cigančkova glava — je izraz tipične prikazni. — Z družega, večjega platna nam gledajo nasproti srnje oči mlade slovenske deklice, z bujnimi kostanjevimi lasmi, pravi popek, ki skriva še čar svoje lepote,

ki pa je tem močnejši, tem bogatejši. Slikar je krstil to pristno Slovenko za „lepo Vido“, kakor jo zdaj nazivlje ves trg, ime, ki je postalo v novejši naši umetnosti sploh simbol za bogato, rahločutno in ljubečo dušo slovenske ženske. — Malo više stoji osnutek gozdne partije ob solnčnem zahodu. Visoka debela rdečelubih vitkih smrek po široki, na levo navzdol spuščajoči se rebri se žare v pravem raztopljenem zlatu; pod odsevom se zdi zeleni mah po tleh še svetlejši in prehaja skoraj v rumenito, v ozadju pa se mrači čim dalje bolj, le tu in tam odsevajo skozi debela in med nižjimi, breziglastimi, na pol suhimi vejami koščki čiste nebne modrine. Jaz poznam ta najlepši prostor svojega domačega kraja, diven je in čaroben ob solnčnem zahodu, kakor prikazen v najbujnejših pravljičah in vem da slika ne doseza narave, ali na podobi se vidi, da je umetnik položil na platno nekaj svoje duše, ker umetnost nikakor ni golo posnemanje narave; če niso vtiski, prihajajoči iz zunanjega sveta prerojeni v umetnikovi duši, ni govora o umetnosti. Sicer pa omenjene slike nisem videl dovršene.

Prijazni slikar poln dovtipa in šegavosti nam tudi tolmači, če hočemo, te svoje umotvore, a kako! Navadno se šali iz sebe in svojega poslušalca, mislim, da je tistega pravega mnenja, da mora vsak sam — čutiti umotvor, sicer ga ne razume tudi po najskrbnejši razlagi ne. Zanesljivejše in zanimivo je, kar nam hoče povedati iz svojega mladega, vendar precej burnega življenja, ki mu ni poteklo brez zdravih sadov. Prva služba ga je privedla v kršno Dalmacijo, kjer je imel priliko študirati nestalno življenje in vrvenje morja, na kojega valovih dela solnce čudeže barvnih sestavov in sprememb. Opazoval pa je tudi skalnato ozemlje in bornega Dalmatinca, kojega življenje je vendar pestro in slikovito. Ko je leta 1904. stopil prvič v javnost z nekaterimi akvareli in oljnatimi slikami, so vzbudili »Zadnji žarki« posebno pozornost, da so i hrvatski i itali-

janski listi pisali kaj pohvalne kritike. Podoba pa predstavlja bornega Dalmatinca, ki se po končanem delu vrača s svojim sinčkom proti svoji revni koči. V lužah, stoječih med skalami in pričujočih o nevihti, ki je še nedolgo tega hrula nad sedaj mirno snivajočo naravo, se zrcalijo od zahajajočega solнца pozlačeni oblaki. — Dalje slišimo od umetnika, da je dobil leta 1905. od vojaške oblasti enoleten dopust, da je mogel vstopiti v 3. letnik slikarske akademije v Pragi, ki jo je dovršil pod spretnim vodstvom znanega hrvatskega slikarja profesorja Vlaho Bukovca. Bivajoč v zlati Pragi se ni samo učil, ampak je tudi pridno delal, kajti tudi pridnost odlikuje našega znanca. Že božične razstave v «Aliance» se je udeležil z nekolikimi komadi in je prodal 7 kosov, večinoma pokrajinske slike iz praške okolice in iz Dalmacije. V spomladi letošnjega leta pa je razstavil pri 69. izložbi v praškem Rudolfinum-u večjo pokrajinsko sliko: «Pomladanski dan v spljetski luki», katero mu je odkupilo «Društvo za umetnost za Češko», kar je vsekako veliko priznanje in odlikovanje za mladega umetnika. V isti dobi pa so nastala še druga dela, izmed katerih je slika «V kritičnem hipu» tudi reproducirana v letošnjem «Slovanu» št. 3. R. M. se je udeležil tudi jugoslovanske umetniške razstave v Zofiji in sicer s šestimi slikami; «Pax», predstavljajoča tovarniški del njegovega rojstnega trga Litije po solnčnem zahodu; to sliko mu je odkupil bolgarski knez, dalje je razstavil «Solnčni dan v gozdu», «Hradčani» (kraljevi grad v Pragi s Franc Jožefovega mosta), «Del Dioklecijanove palače v Spljetu», «Spljet» (iz luke) in portret neke gospe (na prostem).

Po tako plodovitem in uspešnem dosedanjem stremljenju in delovanju mladega slikarja se ima nadejati nadebudna slovenska umetnost pač še marsikakega daru od njega, samo da bi umetnik iskal tudi za naprej s svojo slovensko umetniško dušo oploditve v slovanskem svetu, kajti ako umetnost ne korenini v pripravnih grudi, ne more

uspevati, se ne more harmonično razvijati. To sem omenil le radi tega, ker je mladi slikar vojak, sicer pa nam njegova preteklost jamči za to, da bo vstrajal v slovanski struji.

K sklepu bi moral pristaviti le še par opomb o plastični obrazujoči umetnosti. Tudi ta stroka ima v novejšem času med Slovenci nekoliko vnetih in nadarjenih učencev, ki uspešno tekmujejo z mladimi slikarji. Vprašal pa bi, ali ima morda tudi kmetška umetnost v tem področju svoje delavce. Brez dvombe, saj je cerkev in hiša potrebovala tudi v preteklosti poleg slik tudi soh in rezljanih del. Rezljanih lesenih oltarjev, ki imajo celo umetniško vrednost poleg starinske, je gotovo še dovolj po naših cerkvah in ti so gotovo izšli iz domačih rok. Pa tudi vaška rezbarska umetna obrt je marsikaj izvršila. V nekaterih vaseh naprimer je rezljanje razpel pristna domača obrt. Vidim tudi lesene kipe Marij in drugih svetnikov po kapelicah in po občestnih znamenjih, ki so brez dvombe domače delo. Seveda je tudi v tej stroki prevladovala šablona, ki je dušila vse samostojno ustvarjanje, to tem bolj, ker so take reči celo dražje od slikanih. Kakor podobe v pratiki, tako so morale tudi rezljane podobe ohraniti stereotipne in dobro znane poteze, drugače jim kmet menda niti zaupal ne bi bil.

Brez novotarij seveda tudi v tej stroki ni bilo; ob popravah je tudi tu prišel včasih okus mlajših do veljave in često je moral stari svetnik v zasluženi pokoj. Malokje pa se je primerilo patronu to kar našemu. Od starih ljudi sem slišal, da je bil prej v podružni cerkvi sv. Andrej za patrona. Kako se je zgodilo, da je zavladal mesto njega sv. Peter, tega nisem zvedel, pač pa se še sedaj pripoveduje, kako je prišel Andrej, ki je bil tedaj v «vnanji temi» pod stolpom, prismojeni babi v roke, ki je hotela konja slepiti ž njim. Privezala mu je namreč konjski povodec za roko, češ: Mislil bo, da ga drži — Janezek. K nesreči pa je bilo o pasjih dneh, ko so muhe najsitnejše. Konj hlastne po

muhi, Andrej pa mu prašči pred noge. In vas je imela prizor, kakor so ga uživali stari Kijevljani, ko so boga Peruna na konjskih repih vlačili po mestu in v Dnjeper. Ali za trpljenjem je prišlo še tudi novo ponižanje, ko je moral stari Andrej Petru celo — tlako delati. Ne vem kakemu pobožnemu očetu v vaškem odboru je prišlo na misel, da bi kraj vasi sezidali kapelico; pač menda zato, ker je bilo takih kapelic tudi po sosednih vaseh. Kapelica je stala in po vseh pravilih bi moral gospodariti tu patron vaške cerkve. To bi bili pa zopet stroški, ki ne morejo izpod palca vaškemu gospodarju niti za posvetne namene ne. Sicer pa ne vem za gotovo, ali so zidali kapelico, ker so imeli v stolpu brezposelnega svetnika, ali so svetnika prekrstili radi kapelice. Sklenilo se je namreč, da se postavi Andrej kot Peter na altarček, samo treba ga na novo — prebarvati in mu dati gotove petrovske attribute, kajti plešo je imel že dovolj veliko, da lahko tekmuje z nebeškim vratarjem; brada je bila sicer malo dalja, a ključev ni bilo. Vaški cerkovnik pa je tudi mizar, ki za silo izrezlja tudi par lesenih ključev, pomaže enega črno, drugega rumeno — pekel in nebesa, in ključa se — pribijeta Andreju-Petru na prsi. Občina ga je sprejela in pripoznala ter mu metala v puščico črne solde; ali opomogel si svetnik s temi darovi menda ni. Kdor se namreč sreči zameri, tega ne, pusti zlepa. Svetnika v oni kapeli dandanes že zdavnej ni več, ker so se časi in okusi menda izboljšali, kajti mesto starega zidovja se dviga lična kapelica, kip Marijin na oltarčku pa je bil za drag denar naročen nevem kje v tujem nemškem kraju.

Časi kmetske umetnosti ginejo, glejmo, da zberemo kosce, da «konca ne vzamejo».

Učitelj Slekovec.

Spisal **Vekoslav Spindler.**

Tiste dni je bil Slekovec učitelj na Stari Gori. Samoval je na svoji enorazrednici in le malo je slišal šuma in hruma, ki je vršel zunaj v svetu in ki ni našel in ni mogel najti pota v ta skriti kot. Slekovec je bil prav dober učitelj; z vso dušo se je posvetil svojemu vzvišenemu poklicu, ljubil je mladino, in dobra, pametna odgoja mu je bila vzor, ki ga je gojil z vso vnemo. Že par let zaporedoma je dobil pohvalo za svoje vrle uspehe. Dasi se je zanimal tudi za vsako stvar, ki se je zgodila kjerkoli in ki je bila splošnega pomena, dasi se je zanimal tudi za velike ideje, ki so gibale svet, je vendar živel sam zase v miru in zadovoljstvu v svojem samotnem kraju.

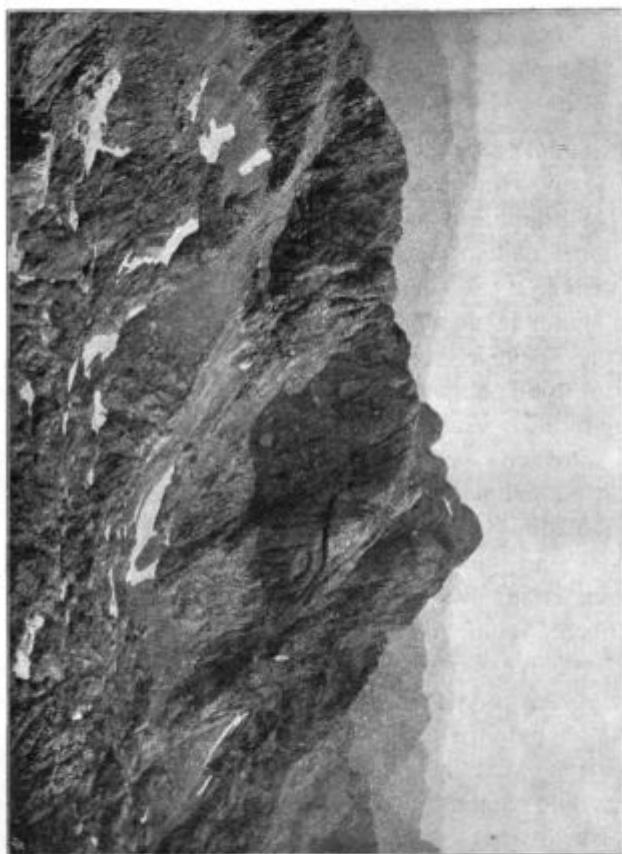
Na Stari Gori so bila izven šole še tri poslopja: Obranova krčma, Koserjeva trgovina in hiša bivšega zdravnika Rodiča, sedaj vdove Rodičeve. Mož ji je umrl že pred šestimi leti, dve leti prej, nego je prišel Slekovec na Staro Goro. Zapustil je vdovo in hčer, ki je imela za časa očetove smrti kakih petnajst let.

Le malokdaj je pogledal kak tujec na starogorski hrib, še redče kdo izmed Slekovčevih znancev. Druščine potemtakem Slekovec ni imel bogve koliko. Včasih je stopil na večer k Obranu, kjer je izpil po pol litra starega lutomeržana. Včasih je pogledal tudi h Koserju, da si je nakupil raznih potrebščin.

Pri vdovi Rodičevi se je udomačil šele v tretjem letu svojega bivanja na Stari Gori. Vdova je bila že bolj postarna žena, vsaj na videz. Potrla jo je bila nekoč bolezen

in jo postarala tako, da se je štiridesetletni ženi videlo, ko da jih ima že petdeset. Slekovca seveda ni vleklo toliko k njej, pač pa k njeni Manici, ki se je s svojim dvajsetim letom začela razvijati prav brhko. In čemu tajiti? Slekovec

Skuta od Grintavca

Dolgi hrbet

Skuta

ni bil slep za žensko lepoto in njegovo srce ni bilo zaprto vabljivim glasovom ljubezni.

Pomalem se je vdomačil tako, da je šel skoraj vsako popoldne po poduku k Rodičevim in se vračal včasih prav pozno v svoje stanovanje.

Rodičeva je imela po svojem možu čedno hišo in tudi precej posestva, ki ji je neslo prav obilno. Tudi košček goric je imela v Zasadih, in tako je mogla Slekovcu, ki je bil ljubeznjiv družabnik in ji je vrlo ugajal, postreči z dobro kapljico. Kakšni so bili sujeti njihovim pogovorom in kako so se zabavali, to nas naposled briga prav malo.

Tem več pa je brigalo vse to Obranove. Mladi Obran je prišel ravnokar od vojakov — in nekdanj so ljudje spodaj po vasi govorili, da mladi Obran in Manica najbrž ne bosta mogla živeti drug brez drugega. Govorili so, da se imata rada. Sicer niso imeli posebnega povoda o tem govoriti, dasi moramo reči, da sta se mladi Obran in Manica tuintam prav prijazno razgovarjala. A tri leta? kaj vse se spremeni v treh letih! Kratko, ko je mladi Obran prišel domov, se je videlo, da Manica nič več tako prijazno ne gleda nanj. In to je bilo povod raznim govoricam pri Obranovih, če so po večerih posedavali kakšni gostje. Obranovi so se delali seveda, kakor bi jim bilo to prav malo mar, a vendar si sami med seboj niso prikrivali nevolje, ker računali so na Manico že dolgo. Vedeli so, da bo imela lepo dotico, ki bi prav izdatno pripomogla zakrpati nekatere luknje, ki so jih v Obranovem gospodarstvu napravili dolгови; in teh ni bilo malo.

Nekega lepega dne pa so dobili Rodičevi obisk. Vladimir Selak, sin najboljšega prijatelja umrlega Rodiča, je bil nekdanje čase prav reden gost pri Rodičevih. A sedaj je minulo že šest let, kar ga ni bilo. Njegovi starši so se preselili nekam daleč, on sam je obiskoval gimnazij in sedaj že tri leta vseučilišče. Bil je krasen mlad mož; razvil se je od one dobe, kar je bil zadnjikrat na Stari Gori, v moško krasoto, ki je marsikateremu ženskemu srcu delala preglavice. Prav veselo življenje se je takrat začelo pri Rodičevih. Vladimir je bil izreden veseljak. Izleti — bilo je krasno poletje! — so bili na dnevnem redu. Slekovec, ki je bil navezan na šolo, je mogel le redkokedaj zraven. Tembolj ve-

sela tega novega, uživanja polnega življenja je bila Manica, ki bi bila prejšnje čase najrajše umrla dolgega časa. Niti Slekovec s svojimi vsakdanjimi obiski ni mogel zanesti v Rodičevo hišo pravega življenja. Vse to je videl in z nemalim strahom opazoval Slekovec, ki je Manico v resnici ljubil in mislil, da je že popolnoma njegova. S tem večjo radostjo pa so opazovali vse to pri Obranovih in prav škodoželjno se nasmihavali Slekovcu.

Vladimir je postal takorekoč gospodar pri Rodičevih. Skoraj vsako predpoldne je bilo videti njega in Manico, da sta šla na polje in pregledovala ter nadzorovala delavce. Njun pogovor je bil vedno živahen, ker Vladimir je znal najti vsako minuto novo snov ter znal zadeti tudi vedno pravo struno v Maničini duši. Z nemirnim očesom ju je zasledoval včasih skozi šolsko okno Slekovec in zahrepenel po zlati svobodi. Prigodilo se je dostikrat, da je bil v šoli prav raztresen. Da, zgodilo se mu je celo, da je nekega dne prišel nadzornik. Slekovec je bil raztresen, skoraj razburjen, in resnici na ljubo moramo priznati, da tisti dan ni dobil pohvale.

Njegovi obiski pri Rodičevih so se redčili. Sprva tega ni bilo niti prav opaziti, a čez nekaj časa se je dozdevala stvar pri Rodičevih vendar čudna. Zato je stopil nekega popoldneva Vladimir k njemu.

«No, gospod Slekovec, kako pa, da Vas nismo več vredni videti? Ali smo se vam kaj zamerili?»

Slekovec je bil nekoliko v zadregi. Počel se je opravičevati, da je nekaj bolan in da je boljše, če je sam, če ostane v hiši.

A Vladimir ga ni pustil v miru. Bil je dober poznavalec človeške duše in sumil je takoj, kaj je pravi vzrok Slekovčeve abstinence. Nasmehnil se je nekoliko hudomušno in omenil v pogovoru:

«Tudi Manica je vznemirjena. Jaz bi želel, da je ne žalostite!»

Hipoma se je razjasnilo Slekovčevo lice. Pogledal je Vladimira in nehote spregovoril:

«Ali res? Mislite, da me ima Manica rada?»

«Ne dvomim o tem», je dejal Vladimir z nekim hudomušnim glasom in komaj se je zdržal smehu.

In zopet je bil Slekovec vsakdanji gost pri Rodičevih.

Poletje je šlo h koncu. In ko so se pričeli prvi jesenski dnevi, ko je začelo po poljih postajati pusto in otožno, ko je solnce izgubljalo svojo moč in so jesenske sape oropale drevje vsega okrasja, ko so začele veneti rože na Maničinih gredah, se je poslovil Vladimir od Rodičevih in od Stare Gore.

In življenje je postalo zopet enolično. Slekovec je zahajal k Rodičevim. Videl je in čutil, da je bila Manica prve dni po Vladimirovem odhodu nekam zamišljena, a ni pripisoval temu posebne važnosti, dasi je začutil nekako disharmonijo v svoji duši.

Par tednov pozneje pa se je raznesla po vaseh pod Staro Goro novica, da sta Slekovec in Manica v zarokih. Kmalu na to se je vršila poroka in pri Rodičevih je bila priprosta, a vesela gostija.

In zavladala je pri Rodičevih sreča. Slekovec je bil od začetka skoraj iz sebe. Tudi otroci so občutili, da se je v njegovem življenju moralo nekaj spremeniti.

Ko pa je prišla čez planine pomlad in je zazelenela Stara Gora, je dobil Slekovec odlok za učiteljsko mesto pri Sv. Andražu. Kmalu po Veliki noči se je odselil na novo mesto.

Bil je prijazen kraj. Na hribu sicer kakor Stara Gora, a dohod je bil od vseh strani prijetnejši in razgled po goricah naravnost lep. Kakor hitro se je uredil in se nekoliko prilagodil novim razmeram, je občutil, da mu bo teklo tukaj življenje dosti prijetnejše. Na njegov nasvet je prodala stara Rodičevka, ki je pred poroko izplačala Manici kot doto samo gotovo vsoto z obljubo seveda, da po njeni smrti

dobi vse, hišo in posestvo na Stari Gori, in ker je bila baš pri cerkvi sv. Andraža lepa hiša s posestvom na prodaj, so kupili isto in se tam nastanili.

Niso minili trije meseci, odkar je bil Slekovec v novem kraju, ie že je zavladalo novo veselje v njegovi hiši: žena mu je povila krepkega sinčka. Dali so mu ime Cirila. To vam je bilo par dni veselja v Slekovčevem stanovanju, ko so praznovali prihod novorojenčev!

In na radost vseh je mlada mati kmalu okrevala od porodnih bolečin, a tudi mali dečko je prospeval prav vidno. Večkrat je srečni oče, ko je še žena ležala v postelji, pristopil in topeč se blažene sreče slonel ob njej, ji tiho gledal v oči in jo prav rahlo in ljubeče poljubil.

Odslej so bile vseh oči uprte v malega »princa» in vse sanje so bile pri njem. Vsakokrat, ko je prišel Slekovec iz šole, je bil prvi korak in prvi pogled pri Cirilčku. Vzel ga je na roke, nosil ga po sobi sem in tja in pozabil je ves trud in ves napor, če se mu je dete tako sladko-nedolžno nasmehljalo. Gledal ga je včasih po cele ure in ga pestoval, in če se je dete le malo oglasilo, že je bil pri njem.

Če sta bila z ženo sama, se je ljubeče privil k njej in ji zašepetal: »Glej, prej sem te imel rad, sedaj te imam še rajši!«

Na prihodnjo spomlad je pa Ciril že sam tekal po sobi, preiskal vse kote, premetal vse, kar je našel, potrl vse, kar mu je prišlo pod roke, in kričal in razgrajal. A dete mora imeti svobodo, dete mora biti živahno, ker to je znamenje, da je zdravo! In Slekovec in njegovi so ga pustili v popolni svobodi.

O Veliki noči so bile male počitnice. In Slekovec je povabil svojega naslednika na starogorski šoli, prijatelja izza dijaških let, učitelja Frlana, naj ga pride obiskat, naj pride gledat, kaka sreča vlada v njegovi hiši.

Frlan se je vabilu odzval in na veliki četrtek je potrkal na Slekovčeva vrata. In prav veseli so bili, da je prišel nekdo za praznike k njim. Zabave jim ni manjkalo, in tako so hitro potekali dnevi.

A bolje bi bil storil Slekovec, da ni povabil Frlana, in ta bi bil bolje storil, da ni prišel! . . .

Na velikonočni pondeljek sta odšli Rodičevka in Manica k večernicam, Slekovec in Frlan pa sta ostala sama z malim Cirilčkom. Sedela sta v sobi pri polnih kupicah. . . Cirilček pa se je zabaval s svojo igračo. . .

«Kako pa še kaj sicer na Stari Gori, kaj se kaj menijo ljudje?» vpraša nenadoma Slekovec.

Frlan skomizgne z rameni. «Eh dolgčas, dolgčas, prijatelj, da bi umrl. Ti si imel že še nekaj, veš, a sedaj? Brr! K Obranu grem včas, veš, pa slišim tam pogovore, da me vedno razjeze. . .»

«Kakšne pogovore?»

«No, saj menda veš, da je mladi Obrani hotel imeti Manico, pa si mu jo pobral. Tega ne morejo preboleti. Govore, da nista srečna. . .»

«Midva — ne srečna? Haha! Kakor sam vidiš! Ciril, pojdi malo k meni, pojdi!»

Mali je pribežal in se spenjal na očetovo krilo. Slekovec ga dvigne k sebi in ga poljubi.

«Ko bi ljudje vedeli, kakšna sreča je zame to moje dete, bi pač ne govorili tako neumno». . .

«Ali pa veš tudi gotovo, da je to tvoje dete?»

Slekovec je poskočil in srepo pogledal Frlana. Ta pa je sedel mirno se smehljaje.

«Prijatelj, to je — da ne rečem preveč — netaktno!» zasope Slekovec in se obrne k oknu.

Frlan vstane.

«Jako mi je žal, hotel sem Ti samo povedati nekaj, kar govore ljudje na Stari Gori.»

Turski žleb.

«Kaj govore, kaj, te pijavke?» zakriči skoraj Slekovec in stopi bliže Frlana.

«Ali ni bil neki Vladimir Selak predlani precej časa pri Rodičevih? Ali se nista z Manico rada gledala?»

«Lažeš!» zarohni Slekovec. «To je podlo obrekovanje!» a njegov glas je vztrepetaval.

«Kaj hočeš kričati nad menoj? Jaz Ti povem, kar govore ljudje. In če je že tako daleč, Ti povem tudi, da imajo ljudje dokaze o njunem intimnem občevanju! Sicer me stvar dalje ne briga. Pa hvala lepa za prijaznost in z Bogom!» Vzel je svoj klobuk in palico in šel.

Slekovec je stal kakor pribit. Šele ko je oni bil pri vratih, je siknil: «To je ostudno! In da mi ti — —»

A oni je bil že izginil in ni čul nadaljnjih besed.

Slekovec je stal nekaj časa kakor okamenel, potem se pa sesedel v naslonjač. Težka mu je bila glava. In nekje pri srcu ga je tiščalo. Zaplakal bi bil najraje, a ni mogel. Vse zrušeno! Vsi lepi gradovi njegove duše, vse njegove lepe — z eno samo besedo vse zrušeno v nič!

Toda ne! Saj to ni mogoče, ni resnica!

In zravnal se je in pogledal po hiši. Tam se je igral mali Cirilček tako nedolžno, da menda niti opazil ni nastopa med očetom in Frlanom. Ozrl se je nanj in gledal ga dolgo, dolgo...

«Kako je že rekel: Ali pa tudi veš, da je tvoje dete?» In počel ga je opazovati.

Mislil je v pretekle čase. In spomnil se je hipoma nekega večera pri Rodičevih. Sama sta bila z Manico v hiši. Bilo je kratko pred poroko. Govorila sta marsikaj. Nenadoma jo popraša Slekovec, ali še pač ni ljubila v svojem življenju v resnici nikogar, kakor mu je to nekoč pravila. In sedaj se je spomnil, česar takrat skoraj ni opazil, da je zarudela in povesila oči. In pojavil se je v njegovi duši neki čut, ki mu je pravil, da je vsa tista njena nedolžnost, ki mu jo je zatrjevala in prisegala, zlagana in onečaščena.

Skrčilo se mu je srce v divjih udarcih, in zatrepetala mu je roka, ki jo je položil na mizo in se sklonil na njo.

Čez hip je vstal in stopal po sobi. Pred Cirilčkom se je ustavil in ga gledal, kako se igra. Gledal je njegova sveža, zdrava lica, njegove bistre oči, ki so zaupno zrle nanj. . . A on tega ni videl, on je videl samo svoje težke brezupne misli: pred njim stoji Vladimir, oni, ki mu je bila Manica dala vso svojo dušo, vso svojo ljubezen, kar mu je imela dati. . . Bil je kratek hip — in izginil je. . . in šel je Vladimir, njen ljubljani Vladimir, pustil jo, rekel ji, da naj ne stavi upanja nanj, naj se raje čimprej uda njemu — Slekovcu. In ona ga je ubogala, ker je vedela, da je Vladimir trden v svojih besedah in svojih sklepih, in ker ni hotela sebi in svoji materi nakopati sramote. In pred njim stoji sad tega kratkega hipa, sin Vladimirov, ne njegov. . . Da, da, to so tiste svetle oči Vladimirove, to so njegove kretnje, to je njegovo lice. . . in ti lasje, ti črni lasje, kakor jih nima ne ona, ne on — Slekovec. . . In gledal je malega z izbuljenimi očmi, kakor v sanjah, ki plavajo daleč po tujih, neznanih krajih. . .

Ko sta se vrnila žena in Rodičevka, se je zdrznil in se delal mirnega, kakor bi nič ne bilo. . . Prašali ste ga po Frlanu. . .

«Nenadoma je moral iti. . . Poljublja Vama roke in prosi oproščenja,» je zgovoril in zrl skozi okno. Dasi se je hotel kazati popolnoma mirnega, brez vseh utisov, vendar ni mogel pogledati ženi iskreno v oči. . .

In tisti dan se je naselila žalost v Slekovčevo hišo. Kakor da je privihrala težka burja, se je stemnilo obzorje. A v Slekovčevem srcu je začel glodati črv, črv nezaupnosti, črv sovraštva do žene in deteta. Prej vesel in zgovoren — je postal tih in otožen. Udajal se je svojim mislim. Dete ni smelo več kričati in tekati po sobi. Proti ženi ni bil osoren, a nikdar več je ni pogledal ljubeče in vdano kakor prejšnje čase. Njegov pogled je bil hladen, kakor zimska noč.

Včasih je sedel po cele ure v naslonjaču in gledal nekam skozi okno v daljavo. Včasih se je ozrl potihoma na dete in je opazoval. In vedno se mu je videlo, kako silno ga razburja čustvo, ki se mu je zajedlo v dušo, da on ni oče temu detetu, ki ga je ljubil tako iskreno. Črv ljubosumja na minole dni je glodal vedno globlje in globlje. In če je priteklo dete k njemu in se hotelo ž njim poigrati, mu je kaj podaril, samo da ga je mogel odsloviti. . . Vsako popoldne po šoli pa je šel na sprehod ven v zelena polja in izostajal dolgo v mrak. . .

Tako so potekali dnevi, mučni, žalostni dnevi brez solnca in brez sreče. Slekovec je čutil, da ne more trajati vedno, da se mora nekaj spremeniti. A kako, na to vprašanje sam ni vedel odgovora.

Žena in Rodičevka ste se spočetka spogledovali, ker niti od daleč niste slutili, kaj naj to pomeni. Skušali ste razgovor napeljati na to, a nikdar nista mogli ničesar izvedeti. Vendar sta videli prav jasno, da nekaj težkega tišči na njegovo dušo, da nekaj gloje v njegovi notranjosti. A mislili ste, da morda kaj zaradi službe.

«Povej mi vendar končno, kaj te žalosti, da ubijaš vse družinsko življenje? Ali si bolan? . . .» ga praša nekoč žena z mehko otožnim glasom.

«Vse boš izvedela», odgovori Slekovec kratko in odide na sprehod.

In dnevi so potekali, in vsak dan se je vrnil Slekovec pozneje s svojega večernega sprehoda. In z vsakim dnem bolj je čutil v svoji duši neopovržno istino, da mora biti temu konec, tako ali tako. A še vedno mu je bilo popolnoma nejasno, katera pot vodi k pravemu smotru.

Tako je stopal nekoč zopet sam samcat čez travnike in polja. Solnce je s poslednjo silo svojih žarkov obsevalo gorice. In Slekovec je šel počasi in duša mu je bila polna težkih misli. Ali je, ali ni mogoče, da se povrne sreča v njegovo srce? In zazdelo se mu je, kakor da je svetel

žarek zahajajočega solnca prešinil njegovo dušo, in kakor da mu je mimogrede zašepetal, tiho, a razumljivo: „Pozor!“ In obstal je sredi polj in se zamislil. Pozabiti! Vse, kar je bilo, zakopati v globine, vse spomine na preteklost izrjavati in jih odvreči, daleč od sebe! In živeti edino-le vzgoji deteta, živeti edino-le njegovi sreči, njegovi bodočnosti! Da, to je pot, katero je imel nastopiti, a katere tako dolgo ni mogel najti! Vse hoče pozabiti, v intenzivnem delu v šoli in izven šole, v ljubezni do svojcev in v iskanju čim večjega raztresenja hoče vreči vse bridke in težke spomin stran!

In Slekovec se je obrnil sred polj in lahkega srca je hitel domov. Veselilo ga je v dno duše, da je našel pot, pravo pot k sreči in zadovoljstvu!

Prav vesel je bil isti dan Slekovec doma! Žena in Rodičevka sta se čudili! Igral se je s Cirilčkom, kakor nekdane čase, in kakor že dolgo ne dotlej. Govoril je o marsičem zabavno in zanimivo, kakor prejšnje dni, ko mu še niso dvomi razjedali duše. Dolgo v noč je brlela luč pri Slekovčevih in slišal se je zvonki smeh venkaj na cesto. Manica — kdo drugi bolj nego ona? — je bila do dna duše vesela te izpremembe. In le še bolj se ji je utrdilo prepričanje, da je bil povod Slekovčeve neznosnosti v minolih dneh edinole iskati v službenih ozirih.

In sreča se je navidezno vrnila v Slekovčevo hišo!

A trajalo je to samo par dni. Slekovcu se je počel koma pač zdelo, kakor da je pozabil vse. A kmalu se mu je tuintam vrinila v njegovo dušo neka tajna, spočetka skoraj nerazumljiva misel. A kakor se je porodila, vselej jo je poskušal zopet pregnati. A ta misel, tiha in nerazumljiva ni odnehala ampak vedno večja, vedno razumljivejša mu je stopala pred duševni pogled. Ali je — ali ni resnica? Težka je bila ta misel — in zajedala se mu je počasi — počasi zopet kakor dvom v njegovo dušo. Če ni resnica, kako je mogel Frlan govoriti o nekih dokazih, ki jih imajo ljudje? In če je resnica, zakaj naj potem on prenaša to

duševno pezo: ne biti oče — a molčati — in delati za tujega otroka! Toda ne! Vse to bi se morda preneslo, četudi težko, a — laž, ta laž! Zakaj mu ne pove odkrito in jasno resnice? Lažje bi stopal skozi življenje z zavestjo, da ima ženo, ki pripoznava svojo krivdo, z zavestjo, da je na jasnem s seboj in svojci, kakor pa z dvomom, težkim in mučnim, v zamračeni duši! Naj jo popraša? Naj zahteva od nje, da mu pove vse popolnoma razločno, da mu razloži kaj in kako, da mu prežene ali potrdi njegove dvome? Nikdar! Storil je to enkrat, in če mu takrat ni upala, ni hotela izpovedati resnice, bo gotovo tudi sedaj govorila istotako nedolžno in vabeče, kakor je govorila takrat — kratko pred poroko! In dvakrat čuti isto težko, uničujočo laž? Ne! Zato je bil Slekovec vsekakor preponosen... Prevzvišena je bila njegova ljubezen še sedaj do Manice, njegove žene, in zato se mu je zdelo gnusno, jo tako onečastiti.

In nekega večera se je naselila zopet žalost v Slekovčevo hišo! Slekovec se je vrnil razburjen s svojega sprehoda, in dvomi in mučne misli iz minolih dni so se vrnili v njegovo dušo. Sreče ni mogel več najti. Uvidel je polagoma, da pozabiti ni mogoče, da so vse to blazni, neizvršljivi naklepi. Uvidel je, da bi se mu vedno, če tudi bi jih skušal siloma zatirati, porajale misli, brezupne in nesrečne, da bi se mu vedno in vedno porajali dvomi... in pred njegovo dušo bi stala celo življenje pošastna, grozna prikazen, ki bi zatemnjevala obzorje njegovega življenja, ki bi odganjala srečo od njegovih vrat, ki bi trosila solze žalosti, nemira in nesreče v njegovo hišo, stala bi pred njim, grozeča z bodečimi očmi: laž življenja... In pod to mislijo je klonila njegova glava, in naselilo se je vanjo brezupje, naselila mračna, temna žalost, brez solnca, brez življenja... In kaj je življenje brez solnca, brez svetlih žarkov, brez upov in brez trdne vere v svojo moč in v svojo srečo? Ni to življenje, ampak smrt duševna ob živem telesu... In takih

mrličev je bilo Slekovca strah. Vedel je, da so nesreča okolice, da so strup za svojce in v nadlego samim sebi!

A kje je pot iz teme, iz brezupja? . . .

Lep junijski popoldan je z vso svojo krasoto visel nad pokrajino. Bil je četrtek. Ves dopoldan je presedel Slekovec v šoli in urejeval akte. Zapisal je tuintam kaj ter vse lepo razvrščal. Nato je zaklenil miznico in odšel.

Po obedu je bil nekaj časa sam z malim dečkom v sobi. Sedel je v naslonjaču. Nakrat se zdrzne in kakor bi vztrepetal po celem telesu, se zgane na sedežu. Pokliče fantka k sebi. Ta bribeži k njemu in mu hoče na krilo, Slekovec, ga dvigne, pogleda mu ostro v oči, potem ga pritisne k sebi, poljubi vroče in ga zopet postavi na tla. Kakor bi trenil, vstane, vzame klobuk in palico ter gre . . .

In širila so se pred njim polja, travniki, šumeli so gozdovi . . . A hipoma se mu zjasni lice, oddahne si globoko in sredi polja sede na trato ter se ozira proti planinam, lesketajočim se v zlatem solncu.

Nekaj svetlega je šinilo skozi njegovo dušo. In vstal je ter stopal počasi dalje — — —

Noč je že razprostirala svoja krila nad goricami. V Slekovčevem stanovanju je gorela luč, ženski sta sedeli pri mizi, fantek je že spaval. Skrb je sijala ženama raz obraza. Pozno je že, a Slekovca ni od nikoder. Na mizi pred njima pa je ležal odlok, ki sta ga sprejeli pod večer, s katerim je imenovan Slekovec za nadučitelja k Sv. Martinu. Čakali ste do polnoči. A ko ga le ni bilo od nikoder, sta menili, da je morda odšel h kakemu sosеду na obisk. Odšle ste spat, a spati ni mogla ne ena ne druga.

Prišlo je jutro, krvavo-žareče je izhajalo izza planin, in solnce je začelo vstajati vedno više nad obzorje, a Slekovca ni bilo od nikoder. Kakor trepetlika je vztrepetavala Manica. Bližala se je deveta ura, Slekovec bi imel nastopiti pouk.

Tedaj je stopila Manica k nadučitelju. Povedala mu je vse. Mož se je začudil. A nakrat se je nečesa spomnil.

«Kaj je neki včeraj delal v šoli cel predpoldan?» vpraša Manico.

«V šoli je bil? Nisem vedela!»

«Pojdiva pogledat!»

In šla sta. Na mizi vse lepo urejeno... Deveta ura je minila, a Slekovca ni bilo; le deca je razbijala po šoli. «Morda mi je pustil kje kakšen list, naj ga za danes opravičim, morda ima kaj važnega kje opraviti. Najboljše bo, če odprem miznico!» Odklenil je in odprl. V predalu je ležal mal listič. Naglo ga je pregledal nadučitelj, prebledel, prijel gospo Slekovec za roko in jo peljal iz razreda. Na hodniku jo prime za roko še trdneje, pogleda ji naravnost v oči in pravi: «Ostanite mirna, gospa!» Poda ji listič. S trepetajočo roko ga ona vzame in čita:

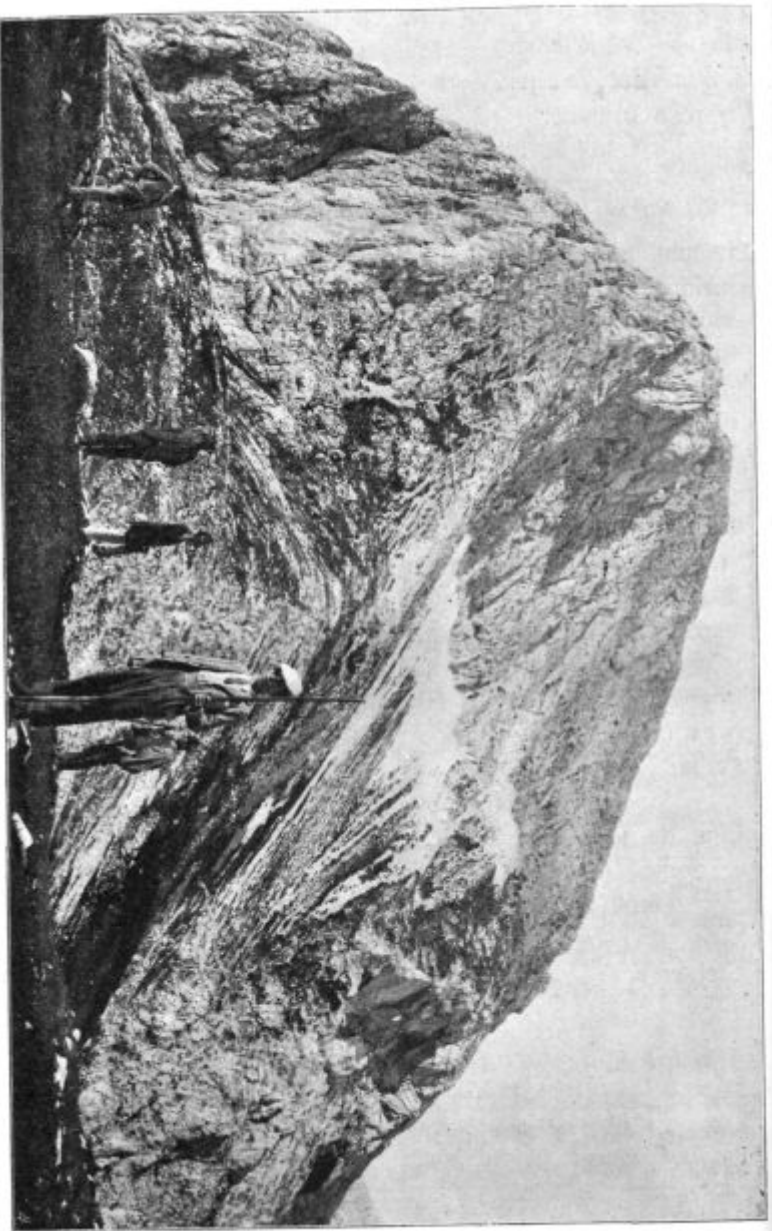
«Hudobna duša mi je zasadila v srce dvom o nedolžnosti moje žene in dvom v sladko in edino osrečevalno vero, da je otrok moje žene moj otrok. Ker je moja sreča v prenašanju te laži življenja nemogoča in ker zastrupljam obenem vse družinsko življenje, je moje nadaljno življenje brezpomembno. Z vročo ljubeznijo do vseh odhajam s sveta! Slekovec.»

Manica je vztrepetala in prebledela. Zgrudila bi se bila, da je ni nadučitelj držal krepko za roko. Spremil jo je domov in se šele potem vrnil v šolo — —

Okoli poldneva pa se je raznesla po Sv. Andražu novica, da so v jezu Črčevega mlina našli truplo učitelja Slekovca.

Brana s Kamniškega sedla

Hrepenenje.

Spisal **Vojeslav Molè.**

Tiho je šla jesen skozi deželo in nosila s seboj vso svojo otožno radost. Lesi so se zlatili, rumenili, veneli in pomirali, solnce se je smejalo in je izgubljalo svojo moč, veter je vel in je plakal, šumele so vode in hotele bogve kam.

V Jelkino dušo je tudi prišla jesen — misli so se ji topile v zlatih spominih in spomini so umirali, njena ljubav je koprnela daleč, duša ji je hrepenela, da sama ni vedela kam.

Ko je slišala v jesenskih večerih šumeti lese, se ji je vzbujalo v srcu in potem je bilo v njej samo hrepenenje in videla je, kako je bil zopet Ivan poleg nje Nič nista govorila, srečavali so se njuni pogledi in pogovarjali ste se njuni duši nemo, pa tako iskreno Pomlad je bila nad njima, tihe sanje so šle skozi zelene vrhove, zdajpazdaj je zaplahotala ptica in se je razlegel pritajen klic zaljubljene grlice

«Ivan!» —

Ne, ni ga bilo. Jesen je bila, jesen in lesi so že umirali, sen o smrti je že šel skozi nje, zdajpazdaj je preplašeno zletel pozen ptič z drevesa, se presel drugam in utihnil.

Žalost je prišla v Jelkino srce in potem je tiho plakala cele večere, vse noči. Njegovi stariši! Ne marajo je, ker nima denarja! «Ivan je nadarjen, lahko bi si dobil bogato nevesto, tako pa sili sam v svojo nesrečo!» Bolele so jo te besede in ji jemale srčni pokoj.

In še bolj je hrepenela po Ivanu in je čakala In njeno hrepenenje je bilo bolešno in ji je večalo trpljenje in notranji nemir. Lica so ji bledela in roke so ji postajale tako bele!

Še dve leti! Ko konča Ivan študije in dobi službo, se vzameta Pa še dolgo je do takrat, dolgo.

Šumeli so lesi, livade so zasnule in umrle, potoki so jim šepetali pogrebne pesmi.

Jelka pa je hrepenela, njena duša si je želela nove pomladi

* * *

Tisti dan so zvonili zvonovi, ves svet je bil radosten, zvenelo je od vsepovsod in klicalo k novemu življenju.

«Jelka»!

Tesno se je privil k njej in jo objel, vzdrgetale so ji roke in nepojmljivo razkošje jo je prevzelo, ko so se strnile njune ustnice v dolg poljub in so se ji zaprle oči same blaženosti.

Vlak pa je hitel in hitel. Bežali so telegrafični drogi, širne planjave so jima ginile iz pogleda, ona dva pa nista videla ničesar. Vozila sta se v svet in z njima se je vozila vsa njuna sreča, vse njuno življenje.

Križale so se vesele, razposajene besede, vse trpljenje, vsa žalost, vse je bilo pozabljeno.

Danes so zvonili zvonovi, peljala sta se z Ivanom iz cerkve skozi mesto radostna, polna nepopisnega veselja, prešlosti ni bilo več, nekje daleč se je blestela zlata bodočnost Da, Jelka je videla, kako je prišel Sveti večer v njuno sobo, kako ju je pozdravil združena v objemu. Zvezde so se smehljale skozi okno, tiho je vstajala radost v njunih srcih, objemalo ju je razkošno pozabljenje, vse je bilo kakor v stari, že na pol pozabljeni bajki

Jelka je vzdrhtela v sladkih mislih in bela lica ji je zakrila rožnata rudečica. Objela je Ivana z rokami, ki so

bile tako bele, da so se razločno videle pod tenko kožo ozke, modre žilice.

In po tem drobnem listju je valovala danes vsa slast dosežnih želja; a še nekaj je bilo v njej in je hotelo še dalje, dalje. Še tako dolgo je bilo življenje pred njima in hotela sta skozenj po rožnati poti do solčnih koncev.

Bežal je vlak, mrak mu je prihajal nasproti, umrlo je solnce za obzorjem, v zadnjem blesku so se svetile lagune in kupole jadranske kraljice.

In tiho je prihajala noč in kakor noč je bilo brezmejno njuno hrepenenje.

* * *

Čas je bežal.

Lesovi so zopet umrli, tišina je legla na polja, tiho je šla smrt po svetu in je kosila. Padalo je dozorelo sadje, bledele so livade in hrepenenje je bežalo pred smrtjo. —

Jesenski večer je bil. Tiho je bilo v Jelkini sobi. Luč je razsvetljevala njeno upalo, blede lice in Ivanov razplakan obraz. Zrl je na svojo smrtnobolno ženo in mislil bogvekaj. Ničesar se ni zavedal, le bojazen mu je polnila dušo in tako tesno mu je bilo, tako vzdušno.

Daleč je bil Sveti večer, še so cvetele zadnje astre in že je prišlo... Moj Bog, nikoli poprej ni bil videl, kako so bile njene roke vedno bele, kako blede je bilo njeno lice, a sedaj ve, ve...

In njena mlada duša je tako neizmerno hrepenela, kot da je vedela, kako kmalu pride v njeno življenje jesen.

Sredi poti jo je ustavilo, da ne more dalje. —

Trudne poveke so se odprle, tiho je šepnila:

«Ivan!»...

Sklonil se je k njej:

«Kaj, dušica?»

«Na grob mi nosi rož... Kri je rudeča in moja kri je hrepenela tako zelo!... Prosim te... Še iz groba bo kipelo moje hrepenenje...»

Omahnila ji je glava, trepalnice se niso več zaprle.
In le še vzdih ji je privrel iz grudi.

Ivan se je sklonil k njej, da jo poljubi. Mrzel, top je bil blesk njenih oči. Tiho je jeknil in se zgrudil...

Po svetu je hodila z jesenjo smrt in je kosila... In zveneli so lesi, porumenele so livade in umrlo je Jelkino hrepenenje...

Pozna jesen.

Skoz temne smreke šel je dih —
in ptič je gluho splahutal
in jelen se ozrl je v dalj —
Skoz gozd je šel jesenski vzdih...

Ugasnil je neba smehljaj —
obupen bil je vilin jok,
ves v solzah je ihtel potok
in žalostno šumel je gaj...

Zletel je orel s sivih skal —
strmel je duh v turobni svet,
za orlom je kipel pogled —
Pozdrava ni iz solnčnih dalj...

Vojeslav Molè.

Politični pregled l. 1906.

Ko se je začelo resno misliti, da se dosedanji krivični volilni red preustroji v zmislu enake in splošne, direktne in tajne volilne pravice, kdo je bil bolj vesel kakor Slovenci, ki so od take preosnove pričakovali namah izboljšanje žalostnih svojih razmer? Sedaj bo enkrat strta nemška nadvlada, ki kakor mora tlačiti uboge Slovence! Ko pa je Gautsch pokazal svoj tozadevni elaborat, šinila je neka senca po jasnem nebu, ki se je zgostila v črn oblak, ko sta še nato Hohenlohe in Beck enakost »popravljala«. Največje ugodnosti prinese volilna reforma za Kranjsko, posebno za tisto stranko, ki odločuje na deželi, najslabša pa je za Koroško, kjer niti oni edini mandat, ki je baje Slovincem namenjen, ni njim zagotovljen. Zato so volilno reformo sprejeli jako različno, nekateri »himmel-hochjauchzend«, drugi zopet »zu Tode betrübt«. Zgodovina bo sodila brez strasti. Za sedaj se je na ogromni večini vseh shodov, ki so se z volilno reformo bavili, slovensko ljudstvo odločno izreklo proti taki reformi. Vse iznenadil pa je nepričakovan odpor na Koroškem. Celovška rezolucija z dne 26. julija je naravnost epohalnega pomena. Nekoliko bodo vzrojili, mislili so si zagovorniki volilne reforme, »politične otročaje« treba zlepa pomiriti, malce jih osmešiti, pa bo vse zopet mirno. Toda prišlo je drugače. Koroški voditelji so ostali nepremakljivi, šli so med ljudstvo in povsod kazali na gorostasne krivice, ki jim jih hoče zadati volilna reforma. Obmejni Slovenci, sami oškodovani, so razumeli njih obupni položaj in jim izrekli povsod z nepopisnim navdušenjem svoje simpatije. In štajerski

državni poslanci so na shodih slovesno obljubili, da ne bodo za volilno reformo glasovali, če se ne popravijo vsaj najbolj kričeče krivice.

V gospodarskem oziru je bil za Slovence najvažnejši dogodek tega leta otvoritev nove železnice. Da pojmiyo njen veliki gospodarski pomen, je deloma pokazala navdušenost, s katero so se povsod otvoritve udeležili. Pri tej priliki pa so tudi pokazali, da teče nova železnica po slovenskih tleh, in njihov možati nastop je imponiral tujcu. Neki nemški list je takrat pisal: Vsa proga je stala pod belomodrordečimi zastavami, začeniši pri telovadcu v rdeči srajci in sokolovim peresom na čepici do zadnjega kmeta in železniškega delavca.

Ne smemo si pa prikrivati, da bo nova železnica privabila tudi mnogo tujcev, katerim se bodo ti prelepi kraji dopadli in ki se bodo skušali na škodo domačinom v njih vgnezditi. Tudi tuje uradništvo utegne biti nevarnost za narodni značaj prizadetih krajev.

Z novimi predori je padla ona stena, ki jo je nemila usoda postavila med rodne brate na Kranjskem, Koroškem in Goriškem, nova železnica bo dovajala vedno sveže toke narodnega navdušenja. Za to bo skrbela pred vsem mladina, ki je vzbudila mogočno narodno radikalno gibanje in z javnimi predavanji, izleti in ljudskimi knjižnicami se uvrstila med narodne bojevnike.

A tudi delavstvo je faktor, s katerim bo treba vedno bolj računati. Delavci tvorijo maso, in kaj da premore «ulica», pokazalo se je že nešteto krat.

Da dobimo polagoma v vseh strokah gospodarstva svoje može, kaže nam lepo število tehnikov (letos 68! in drugo leto pride Idrija s svojimi abiturijenti), veterinarcev, eksportnih in trgovskih akademikov, agronomov itd. Kranjsko daje približno polovico več akademiškega dijaštva kakor Štajersko; najmanj seveda je Korošcev. Dokaz, kako pritiskajo politične razmere na kulturne.

Štajersko.

Pri svojem prodiranju proti jugu trčijo Nemci najprej ob štajerske Slovence. Lahek bi bil boj za nas, ko bi imeli opraviti z nemškim kmetom, ki daleko zaostaja za našim glede razumnosti in ukaželjnosti. Toda nemška stranka, ki smatra za svojo zgodovinsko nalogo, zgraditi še zadnji kos mosta od Belta do Adrije, obstoji večinoma iz vsemožnega uradništva, pred katerim se naše ljudstvo še zmirom v srednjeveškem strahu klanja, in iz bogatih trgovcev in tovarnarjev, ki so si vsled svoje višje strokovne naobraženosti postavili med ljudstvom skoro neomajno stališče, tako da majhna peščica vlada in strahuje celo okolico. Ker pa tudi Slovenci ne marajo za vedno držati križem rok, vzgajajo si kakor svoj čas Turki janičarje tako sedaj Nemci s pomočjo šulferajnskih šol, sūdmarke, „Štajerca“ in osebne agitacije mogočno vrsto odpadnikov, da jih povedejo v boj proti lastnim bratom, dobro vedoč, da je poturica hujši ko Turek.

Kjer imajo svojo moč, jo izkoriščajo z vso brezobzirnostjo. V Mariboru in Celju so prepovedali slovenske napise na izvesnih tablah, češ, da je ozračje nemško. V Mariboru so siloma sneli napis Cirilove tiskarne, da bi iztrebili vsako sled slovenščine. V Celju delujejo na vso moč na to, da vržejo takozvano slovensko gimnazijo in okoliško ljudsko šolo iz mesta.

V vsakem večjem kraju ustanavljajo nemške šole, da jih polnijo s slovenskimi otroci. Šulferajn je pri tem jako radodaren, za Gaberje pri Celju je daroval 100.000 kron, tudi v Slov. Bistrici se ima ustanoviti nemška šola, ker niso več zadovoljni s sedanjo dvojezično.

Vsaka, še tako pravična zahteva Slovencev naleti na strahovit upor, in naj se tiče kulturnega ali gospodarskega, kaj še le političnega napredka.

Vzlic vsem tem zaprekam Slovenci niso obupali, če tudi se je marsikoga polastila že neka malodušnost in letar-

gija, temveč skušali so predvsem vzbuditi narodno zavest v onih slojih, ki se dosedaj niso udeleževali tega boja.

To veliko nalogo so imela pred vsem razna društva, katerih se je mnogo letos na novo ustanovilo. S čitanjem knjig in časnikov, s prirejanjem veselic, kakoršna je bila letos v velikem slogu v Rušah, shodov, predavanj se marsikateri nevednež pouči, marsikateri mlačnež navduši. Uspešno se je delovalo v Šaleški dolini, kjer je skrb za ohranitev tega bisera obudila mnogo društev k novemu življenju. V Šoštanju so z mladeniškim navdušenjem osnovali ljudsko knjižnico, za obmejne Slovence pa posluje potovalna knjižnica pri Sv. Kungoti.

Sploh se je meji posvetilo nekaj več pozornosti, kar je izdal Ante Beg svoje vtise in opazovanja, ki jih je nabral ob slovensko-nemški meji.

Javna predavanja se še vedno nočejo prav udomačiti, dasiravno se je letos v tem oziru marsikje prebil led. S širjenjem omike bo se sčasoma dal premostiti oni veliki prepad, ki loči priprosto ljudstvo od razumništva. To je tem težje, ker je bil do novejšega časa kmetski stan skoro edini stan Slovencev, in še zdaj so takozvani srednji stanovi na Štajerskem slabše zastopani, kakor v sosednji Kranjski. Na novo se je letos ustanovilo trgovsko društvo, ki utegne biti ne le v gospodarskem, temveč tudi v političnem oziru velikega pomena, in društvo slovenskih zdravnikov.

Za povzdigo narodne zavesti delujejo poleg idealnega svojega smotra sokolska društva, izmed katerih pripada prvenstvo Celjskemu Sokolu. S svojimi izleti v Št. Ilj, Brežice in Zagreb je pripomogel k sijaju veselic, a vršil tudi dober kos narodnega probujenja. Novi Sokoli se dramijo v Mariboru, Gradcu, Šoštanju in v Slov. Goricah, izleteli so v Mozirju, Žalcu in Braslovčah. Vendar sokolska društva še daleko nimajo tiste važnosti kakor pri Čehih. Pri nas je še vse premalo demokratičnega duha.

Dobro sredstvo v političnem boju so tudi časniki, in imajo namen zanesti ideje med najširše kroge. Imamo jih dovolj, skoro preveč. Na novo so izšle Södösterreichische Stimmen, ki se navdušeno in spretno borijo proti sovražnikom katoliške cerkve, narodne težnje zastopajo Mladoslovenec, Novi slovenski Štajerc, Slovenske Pravice in Narodni list. Obeta se tudi Posavska straža za narodnogospodarske koristi Posavja. Če prištejemo tem listom še Slov. Gospodar, Naš dom in Domovino, ki izhaja od letos trikrat na teden, dobimo lepo število. Upati je, da se sčasoma ugonobi vpliv pogubnega Štajerca, ki ga zdržujejo z velikimi žrtvami nemški trgovci.

Zelo se pogreša tudi pomanjkanje trdne organizacije. Politična društva sklepajo često na svojo roko, o kakšnem enotnem vodstvu ni govora. Posebno se je pri mnogih prilikah pokazalo neko nasprotje med Mariborom in Celjem, vsako teh mest si prisvaja vodilno vlogo. Razun medsebojnega tekmovanja pa ležijo vzroki tega nasprotstva, ki se je polotilo vsega Spodnjega Štajerja, mnoge globlje. Duhovščina je z zanimanjem zasledovala oni veliki boj, ki se bije »po vojskinem pravu« med obema slovenskima strankama na Kranjskem, videla je, kako duhovniška stranka vsled svoje naravne organizacije in z neumornim delom na političnem, kulturnem in gospodarskem polju uspešno izpodriva svoje nasprotnike, kako pri tem njena moč narašča, kakor nikjer drugje in še nikdar poprej — ali ni naravno, da se je posebno mlajša štajerska duhovščina, ki je čutila v sebi veselje do dela, udajala isti želji ter si hotela s snovanjem konzumnih društev, katoliških političnih in izobraževalnih društev, Marijinih družb in mladeniških zvez utrditi svoje stališče, ne glede na to, da je imela vsaj v pretežni večini pri tem, morebiti celo v prvi vrsti, rodoljuben namen. Vsled tega ni mogla vzdramiti in k narodnemu delu pritegniti onih slojev, ki stoje pod gospodarskim in umstvenim vplivom naprednega meščanstva. Že dolgo časa je nekaj tlelo med

stranko, ki si jo je vzgojil Slov. Gospodar, in posvetno inteligenco, letos je šinila iskra na dan, ustanovila se je formalno Narodna stranka, izšel je kot njeno glasilo Narodni list. Če se bo nova stranka posvetila pozitivnemu narodnemu delu, ogibala se brezplodne polemike, iskala temveč točk, ki nas vse družijo, če bo izvršila podrobno narodno organizacijo in ojačila in pomnožila slovenske vrste z novimi bojevniki, potem njeno ustanovitev ni treba obžalovati.

Da slovenska stvar tako težko napreduje, tiči glavni vzrok ravno v tem, da ne znamo ali ne maramo vzbuditi v ljudstvu zanimanja in navdušenja za narodni boj. V Mariboru se je snel slovenski napis; namesto da bi poslanci in poklicani voditelji vneli velikanski plamen ogorčenja, se zadovoljijo s par vrsticami in z nedolžno interpelacijo, potem pa je spet vse mirno, čakajoč drugega udarca!

Vzlic temu so prišle letos ravno ob meji nekatere važne občine zopet ali prvič v slovenske roke. Imenujem slavni Št. Ilj v Slov. Goricah, o kateri priliki je bila 5. avgusta velikanska narodna slavnost, Ščavnica, Dobrna, Dobrenje, Radinci, Tinje. S težavo smo še ohranili preimenitno občino Celjsko okolico, izgubili pa Šoštanj in Teharje; upajmo, da le začasno.

Kolike važnosti so zavedne občine z inteligentnim, županom, dokazala je poleg drugih občina Kokarje, ki je 3. julija pred državnim sodiščem dosegla veliko moralno zmago nad deželnim odborom. Ta je na slovenski dopis odgovoril nemški in ko mu ga je občina vrnila in prosila vsaj prestave, je deželni odbor odvrnil, naj si jo občina sama preskrbi, državno sodišče pa je razsodilo, da je deželni odbor s tem kršil občini politično pravico. Z doslednim slovenskim uradovanjem tudi najmanjša občina izsili pravice slovenskemu jeziku. Zato je pozdravljati zvezo slovenskih županov, ki se ima izcimiti iz okrajnih zvez, v katero svrho so se letos v vsakem okraju vršili dobro obiskani shodi občinskih predstojnikov in odbornikov. Potem se ne bodo

več ponavljali oni sramotni prizori, kakor takrat, ko je odbor občine Sv. Martin pri Vurbergu poslal v „klasični“ nemščini prošnjo na okrajni šolski svet za nemški pouk, češ, da prihajajo v one kraje nemški trgovci sadja.

Okrajni zastop celjski je še vedno pod vladnim komisarjem, napredovali smo v ormoškem, propali pa po lastni krivdi v rogaškem okraju.

Za deželni zbor smo dobili novega poslanca v osebi g. dr. Jankoviča, kateremu na ljubo se je g. dr. Korošec odpovedal kandidaturi. Izvoljen je bil v znamenju razpora.

Strasten je bil boj o volitvi dr. Korošča kot naslednika državnemu poslancu Žičkarju, ki je lani umrl. Takrat se je nabralo glavno netivo za ustanovitev Narodne stranke. Popolnoma mirno pa je bil izvoljen dr. Voušek namesto državnega poslanca viteza Berksa, ki je umrl letos 5. aprila.

V boju za volilno reformo, ki v tem hipu še ni končan, ki pa najbrž na bo v naš prid bistveno ničesar v volilnem odseku sklenjenega izpremenil, smo dosegli večinoma le navidezne ugodnosti. Po številu prebivalcev bi nam spadalo najmanj osem poslancev, določeno pa jih je bilo šest; kot kompenzacija za kočevski nemški mandat se je navrgel še sedmi slovenski, spodnještajarski „Nemci“ pa so k svojima dvema izposlovali za-se še tretji mestni mandat in tako odvzeli Slovencem vse upanje priboriti si kedaj kako mesto ali trg.

Ta krivica je izzvala glasen odpor, ki si je dal duška na mnogih shodih. Najsijajnejši je bil avgusta v Mariboru, kjer so obenem izrekli svoje simpatije koroškim Slovencem in odločno protestirali proti onim, ki hočejo volilno reformo — za vsako ceno.

V gospodarskem oziru bi bila potrebna organizacija posameznih stanov, torej kmetskega s snovanjem kmetijskih podružnic in gospodarskih zadrug, kar se je letos ponekod zgodilo, obrtnega in posebno trgovskega stanu, ki je bil dosedaj glavna opora nemštva. Pri ustanovitvi slovenskega

trgovskega društva v Celju za Spodnje Štajersko so se govorile te-le besede: Dvigniti se morajo sidra in napeti jadra na slovenski trgovski ladji in pluti mora s ponosno razvito trobojnico tja ven na morje gospodarskega in političnega boja!

Tudi sicer se je glede gospodarske osamosvoje marsikaj zgodilo, manjka pa velikega programa in sistematičnega dela.

Kranjsko.

Kranjsko je edina dežela, kjer imajo Slovenci večino in bi vsled tega, kakor zaradi centralne svoje lege lahko dajala mogočne impulze obmejnim Slovencem. Stvar pa je taka, da si obmejni Slovenci nič preveč takih „impulzov“ ne želijo in ravno o volilni reformi se je videlo, kakor da iščejo obmejni Slovenci tesneje zveze med seboj, ker gledajo na Kranjskem vsi skoz očali, ki so ali liberalne, ali klerikalne.

Strankarski boji se tudi letos niso ublažili in pri obćudovanja vredni iznajdljivost voditeljev še menda [niti vrhunca niso dosegli.

Komaj je klerikalna stranka mislila, da bo vendar enkrat iztrebila liberalce, že ji ti obetajo reorganizacijo svoje stranke, ki jo hočejo poživiti z novimi, čilimi moćmi. Tako divja neizprosena boj na vseh poljih. Zato pa tudi vse ogromno delo, ki ga vršita obe stranki v medsebojnem tek-movanju, še bolj pa da izpodrine druga drugo, nima za splošni slovenski napredek tega pomena, kakor se je porabilo zanj moći. Za slovenske koristi, posebno ob mejah, jima manjka časa in, kakor se je posebno letos jasno pokazalo — razumevanja.

Slovenska ljudska stranka, ki je vzrasla iz nekdanje konservativne in nato katoliško narodne stranke, je imela letos svoj tretji katoliški shod, ki se jevršil na najširši podlagi. Razgovarjalo se je na njem ne le o veri, temveć

tudi o politiki, gospodarstvu, organizaciji, znanstvu, sploh o vsem modernem življenju. Čim bolj pa se katoliška stranka peča z zadevami, ki se dan za dnevom menjajo, o katerih je lahko vsak drugega mnenja, kjer se ne more govoriti z neko apodiktičnostjo, tem bolj je seveda izraz „katoliški“ iluzoren, kar so povdarjali tudi koroški duhovniki, in to je menda čutila stranka sama, ko je opustila ta pridevek, ki se je v zadnjih letih držal vsakega društva, pri katerem so imeli duhovniki glavni vpliv.

Zelo bridko se je na katoliškem shodu pogrešalo Korošcev, tudi Štajercev ni bilo za posebni vlak. Pač pa se je iz Kranjskega nabrala neštevilna množica. Pri tej priliki so priredili liberalci v zvezi s socijalisti v Ljubljani in drugod protishode, kjer so se obenem pripravljala tla za tesnejšo zvezo vseh svobodomiselnih življev proti „klerikalnemu zmaju“.

Glavna politična snov letošnjega leta je bila volilna reforma ne le za državni, temveč še posebno za deželni zbor, ki jo je predložila vlada v sporazumu s klerikalno in nemško stranko. Peščici Nemcev naj bi se za vedno zagotovilo 10 poslancev, mestom in trgom naj bi se, izvzemši Ljubljano, vzeli mandati in združili z deželo, razun tega pa ustvarila splošna kurija. Namen je bil preveč prozoren, liberalni poslanci so reformo z obstrukcijo onemogočili.

Ravno tako se čuti liberalna stranka prikrajšano z reformo za državni zbor, kjer naj vsa mesta razun Ljubljane in vsi trgi volijo z deželo. Da bi ne izginil zadnji nemški poslanec, so Nemci v volilnem odseku dosegli za Kočevce poseben mandat. Kot kompenzacijo za to je hotel imeti dr. Šušteršič nov slovenski mandat na Kranjskem, dasi ima itak v škodo obmejnim Slovencem neprimerno visoko število poslancev, in je le „contre coeur“ glasoval v korist štajerskim Slovencem.

Na prosvetnem polju so marljivo delovala razna krščansko socijalna društva, kot protiutež, toda ne pod liberalno

firno, sta nastopali Akademija in Prosveta, ki je letos ustanovila 14. javno ljudsko knjižnico. V gospodarskem oziru je opaziti veselo življenje, snujejo se razna gospodarska podjetja v večjem slogu, mlekarstvo in sploh zadružništvo je na zelo visoki stopinji. V Ljubljani je prešla plinarna v slovenske roke, last mesta pa je postal grad, ki se bo okrasil in opremil z raznimi napravami.

Da tudi na Kranjskem niso brez narodnih bojev, pokazalo se je letos v obmejni občini Dragi, kjer poleg slovenske večine prebiva peščica Kočevcev. Ponehal pa je boj za Jesenice, ki so vendar še ostale slovenske, kakor se je to posebno ob otvoritvi bohinjske železnice pokazalo.

Pomanjkanje narodne zavesti opaziti je na vseh koncih, iznenadi nas posebno v beli Ljubljani, kjer zahaja v mestne nemške šole približno polovica slovenskih otrok. Kako drugače pač v tem oziru postopa mestni zastop zlate Prage!

Vesel pojav pa je bil odlok deželnega zbora, da mora odbor z vsemi c. kr. uradi na Kranjskem in z vsemi avtonomnimi uradi v deželah, koder prebivajo Slovenci, poslovati le v slovenščini; istotako z ministrstvi.

Kako se protežira nemški živelj, vidi se iz tega, da dobi Kočevje svojo višjo gimnazijo, dočim nimajo Slovenci na realki niti ene paralelke.

Vseslovenske so bile svečanosti o priliki odkritja spomenikov Miroslavu Vilharju v Postojni in Juriju Vegi v Moravčah, sedemdesetletnice Josipa Stritarja in osemdesetletnice Luke Svetca.

Primorsko.

Slovenci lahko gledajo na marsikak znaten uspeh, ki so si ga priborili pod težavnimi razmerami. Z volilno reformo seveda ne morejo biti posebno zadovoljni, vendar pomeni velik napredek napram krivicam dosedanjega reda, ko so imeli Italijani (44 $\frac{7}{10}$ %) 12 poslancev, Slovenci (31 $\frac{4}{10}$ %) dva

in Hrvatje (21·4%) enega. Sedaj jih dobe Lahi 10 (v Istri 3, na Goriškem 3, v Trstu 4), Slovenci 4 (na Goriškem 3 in v Trstu 1) in Hrvatje v Istri 3. Da o kaki pravični, enaki volilni reformi v tem slučaju še vedno ni govora, je pač jasno.

Goriški Slovenci, ki slavijo letos tridesetletnico smrti svojega prvoboritelja dr. Karola Lavriča, so si zapisali na svoj prapor posebno gospodarski napredek, k čemur jih naravnost sili otvoritev nove železnice. V tem oziru imajo zaznamovati lepe uspehe, posebno v Gorici. Zato je bil pomemben shod, ki ga je priredilo v Tolminu 14. oktobra trgovsko in obrtno društvo v Gorici in kjer se je razmišljalo posebno o ustanovitvi slovenske veletrgovine.

A tudi na kulturnem polju so napredovali z ustanovitvijo novih društev, ljudskih knjižnic, s prireditvijo gledaliških predstav v ponosnem »Trgovskem domu«. Da bi razna narodna društva lažje in uspešneje delovala, snuje se nekaka organizacija vseh narodnih društev.

Pri otvoritvi nove železnice so pokazali odločno svojo narodno barvo, preprečili so, da bi se blestel na goriški postaji le nemškolaški napis in napovedali, za ta nastop združeni — in necessariis unitas —, celo vrsto protestnih shodov, česar se je vlada tako zbala, da je odpravila sploh vsak napis.

Istotako so odločno protestirali proti goriškemu mestnemu svetu, ki je ukazal nameravanemu električnemu tramvaju samo laške uslužbence in edino laški službeni jezik.

V Trstu so Slovenci pri občinskih volitvah v okolico dne 25. marca zopet sijajno zmagali, vzlic ogromnim naporom nasprotne stranke. Tudi to je v naš prid, da so se vsled vednih pritožb in znane afere z bombami končno odvezl tržaškemu mestnemu svetu posli prenešenega delokroga, ktere opravlja na novo ustanovljeni »namestniški svet tržaški».

Pomembni so bili nekateri shodi, kjer so se Slovenci oglašali za svoje pravice. Dne 23. septembra so protestirali

proti volilni reformi in izrekli svoje simpatije Koroščem, ki jih je zastopal njih vrli poslanec Grafenauer.

Dne 10. oktobra so na shodu pri Sv. Ivanu v Trstu protestirali proti nameravani ustanovitvi samostojne italijanske šole pri Sv. Ivanu, ki je skoro izključno slovenski, dočim tržaški mestni svet že 22 let odreka več ko 2000 slovenskim otrokom slovensko šolo v mestu.

Ravno tam je bil 15. julija javen shod zaradi napisov na novi železniški progi, in ker se njihovi zahtevi ni ugodilo, se niso udeležili slovesne otvoritve.

Šulferajnski šoli v Škednju, kakor sploh nemški živelj v Trstu narašča, se je podelila pravica javnosti, zato ker je — nemška. Za slovenske okoliške šole pa je obveljal dr. Rybařev predlog, da se vpeljejo na njih večerni kurzi s slovenskim učnim jezikom.

Gospodarski napredek je najbolj vidno označen v ogromnem prometu «Jadranske banke», ki je letos povišala temeljno glavnico na 3 milijone kron in osnuje podružnico na Dunaju.

Koroška.¹

Politično življenje koroških Slovencev se je v preteklem letu vrtelo vseskozi okrog edine točke — volilne reforme. Koroški Slovenci so bili po dosedanjem volilnem redu skrajno prikrajšani. Dasiravno je uradna statistika našla l. 1900 še 90.493 Slovencev na Koroškem (Nemcev je 269.960), v resnici jih je še nad 120.000, vendar ta «četrtnina» prebivalstva ni imela svojega zastopnika v državnem zboru. Ko so se vršile v jeseni l. 1905 dopolnilne volitve v kmetski kuriji za velikovško-celovski volilni okraj, je podlegel slovenski kandidat Franc Grafenauer. Večina, ki jo je dosegel nasprotnik, je bila sicer malenkostna — 84 glasov pri 4424 oddanih glasovih — ali podlegel je vendarle Slovenec, in tako so ostali koroški Slovenci vkljub

¹ Iz peresa odličnega koroškega rodoljuba. Op. ur.

naporu vseh sil brez državnega poslanca. Koroški Slovenci so si obetali od izpremembe volilnega reda na podlagi splošne in enake volilne pravice izpočetka nekako prerojenje svoje politične osebnosti, ali žalibog se je izkazalo, da bo novi volilni red šele prava smrt zanje. Po prizadevanju nemških nacijonalcev, verolomnosti nemških krščanskih socialcev in malomarnosti slovenske državnozborske delegacije, ki je očitvidno podcenjevala važnost samostojnega političnega obstoja koroških Slovencev za vso Slovenijo in ves slovanski jug, se je koroške Slovence oropalo najmanjšega upanja, da bi le v enem državnozborskem volilnem okraju prodrli s svojim kandidatom. Novi volilni red sicer daje koroškim Slovencem en mandat, katerega pa vsled razmer, ki vladajo v tem okraju, ne bodo imeli nikdar. In v tem okraju pride vpoštev le 37000 Slovencev, vseh drugih 57000 uradno naštetih je tako porazdeljenih med Nemce, da so popolnoma obsojeni v politično smrt.

Koroški Slovenci so storili vse, da odvrnejo od sebe pogin. Pred sklepanjem v odseku za volilno reformo se je vršilo na Koroškem 32 shodov, ki so vsi zahtevali pravičnejšo razdelitev volilnih okrajev. Pozneje se je vršilo še kakih 10 do 12 shodov, katerim je bil predmet isti. Ali vse ni izdalo nič. Tako je prišlo do onega senzacionalnega shoda v Celovcu dne 26. julija 1906, na katerem je cvet slovenskega naroda na Koroškem izrekel svojo obsodbo nad onimi, ki so obsodili koroške Slovence v smrt. Na shodu se je sklenila nezaupnica vsem slovenskim poslancom in odpovedala udeležba na katoliškem shodu v Ljubljani. Posledica temu je bila strastna polemika izvestnih ljubljanskih krogov proti voditeljem koroških Slovencev in edinemu slovenskemu časopisu na Koroškem — «Miru», katera še sedaj ni končana. Vsa izvenkranjska javnost je na strani koroških Slovencev, kar so sijajno pokazali veliki manifestačni shodi v Mariboru, Gorici in Trstu — koroški Slovenci torej niso osamljeni v svojem upravičenem boju

za svoje pravice in le želeti bi bilo, da bi ta najvažnejša veja slovenskega debela ostala zelena, kajti sicer bodo nastavili sekiro na deblo samo in most od Belta do Adrije bo kmalu gotov.

V deželnem zboru je ostalo vse pri starem. Edini slovenski poslanec Franc Grafenauer se pač trudi, da bi kaj dosegel, ali nemška večina (42) je gluha za vse njegove predloge, če le količkaj diše po slovenski narodnosti. Nekaj gospodarskih predlogov se mu je posrečilo rešiti.

Glede občin se ni niti napredovalo, niti nazadovalo, ker občinskih volitev ni bilo letos.

Zanimiv je boj za slovenske matrike, kateri se bije skoraj dve leti s podvojeno silo. Boj traja sicer že daj časa, ali s prvo slovensko vknjižbo l. 1904 v Celovcu se je poostril do skrajnosti. V tem boju sodeluje tudi deželna vlada, katera je najbrž toliko vplivala na knezoškofijski ordinarijat, da je lètà v zadnjem času izdal določbo, da se morajo matrike voditi v nemškem jeziku in se sme kvečjemu le pristaviti slovenski prevod. Ta določba je povzročila veliko razburjenje med slovenskim ljudstvom in slovensko duhovščino, kateri se potemtakem naklada zato, ker je slovenska, dvojno delo. Stvar še ni končana, upati pa je, da se ugodno reši za Slovence.

Šolstvo, stara rana koroških Slovencev, posebno ljudsko šolstvo je po stari navadi zahtevalo zopet svoje vsakoletne žrtve, kajti res so žrtve slovenski otroci, katere morajo izročati slovenski starši zavodom, o katerih so prepričani, da so le v pogubo mladini. Hvala Bogu, da je nabiranje za narodno šolo v Št. Jakobu toliko napredovalo, da se bo prihodnjo pomlad že lahko začelo z gradnjo. Ta zavod bo rešil vsaj nekaj slovenskih otrok prisilne germanizacije, kateri so izpostavljeni v utrakvističnih šolah. — Srednješolci so se letos prav imenitno izkazali, posebno celovski: med desetimi slovenskimi maturanti so bili štirje odličnjaki.

Zelo obžalovati je, da se tako malo slovenskih visokošolcev posveča državni službi na Koroškem. V politični službi so samo 3 Slovenci, v sodni 3, finančni 2, vse drugo pa je nemškonacijonalno ali vsenemško, Slovincem skrajno sovražno. Letos je vstopil samo eden pravnik k sodnji kot praktikant, ki pa je že zgoraj vštet, sicer se pa ni nič izpremenilo.

Nova železnica, katero so dne 30. septembra t. l. slovesno otvorili, bi znala postati eden onih faktorjev, ki v zvezi z drugimi delajo sicer počasi, ali tem gotovejše na ugotovitev zgoraj omenjenega mosta. Železnica teče po izključno slovenskih tleh: od Celovca pa do Beljaka samo naš svet, samo naš rod, ali vzlic temu slovenski napisi šele onostran Drave, skoraj povsod pa uradništvo in uslužbenstvo nevesče jezika prebivalstva. Pri otvoritvi se je pokazalo, da biva tod v resnici naš rod, kajti slovenske trobojnice so vihrale otvoritvenemu vlaku nasproti od Zile pa do Celovca. Nova železnica bo pot, po kateri bo pritiskal Nemec v slovenske kraje; naj torej tudi kranjski Slovenci ne zamude iste prilike, da priskočijo dejansko na pomoč zatiranim bratom na Koroškem.

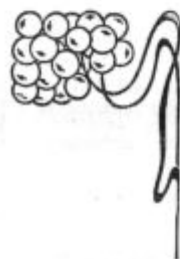
Notranje narodno življenje je bilo v preteklem letu kaj živahno. Ni je bilo nedelje in ne praznika, da ne bi se bil vršil kje kak poučen ali zabaven shod, dà, bili so dnevi, ko je bilo po 8—10 zborovanj. Najdelavnejša so delavska društva; nič manj se ni delovalo v izobraževalnih društvih. Nekoliko zaostajala so pevska društva in podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. Politično društvo je bilo pravzaprav središče vsega delovanja, ker je skrbelo skoraj za vse prireditve, ako ne z drugim, pa vsaj s tem, da je poskrbelo za govornike. Vsestransko delovanje tega društva se morda nekoliko izpozna že iz tega, da je imelo v enem letu okrog 6000 komadov pisemskega prometa.

V gospodarskem oziru se je skušalo marsikaj storiti v blagor slovenskemu ljudstvu, ali žalibog so razmere

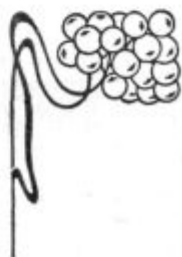
tako neugodne, da se ni dalo dosti doseči, ker je vse, na kar bi se dalo narodnogospodarsko delo utemeljiti, v rokah nasprotnikov, kakor n. pr. kmetijska družba. Uspevajo pa slovenske posojilnice in tudi gospodarska zadruga v Šinčivasi je toliko napredovala, da je otvorila zopet skladišče v Velikovcu. V prvi vrsti pogreša slovensko ljudstvo na Koroškem gospodarskega pouka, ustmenega in v pisani besedi. Edini slovenski list na Koroškem — «Mir» — more tej potrebi odgovarjati le v najmanjši meri, kmetijska družba pa izdaja nemški list, katerega najbrž niti vodstvo družbe samo ne razume, kaj šele slovenski kmet, ki je ud družbe.

Splošno pa smemo trditi, da letošnje leto za koroške Slovence ni bilo izgubljeno. Mnogoštevilni politični shodi in druga napolitična zborovanja niso samo trenutno predramila naroda, kajti narodna zavest je v resnici zadobila trdna tla. Tam kjer je bilo že vse mrtvo, se je začelo novo življenje. Treba je res trdega dela, ali zadoščenje je tem večje, čim se more pokazati tudi uspeh truda. Slovenski Korotan ne bo izgubljen po svoji lastni krivdi, ali če bo moral poginiti, ga bodo pogubili drugi.

OGLASI

Ubogajte naš svet, predno je morda prepozno.

Usak previden človek skrbi za svojo in svoje rodbine prihodnost; ako pa kmalu umre, so vsa upanja in načrti uničeni. Proti temu se pa lahko vsakdo zavaruje, ako se udeleži uredbe, s kojo se peča že od leta 1864. „Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske monarhije“. To je

starostno in rodbinsko preskrbljevanje

ki je upeljano od omenjenega društva potom življenskega zavarovanja in katero nujna ne samo uradnikom, profesorjem, učiteljem in duhovnikom, nego tudi trgovcem, gozdarjem, kmetovalcem, obrtnikom itd. pod najcenejšimi in najbolj kulantnimi pogoji. Vtemeljenega vzroka, ne zavarovan biti pri uradniškem društvu, sploh ni. Ne more se oporekati:

Moji dohodki so premali.

Sam sem in nimam za nikogar skrbeti.

Preje moram plačati svoje dolgove.

Moja soproga je deležna penzije in otroci dobe vzgojevalne doneske.

V toliko letih mi nese trgovina toliko, da ne rabim zavarovanja.

Nesem denar raje v hranilnico.

Premožen sem, tedaj ne rabim zavarovanja.

Kdor ima take ali slične pomisleke, naj le popraša pri uradniškem društvu (naslov je spodaj označen). Društvo mu bode s številkami dokazalo, da je zavarovanje za vsakega dobiček in da se premije pri uradniškem društvu lahko zamore. Za zavarovanje po K 2000, plačljive takoj v slučaju smrti, najkasneje pa s 85 letom plača 30 letni mož samo 4 K mesečno, 35 letni mož K 4.56, 40 letni samo 5.36 (Tarif Ia)

Ako naj se izplača zavarovalnina po dovršenem 60 letu ali v slučaju smrti takoj, plača 30 letni mož za K 2000 samo K 5.25 (Tarif Id).

Za zavarovanje dole po K 10.000 na 20 let plača 40 letni mož mesečno samo K 34.60. Umrje potem kadarkoli — s čemur neha tudi uplačevanje premij — izplača se vseeno zavarovani znesek ob zapadlemu roku. N. pr. ako živi oče le še eno leto, je uplačal vsem K 415.20 in otrok dobi po dovršenem 20 letu vseeno K 10.000 izplačanih.

Zavarujete se lahko v vsaki starosti in za vsak čas! Zahtevajte takoj prospekt, dokler ste še zdravi, kajti ako ste si nakopali resno bolezen, je prepozno za sprejem.

Vsa pojasnila daje vsakomur brezplačno: Prvo splošno uradniško društvo avstr. ogr. monarhije. Največja medsebojna življenska zavarovalnica države. Dunaj I. Wipplingerstrasse 25./26.

EDINO NARODNO
PIVOVARNIŠKO
.. PODJETJE!

I. SLOVENSKA
AKCIJSKA
DRUŽBA!

PRVO VEČJE
NARODNO
INDUSTRIJSKO
.. PODJETJE ..

DELNIŠKA DRUŽBA

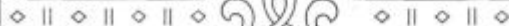
ZDRUŽENIH PIVOVAREN ŽALEC IN LAŠKI TRG V LUBLJANI

PRIPOROČA SVOJO VELIKO ZALOGO IZBORNEGA
MARČNEGA IN BAVARSKEGA PIVA
IZ PIVOVARNE ŽALEC IN LAŠKI TRG

Družba se je potrudila urediti svoji pivovarni na najmodernejši način s tem, da si je omislila na laškem popolnoma nove stroje, posebno stroje za umetno hlajenje vležalnih kleti in vrelnic v zvezi s strojem za izdelovanje ledu — vse po najnovejšem sistemu; postavila je v obeh pivovarnah nove steklenice z najnovejšimi snažilnimi in napolnilnimi stroji, napravila v Žalcu moderne vležalne kleti z novimi ledenicami ter si v surho povzdige narodnega podjetja in zboljšanja domačega piva nabavila tudi najboljše vrste surovin

Tako popolnoma moderno preustrojeni in z novejšimi stroji opremljeni pivovarni proizvajale bodeti najboljša piva, tekmovali z vsako tordko in prekašali vsa druga enaka podjetja ter delali čast domači industriji.

Priporočamo se vsem p. n. krčmarjem, hotelom, restavracijam ter slav. občinstvu v mnogobrojna naročila!

Dolgo, zdravo življenje

želi si vsak človek, pozabi pa se na to, da se mora tudi kaj storiti, da se doseže dolgo, zdravo življenje. Največ bolezni, ki slabo uplivajo na tek življenja, imajo svoj sedež v želodcu. Poglavitna naloga je tedaj, da se ohrani želodec vedno zdrav in da se skrbi za redno prebavljanje. Vsakdo, ki si je pokvaril ali prehladil želodec s težko prebavnimi, prevročimi ali premrzlimi jedili ali pijačami, najde gotovo pomoč v

Germanovi želodčni esenci

z varstveno znamko «živiljska esenca»

ki se uporablja z največjim uspehom pri brezslastnosti, slabosti želodca, napenjanju, riganju, zgagi, slabostih, glavobolu, omedlevicah, krču, zapečenosti, hemoroidih (zlatenici). — Po preobitem zavžitju jedi, posebno mastnih in težko prebavljivih, zabrani ta esenca tiščanje in boj ter vzbuja slast do jedi s čemer pripomore mnogo k vzdržanju in hranitvi telesa. Ker izločuje ta esenca vse pokvarjene sokove iz telesa, učinkuje kričistilno ter ima radi svoje neškodljivosti tudi po večletni uporabi prednost pred podobnimi zdravili, ker je napravljena iz najboljših in izbrano najboljše učinkujočih zeliščnih sokov ter je prijetnega, prijetno-zagrenelega okusa, da jo lahko tudi najobčutljivejše osebe, ženske in otroci radi zavživajo.

Germanova želodčna esenca, ki je pravo ljudsko, domače zdravilo, ne bi smela manjkati v nobeni hiši, ker mnogokrat — kjer ni zdravniške pomoči pri rokah — prepreči hude in težke bolezni. Pri kupovanju zahtevajte vedno **Germanovo želodčno esenco iz lekarne «pri Črnem orlu» v Belovaru trg, št. 111**, ker se dobe tudi še druga domača zdravila s podobnimi imeni, ki pa nobeno ni tako dobro. Kot znak pristnosti mora imeti vsaka steklenica, ki je v zelenem kartonu, popolno ime tvrdke: **«Lekarna pri črnem orlu», K. German v Belovaru trg, št. 111 (Hrvatska)**. Tak je tudi naslov za vsa naročila po pošti. Cena steklenice je 1 krona 40 vin. Naročiti pa je treba najmanj 2 steklenici. Za zavoj se računa samo 40 vin. več. Pošilja se po poštne povzetju, ali pa če se denar doloži naprej. Naslov mora biti natanko in jasno pisan. Pojasnila na vprašanja, prospekti in rabilna navodila se dajo zastonj. **Mnogo tisoč priznalnih pisem**

dokazuje hitri in gotovi učinek tega izkušenega domačega sredstva. Radi pomanjkanja prostora prebujamo ta-le:

Jaz podpisana lahko potrjujem v tolažbo vseh na želodcu bolnih; da se je z Germanovo želodčno esenco našlo vsem prikažovanjem odgovarjajoče sredstvo ter priporočam isto najtopjeje,

JULIJANA PRUTTES

posesnikove hči v Falsentlitz 36, p. lvnica (Štajerska)

Vam in ljubelemu Bogu hvaležen, Vam naznanjam veselo vest, da sem s pomočjo Germanove želodčne esence zapel ozdravel. Ker pa si hočem zdravje tudi še nadalje ohraniti, pošlji mi ponovno 12 stek. Vaše izborna esenca. KAROL ZEGER, Hallydaysburg, Pa. Box 401 (Amerika).

Z veseljem moram Germanovo želodčno esenco, tako radi njenega prijetnega okusa, kakor tudi radi njenega učinka najtopjeje priporočati vsem bolnim. Skoro vsa druga tako domača zdravila prozračujejo poleg hudih bolečin tudi celo vrsto neprijetnih posledic, katerih pa ni pri Germanovi želodčni esenci, daal ona učinkuje najizbornjeje. DR. RUDOLF SCHLUMPF v Belovaru.

Vljudo Vam naznanjam, da je Vaša želodčna esenca opraviila mojo soprogo popolnoma želodčne bolezn. Rad tega prosim, da mi dopoljete še o steklenici. ANDREJ HÖFER, Stara cerkev pri Kaševju (Kranjsko).

Dovoljujem si Vam naznanjati, da mi Vaša izkratna esenca pri moji želodčni bolezni jako dobro služi, kakor tudi se je jako dobro obnesla pri zaprtju. Izrekam Vam zato moje najpriarčnejše zahvalo ter se hočem potruditi, da pripravim Vaše izborna sredstva tudi nadalje vsakemu najtopjeje. MARIJA GUGG, posesnica Grossgelsfeld pri Ligistu (Štajersko).

Germanova želodčna esenca priporočam trpčemu človestvu najbolje, ker sem se pri sebi, kakor tudi pri naštevinih svojih žuranih, katerim sem jo priporočal, prepričal o njenem izbornem uspehu.

EDMUND MEDEOTTI, župnik v Trojstvu (Hrvatsko).

Švicarska industrija.

Pristne švicarske ure so najboljše.

Svetovni eksport.

Dobijo se pri sloveči eksportni trgovini

H. SUTTNER, Ljubljana, Glavni trg

nasproti rotovža (prej v Kranju).

Zahtevajte brezplačno moj veliki cenik s 1000 slikami!

Prava nikel cil.-rem. od gl. 275 naprej
« srebrna » « 390 »
z dvojnim pokrovom « 590 »

Fine srebrne verižice od gl. 1'10 naprej
« zlate » « 975 »
Fini zlati prstani « 190 »

Nikaka reklamna trrdka!

Kdor si hoče kupiti dobro, zanesljivo švicarsko uro, obrne naj se zaupljivo na gornjo trrdko, ki je radi svojega dobrega blaga **svetovno znana**.

Pri meni kupite naravnost od strokovnjaka, ne pa pri sejmovski trrdki!

Bogata izber zlahtnin, zlatnine in srebrnine, vse od c. kr. kovinskega urada preizkušeno in puncirano. V dokaz poštenosti in solidnosti moje trrdke zamenjam vse, kar ne bi ugajalo, brez zadržka ali pa vrnem denar.

Nikako preprodajalno blago, nego samo strokovnjaško priznano solidno blago.

MALI IZVLEČEK PRIZNANIH PISEM.

Za poslano blago Vam izrekam popolno zahvalo. Jako sem zadovoljen, posebno z žepno uro, ki gre jako natanko in dobro. Ožbalt Wieser, pivovarna Zajetca, Srbija.

Z doposlanimi urami sem jako zadovoljen, zato naročam zopet blaga.

Fran Ozvalič, župnik, Maribor.

Za poslano blago, posebno za dobro idoče ure izrekam svojo najboljšo zahvalo. Jako sem z vsem zadovoljen.

F. Barle Box 172 Mogadore Pa, S. Amerika.

Naznanjam Vam, da sem prejel naročeno blago in da sem zadovoljen. Naročal bom tudi še nadalje pri Vas.

Ivan Klun, Wittfelderstrasse št. 2a, Niederich (Niederheim) Nemčija.

Z blagom, ki sem ga od Vas dobil, sem jako zadovoljen. Tu Vam pošiljam cilindrično uro v popravku ter mi jo blagovolite kmalu vrniti.

Peter Rok, železniški uslužbenec, Gries na Brennerju, Tirolska.

Naznanjam Vam, da sem naročeno blago dobil; jako sem zadovoljen, posebno z uro, ki ide prav dobro in natanko. Vašo trrdko bom vsakemu toplo priporočal.

Ivan Depeder, Ismailia, Egipt.

Prosim, dopošljite mi mi Vaš cenik, da lahko zopet naročam, kajti z blagom, ki ste mi ga doposilili lani, sem zelo zadovoljen.

Mihael Golja, lesni trgovec, Han Compagnie Vites, Bosna.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

ZVEZNA TRGOVINA : CELE KOTOVŠKA ULICA 2.

Izvrševanje štambilij, pečatnikov, vignet (Siegelmarke) za urade in za steklenice. Trgovci preprodajalci imajo izjemne cene.

Prilopreča svojo veliko zalogo raznovrstnega kancelijskega konceptnega, pismenega, dokumentnega, ministrskega, ovinenga, svilenega in barvanega papirja, svinčnikov, peres, peresnikov, radirk, škrtaljc za peresnike, kamenčkov, tablic, črnih, zavitkov, belih in barvanih v vseh velikostih, trgovskih knjig, molitvenikov, noticov itd. Albumi za slike, dopisnice in poezije, Svete podobice, male in velike, tintniki, stojala za slike, papirnatce, pisni pisni papirji v kasetah in mapah.

Lastna zaloga vseh tiskovin za urade, šolskih zvezkov in risank.

Papirnatce vreče za trgovce po originalnih tovarniških cenah.

Na debelo in drobno.

Solidna in točna posrežba.

Cenike tiskovin in pisarniških potrebin pošljemo na zahtevo brezplačno.

Solidno!

Točno!

LAVA PRI CELJU. **FRAN KARLOVŠEK**

priporoča svoje vedno sveže špecerijsko blago,
pristna domača in tirolska vina, vedno sveže
marčno pivo v zaprtih steklenicah, fini liker,
kranjski brinjevec, drožnato žganje, tropinovec,
borovničovec, višnjevec in pivno žganje ter
fino slivovko po različnih cenah.

PRODAJA DRV IN PREMOGA.

Ceno!

Pošteno!

Pred rabo. Po rabi.

Kaj svetuje stari učenjak?

Po lastni izkušnji pre-
pričan, opozorim vsa-
kega trpečega mladega
in starega someščana
na to, da ni najti bolj-
šega na zemlji kakor

Predstavljamo tu častitim
bralcem dninarja, ki je trpel
na tu navedenih vnanjih
bolezni in ki je po dvate-
denskem vmetanju popol-
noma ukreval.

Nervin-esenca in Nervin-mazilo

pri vseh onih boleznih, ki izvirajo iz pre-
hlajenja ali preutrujenja, kakor: **protin,**
revma, trganje v udih, bodenje, trganje v
bedrih, bodljaji, ohromljenje, vnetje, žlezna oteklina, zobobol,
bolečine v križu. Nervin-esenca in Nervin-mazilo sta pravi blagor
za vse one, ki dozdej niso mogli odpraviti gori omenjenih bo-
lezni, akoravno bolehajo na istih že 30—40 let. Obe domači zdra-
vili skupaj **1 gl. 60 kr.** Pošilja po pošti izdelovatelj

Iekarnar Béla Erényi, Budapešta Karoly-körút 5.

glavna zaloga za Seged: lekarnar Anton Frankl,
Felsőváros, Szt. Györgytér.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih
= so najugodnejše naslednje: =

1. ZA SBUČAJ SMRTI, po kateri — naj se taista primeri kadarkoli — se izplača zavarovani kapital takoj dotičnim dedičem.

2. ZA DOŽIVETJE IN SMRT, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katero si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako preumrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob doživetju določene dobe.

3. VZAJEMNO, n. pr. mož in žena, brat z bratom ali kakšni drugi osebi in sicer tako, kadar umrje eden izmed njiju, se izplača zavarovana vsota preživnemu zavarovancu.

4. ZA DOBO ZO BEČ, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovan znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obrokih, ali pa šele po smrti.

5. ZA RENTO ALI POKOJNINO, katere se začenja dotičniku izplačevati takoj po enkratni vlogi gotovega zneska, ali pa šele po nekolikih letih, in sicer do smrti.

6. DOTO OTROKOM, zlasti dekletom, katere se izplača, ko doživi zavarovani otrok, 18., 20. ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umrl pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju preneha daljnjše uplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd., ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Vse te in ostale načine zavarovanja prevzame banka „SLAVIJA“ po ugodnejših pogojih in cenejših tarifah, kakor vse druge zavarovalnice. Orlutega pa imajo člani banke „SLAVIJE“ — ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila. Še pravico do dividende, t. j. do deleža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Rezervni fondy koncem leta 1905	K	34,788.637.75
Pupilarno varno naloženih	„	34,087.781.48
Izplačani kapitali in škode leta 1905	„	1,784.379.27
Izplačani kapitali in škode sploh	„	87,176.383.75
Plačana zavarovalnina leta 1905	„	4,610.957.25
Izplačana dividenda leta 1905	„	206.296.40
Izplačana dividenda sploh	„	1,606.893.21

Vsa potrebnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno generalni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani v lastni hiši v Gosposkih ulicah št. 12.

Najnižje cene.

Skrbno izdelovanje

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna deznikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Pred rabo.

Po rabi.

Tu predstavljamo čast. bralcem ubogo rodbino, koje člani so vsi kašljali, bili na pljučih bolni (hektični) in ki so ozdravili v nekoliko tednih, ko so rabili **Diana-astma sredstvo.**

Kaj svetuje stari učenjak ?

Dobro vem, da je na svetu še mnogo na prsih in pljučih bolnih moških in žensk, še večje pa je število onih, ki vedno pokašljejejo, ne morejo spati ter težko sopejo. Da, celo mnogo takih je, ki imajo mnogokrat nahod, ne morejo pokašljavati, sede v postelji ter se ne upajo vleči. V korist vseh teh smelo

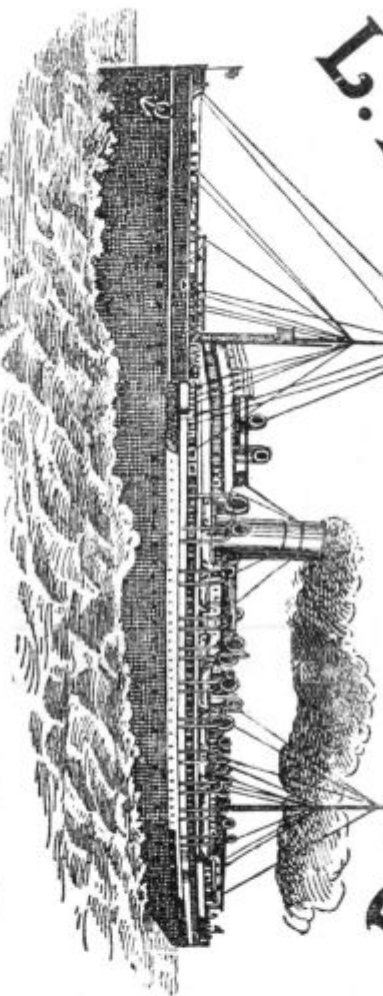
trdim, da po enkratni rabi **Diana-astma sredstva** nehajo gori omenjene mučne bolečine. Na astmi ali srčni hibi trpeči kakor tudi oni, ki bljuvajo kri, naj si naroče to zdravilo, kajti ako ni človek zdrav, ni celo življenje piškavega oreha vredno. Orig. zavojček 3 kroue.

Pošilja po pošti **Iekarnar Béla Erényi,** **Budimpešta,** Karoly-körút 5.

Glavna zaloga za Seged:

Iekarnar Anton Frankl, Felsőváros, Szt. Györgytér.

L. MAŠEK i DRUG

ZAGREB
Starčevićev dom
(tisk držav. kolodvora)

z jamčevino
20.000 kron

od vis. kr. hrv.-slav.-dalm.
dež. vlade z dne 5. avgu-
sta 1901, št. 44.264 dovoljena

posredovalnica

za

odpravljanje

= osebe =

delavskega in kmečkega
stanu v prekomorske kraje.

Prevzame potnikel I., II. in III. razreda z najhitrejšimi in najsigurnejšimi parobrodi.
Compagnie Générale Transatlantique v Parizu in Hollana-Amerika-Linie čez Rotterdam
kojih parobrodi preplavajo morje v 8—9 dneh.

Odprava potnikov iz Zagreba vsak ponedeljek in soboto.

Taka teža svinj

se lahko doseže po **11 mesecih**, ako se dodaje klaji **Bartelovo klajno apno**. G. J. Melzer piše v pismu z dne 9. decembra 1896 tako: S pomočjo klajnega apna, ki sem ga kupil pri vas, se mi je posrečilo zrediti 11 mesečnega prašiča domače reje in navadne pašme, da je **tehtal 250 kilogramov**.

Bartelovo klajno apno je najboljše in najcenejše sredstvo zoper trhllost kosti, zoper angleško bolezen žrebet, telet in pujskov, zoper pitje gnojnice pri pujskih; imenitno pomožno sredstvo pri reji mladčev, za pomnoževanje mleka in plodnost.

Opisi in pohvalna spričevala brezplačno. 5 kilogr. na poskušnjo 2 kroni 40 vin. franko.

M. Bartel & Co., Dunaj X. 3. Sikardsburggasse 44/50.

Kaj svetuje stari učenjak?

Nasvetujem tukaj moškim sredstvo, ki ojači in osrečuje ne samo mlade, nego tudi stare gospode. V tem sredstvu leži moč. Zopetna pridobitev moške moči. Žalibog ne potrebujejo dandanes samo starejši, ampak tudi mlajši ljudje sredstva, ki pridobiva zopet izginelo mladostno moč, ki napravi konec moški slabosti, ojači in pomladi telo ter napravi isto mlado in elastično. To nepreplačljivo domače sredstvo **Magnetpastila.** ==

Gotovi učinek pri vseh onih, ki trpe na popolni spolni nezmožnosti. Ena škatljica takovzanih **'Magnetpastil'** stane 4 krone. Kdor torej čuti da oslabeva ali kdor trpi na popolni nezmožnosti, bo gotovo srečen, ako ga ozdravijo **'Magnetpastile'**. Pošilja po pošti izdelovatelj **Béla Erényi**, lekarnar, **Budimpešta, Károly-Körút 5.** Glavna zaloga lekarnar **Anton Frankl**, Szeged. **Félsőváros, Szent-György-tér.** — Neki zdravnik piše: Velecenjeni gospod lekarnar! Pošljite blagohotno mojemu svaku škatljico pristnih **Magnetpastil**. On namreč zatrjuje, da je po tem sredstvu zopet tako srečen, kakor je bil v svoji mladosti. — Lepa gospa piše naslednje: Vel. gospod lekarnar! Odkar sem svojemu možu podarila škatljico **'Magnetpastil'** ne prepirava se več in se ljubiva tako srčno, kakor nikdar prej. — 86 letni kmetovalec piše: Vel. g. lekarnar! Odkar sem se prepričal, da je staremu gospodu nemogoče srečen biti brez **'Magnetpastil'**, prosim, da pošljete še 1 škatljico.

Prva južnoštaj. kamnoseška industrijska družba & Celje

— Nove ulice št. 11. —

Tehniški vodja: gosp. Vinko Čamernik.

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom. **Podobarski atelje.**

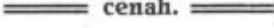
Izvrševanje vseh stavbenih del kakor: stopnic, podobov, pomolov, fasad, nastavkov itd. iz različnih kamnov in cementa.

Špecialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, prižnic, obhajilnih miz, krstnih in kropilnih kamnov itd.

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim tlakom.

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih ter najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah.

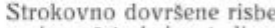
 Mnogobrojna zaloga grobnih spomenikov

iz različnih marmornih vrst granitov in sijevitov po raznovrstnih narisih in po najnižjih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih **rodbinskih rakev (grobišč)**

Popravljanja spomenikov = kov ter udelavanje napisov v iste.

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji.

 Strokovno dovršene risbe in načrte kakor tudi proračune na zahtevanje brezplačno.

40% manj delavske sile po-

trebujejo gasilna društva pri brizgalnicah najnovejšega sistema in prenosom ravnotežja — odlikovnega v Pragi na razstavi l. 1903 — izumitelja in tvorničarja **R. A. Smekala iz Smihova, podružnica Zagreb**. Stroji delajo desno in levo, 1 in 2 mlazno 30—35 m mlaza. Zaloga vseh potrebščin. Tudi na obroke. Podružnica **R. A. SMEKAL**.

Pred rabo.

Po rabi.

Srečna sem

odkar rabim

**Diana-kremo za obraz
in Diana-milo.**

Tu predstavljamo čestitim bralcem damo, ki je rabila Diana-kremo za obraz in Diana-milo skozi 6 dni in ki je izgubila vse pege in sajevece.

dama — Diana-kremo za obraz in Diana-milo, kajti dokazano je, da je edino sredstvo zoper pege, sajevece, mozole in šinje.

===== Cena: Diana-krema 75 vin., Diana-milo 75 vin. =====

Pošilja po pošti izdelovatelj

Béla Erényi, Budimpešta, Károly-körút 5.

Glavna zaloga za Seged: Anton Frankl,

—— Felsőváros, Szt. Györgytér. ——

Prva južnoštajerska pošiljateljska trgovina
R. STERMECKI & C. CELE

Založnik
c. kr.

državnih
uradnikov

Šivilje, krojači in slavno občinstvo

lahko kupuje **sukneno manufakturno in modno blago**, posebno **belo platno** po tovarniških cenah, ako zahteva cenik in vzorce, katere dobi zastonj od „Prve južnoštajerske pošiljateljske trgovine“.

— Pri naročbah čez 20 kron poštne prosto. —

Iv. Rebek

ključavničar v Celju

izdeluje vsa ključavničarska dela
in vsakovrsne

tehtnice.

Prenovljenje in
poprava tehtnic. — Napeljava
vodovodov, strelovodov.

Cene zmerne. — Delo solidno.

Pred rabo.

Po rabi.

In sedaj predstavljamo šestilim bralcem,
kako se opazi, če slabokrven človek, ki
je na želodcu bolan, zopet pridobi svojo
moč in svoje zdravje, po rabi 2 škatlic
Diana-osvalkov.

Kaj svetuje stari učenjak ?

Sedaj hočem za
one skrbeti, ka-
terih slabosti
imajo vzrok le
v želodčnih tež-
kočah in malo-
krvnosti. Onemu, kateremu pove zdravnik
ali izkušena babica, da je malokrven, naj
si naroči **Diana-osvalk.** 2
škatljico

Kajti dokazano je, da so ti osvalki najzdravejši in najboljše domače
sredstvo, da se ojači kri. Kogar boli želodec, komur ne diši jed,
kdor trpi na boleznih v želodcu, vranici ali na oteklinah na jetrih,
čigar želodec ne prebavi jedi, kdor je bledoličen ali ima rmenkasto
bolno barvo v obrazu, kdor je upaden, brezkrven ter ga vedno zebe,
kdor trpi na podedovanem zastrupljenju krvi in je bolan na ledicah
ali pa je škrofulozen, naj vzame **Diana-osvalke**, ki so blagor vsem
bolnikom, ki so dozdaj zaman upali. Škatl. **Diana-osvalk** stane 3 krone.
Po pošti se pošilja samo 2 škatlici. — Pošilja po pošti izdelovatelj

lekarnar Béla Erényi, Budimpešta, Károly-körút 5.

Glavna zaloga za Szeged: Anton Frankl, lekarnar Felsőváros, St.-György-tér.

Varstvena znamka: „Sidro“.

 Linimentum Capsici Compos.

nadomestilo za

Sidrov-pain-expeller

(razpošilja se vsak dan)

je zanesljivo, bolečine utešujoče sredstvo, ki se lahko spričo svoje posebne priprave in spričo skrbne izbire vporabljenih snovi vporabi kot koristno mazilo tudi občutljivih oseb. Tudi to mače sredstvo, ki se je že mnogo-krat izkazalo, uporabi se lahko tako kot odvajalno, tudi preprečevalno, posebno pa kot bolečine olajšajoče mazilo. Posebno onim osebam je prav priporočati, ki se mnogo mude na prostem, ki so izpostavljeni pogostim spremembam vremena in potemtakem prehlajenju n. pr. ekonomom, gozdarjem, lov-
cem, kmetovalcem, ribičem, ru-

darjem, mornarjem, iz-seljencem itd. kakor tudi turistom pred in po napornih hojah in sploh vsem potnikom, ker jim doprinese, ako ni ravno zdravnik pri roki, pri nezgodah in slabostih v največjih slučajih hitro in sigurno pomoč.

Posebno velika prednost Linimentum Capsici Compos., ki velja po vsi pravici kot zanesljivo preprečevalno sredstvo, obstoja v enostavni rabi. Vmeti se en- ali večkrat na dan boleče, zmrzle, oslabilene ali ohromljene ude in kmalu po vmetenju se bo začutila dobrodejna gorkota, ki utešuje bolečine. Daljša prednost Liniment,

Capsici Comp. s „sidrom“ je nizka cena 80 vin., K 1 40 in K 2.— steklenica. Omisli si jo torej lahko vsakdo in naj bi tudi nihče ne zamudil, jo poskusiti pri prehlajenju. — SVARILO! Omenjeno domače sredstvo se pripravlja najskrbneje v laboratoriju podpisane lekarne; vsaka steklenica je shranjena v škatlji, ki je zgoraj in spodaj zaprta z rdečim sidrom, kot spoznavalni znak (drugače se Sidrov-Liniment ne oddaja). Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj zahteva v lekarnah izrečno Liniment Capsici Comp. z znamko „sidro“ nadomestilo za „sidrov-pain-expeller“ iz Richterjeve lekarne v Pragi in naj natanko pazi, ako je na zavoju dobro vidno sidro, ki je za nas uradno vpisana varstvena znamka. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredbo, katero se naj zavrže.

Dobiva se v vseh lekarnah in v Dr. RICHTERJEVI LEKARNI „pri zlatem levu“ v Pragi, Elizabeta cesta št. 5, nova.

Richterjeva omarica kamenitih stavbic s sidrom

in kamenitih mostičkov s sidrom je najboljša in duševno budivna igrača za otroke in odrasle; obenem pa tudi najpriljubljenejša in najiminitnejše božično darilo, kajti slavila je svoj uhod tudi v palačah cesarjev in kraljev. Več o tej zares lepi in v svoji dovršenosti in popolnosti edini igrači se najde v novem ilustrovanem ceniku, ki se razpošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto, in kojega bi moral vsak čitati, ki hoče obdariti otroke.

Richterjeva omarica kamenitih stavbic in kamenitih mostičkov se dobiva v vseh boljših trgovinah igrač po K — 75, 1 50, 3.—, 4 50, 6.— in više. Ker krožijo tudi manjvredne ponaredbe naj se pazi vedno na varstveno znamko „sidro“ ter naj se zavrne vsako omarico brez „sidra“ kot nepravno. Dopolnilno omarico blagoviti naj se takoj naročiti. — Novo! Richterjeva mozaik-igre „Saturn“, in „Meteor“ ter „Kobold“, „Sphinx“, „Vseh devet“, „Mirna kri“, „Strelstvo“, „Kolumbovo jajce“, „Ne prenegel“ itd. Sama pristoja s „sidrom“ — Kdor ljubi godbo naj tudi zahteva cenik s znamenitih Imperator-godskih in gverilskih strojev. — **Fr. Ad. Richter & Cie.** kralj, dvorní in komorni založniki, DUNAJ, I. Operngasse 16. RUDOLSTADT, NORIMBERK, ULTEN, ROTTERDAM, PETROGRAD, NEW-YORK, 215 Pearl Street.

Franc Pečnik, Celje

Wokaunov trg števil. 1. (v lastni hiši)
trgovina s špecerijskim blagom itd.

Priporoča slav. p. n. občinstvu
vljudno svoje vedno sveže špecerijsko blago, najboljše moko in
vsakovrstne deželne pridelke itd.

Pred rabo.

Po rabi.

Tu predstavljamo žastitim
bralcem dvojico rokodelcev,
ki je bolehalo leta in leta
na tu omenjenih boleznih in
je končno popolno ozdravela.

Kaj svetuje stari učenjak?

Nevedni mladi
ljudje, deklice in
gospe, ki so zane-
marjali svoje mla-
dostne bolezni, ali
pa se iz sramežljivi-
vosti ne zdravijo
ter trpe pri tem bo-
lečine; katerih voda je kalna ali krvava; ki
boleljajo na mehurnih boleznih ali kataru
v scalniku, naj ne pomišljajo dolgo, ampak
sežejo po edinem sredstvu, ki se je obneslo in kojemu se pravi

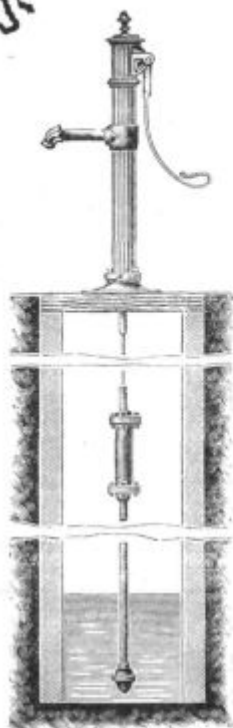
Erényi-eva injekcija in svalki.

Nikdo naj ne zanemarja teh nevarnih bolezni, ker so lahko vzrok
poznejšim mnogo hujšim boleznim. Cena skupno 5 kron.

Pošilja po pošti izdelovatelj

lekarnar Béla Erényi, Budimpešta, Károly-körút 5.

Glavna zaloga za Szeged: Anton Frankl, lekarnar
Felsőváros, Szt.-Györgytér.

Trgovina z železnino

 MERKUR'

P. Majdič Celje

Priporoča raznovrstne stroje za roko-
delce in poljedelce, vsakovrstno jeklo,
železnino in pločevine, želez. pohištvo,
peči za šole in zasebno porabo, peči
za kurjavo z žaganjem, štedilnike,
kuh. posodo, vodnjake in vodovodne
naprave, železne in svinčene cevi.

Najboljša umetna gnojila so: ==

 Tomaževa žlindra,
kalijeva sol in kajnit.

Use stavbene potrebščine:
traverze, cement, cevi
iz kamenščine in trstina

Proti ognju in vlomu
 varne blagajne.

Nepremočljive vozne
in komatne plahte.

Poštarne hranilnice šte. 49.086.

Telefon šte. 135.

Stanje hranilnih vlog sklepom 1905: **2.100.000 K.**
Rezerva sklepom 1905: čez **60.000 K.**

GLAVNA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Pisarna:

Kongresni trg št. 15, Souvanova hiša v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in jih

Obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ od dne vlo-
--- žitve do dne vzdige ---

brez odbitka rentnega davka.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Uradne ure

od 8.—12. dop.
in
od 3.—6. pop.

Kaj svetuje stari učenjak?

ln sedaj naj govorim o onih boleznih, ki so sicer redkejše, a tem sitnejše. Te so: srbečica, kožne bolezni, suhi, mokri in lusknati lišaj, od srbenja ranjeni udi, bolečine, ki izvirajo iz praskanja, zmrzli srbeči deli telesa, ekscema, in mnoge druge. Uspešno učinkujoče sredstvo proti hemoroidalnim boleznim. Kdor je dosedaj vse breuspešno poskusil, naj si naroči škatljico

Erényi-evega ichtiol-salicyla.

Spričo Boga ozdravi le to sredstvo vse kožne bolezni. Škatljica velja 3 K. Pošilja po pošti izdelovatelj

Béla Erényi, Budimpešta, Károly-körút 5. — Glavna zaloga za Seged: **Anton Frankl, Felsőváros, Szt. Györgytér.**

Kmetovalec z dežele piše: Velecenjeni gospod lekarnar! Z veseljem Vam naznanjam, da je moja srbečica prenehala po rabi Vašega Erényi-evega Ichtol-salicyla in da je tudi ozdravel lišaj moje gospe. — Učitelj piše: Velecenjeni gospod! Ker je moja rodbina ozdravela neprijetnega srbenja kože, ter so tudi meni popolnoma prešli hemoroidi, sprejmite s tem moja najsrčnejšo zahvalo. — Mlada gospa piše: Velecenjeni gosp. lekarnar! Prosim ponovno za škatljico Erényi-evega Ichtol-salicyla, ker uvidevam, da je to edino sredstvo zoper lusknati lišaj in zastarele rane.

Edina narodna steklarska trgovina

FRAN STRUPI & CEE

□ GRAŠKA CESTA ŠTEV. 4 □

ZALOGA STEKLA, PORCELANA IN
KAMENINE, BELGIJSKIH IN ČEŠKIH
ŠIP, SVETILK, OGLEDAL IN ZLATIH
ROBOV ZA OKVIRJE ./. VELIKA
IZBER NAMIZNEGA POSODJA TER
ISTEGA ZA ČAJ IN KAVO, KAKOR
TUDI UMIVALNIH GARNITUR ./.

BOGATA IZBER RAZNOVRSTNEGA
POSODJA ZA PRIVATNIKE
GOSTILNE IN KAVARNE

ZALOGA NAGIZDNIH IZDELKOV
(OKRASKI, DEKORACIJE) IZ
STEKLA, PORCELANA, MAJOLIKE,
TERACOTTE, DRONA IN KOVINE.

PREVZETJE VSEH STEKLARSKIH
DEL PRI CERKVAH IN PRIVATNIH
STAVBAH KAKOR TUDI IZVRŠE-
VANJE OKVIRJEV PRI PODOBAH.

NAJNIŽJE CENE!

**NAJSOLIDNEJŠA IN TOČNA
POSTREŽBA.**

CENIKI NA RAZPOLAGO.

SENZACIJONALNO

pozornost vzbuja po vsem svetu dejstvo, da se dobi danes že originalno

Diana-francosko-žganje (Diana-Franzbrantwein)

za 40 vinarjev

za 40 vinarjev

za 40 vinarjev

Diana-francosko žganje je v vsaki hiši neobhodno potrebno. Ima naj se vedno tako domače sredstvo, ki je pri vsaki — tako notranji kakor zunanji bolezni — z uspehom porabljivo.

Zakaj se rabi Diana-francosko-žganje?

Da se vmeti proti bolečinam, ki imajo izvor v prehlajenju. Preizkušeno je bilo pri revmi, protinu in trganju v udih, bolečinah v križu, trganju in bodenju. Oni, ki mnogo stoje, hodijo ali jahajo in so vsled tega utrujeni ter si hočejo okrepčati svoje elo, roke ali noge, dosežejo to po navadnem enkratnem vmetenju. Kdor trpi na žodčnem krču, bezslastnosti, tiskanju v želodcu, slabemu prebavljanju, trebušnim bolečinam, si lahko opomaga v 1 do 2 minutah. Kdor trpi na oteklinah na vranici ali jetrah, na bolečinah v nogah, križu in prsih, se ozdravi po par kapljicah in masiranju. Kdor trpi na težkem sopljenju, astmi, nespretnosti, različnosti ter težko kašlja naj vzame 5 kapljic. Neprecenljivega uspeha je vbrizganje v ušesa in nos! Izvrsno za ojačenje živcev! Izborno za vmetenje trepalnic! Odstrani takoj vsak zobobol! Pri glavobolu, studenju, slabostim, bluvanju, omotici umiti je samo čelo. Posebno dobro služi na potovanju. Radi svojega izvrstnega duha rabi se ga lahko kot ustno vodo. Odstranjuje trenje. Obeli zobe. Zadržuje v nekolikih dneh izpadanje las, lomljenje las, luskinje. Zabljen kot obkladek odstranjuje v 24 urah vročino in vnetje. Sredstvo prve vrste proti ustnim in boleznim v vratu. Obneslo se je popolnoma proti pijančevanju. Prijetno kot osvežujoča pijača ter odstrani vse bolečine takoj. — Kdor hoče spoznati pristno in uspešno Diana-francosko-žganje naj piše na naslednji naslov:

Lekarnar Béla Erényi, Budimpešta, Karoly-körút 5.

Po pošti se naroči najmanj 12 originalnih steklenic za 2 gld. 40 kr. v velikem poštnem zaboju. Vsaka steklenica ima svinčen pečat.

To francosko žganje je med dosedaj obstoječimi najidealnejši!

Tovarniška zaloga šivalnih strojev,
= koles in pisalnih strojev =

Ivan Jax & sin

v Ljubljani

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svoje priznано najboljša

šivalne stroje

za domačo porabo in
obrtiške potrebe .:

Ilustrovani ceniki zastoj
— in franko.

se dobe le pri
Singer Co.

ake. družba za šivalne stroje
Celje

Kolodvorska ulica šte. 8.

Svarimo s tem najnujnejše svoje odjemalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi trgovci pod imenom «izvirne Singerce». Ker mi svojih strojev nikdar ne oddajamo takim trgovcem, obstoje taki «izvirni Singerjevi stroji» k večjemu iz starih rabljenih, iz tretje roke dobljenih šivalnih strojev, za katere ne moremo prevzeti niti kakega poročstva, niti doposlati posamnih delov.

Brezplačni pouk v šivanju v vseh načinih modernega in umetnega vezenja.

Singerjevi šivalni stroji

*so po največjih svetovnih razstavah odli-
čn kovani z največjimi priznanji.*

Singer Co. delniška družba šivalnih strojev
Celje. Kolodvorska ulica šte. 8.

Najnovejša odlikovanja: leta 1902, 1903, 1904 in 1905 s 16 prvimi darili, častnimi diplomami in srebrnimi kolajnami odlikovano.

Tovarna motorjev Ludvik Kállai

Budimpešta VI, Gyár-utca 50.

Največja garancija za izvrstno mlatenje.

Najboljša in najpriprostejša garnitura motornih mlatilnic sedanjosti. Jako priročne, najsigurnejši obrat, največji uspeh.

Ti motorji so prosti koncesije in jih lahko rabi brez stroje-

vodje vsak kmetovalec in se smejo postaviti tudi med poslopja s slamnatimi strehami.

Bencinski motorji in elekt. benc. lokomob. mlat. garniture z dvojno snažilno pripravo in pripravo za deteljno izličkanje.

Najcenejša in najboljša obratna sila za mlatenje in mlino.

Edina novost!

Kontrolni varstveni ventil!

Bencinski lokomobili s patentiranimi snažilnicami se lahko vidijo vsak čas v Gyár-utca 50 v obratu. V interesu razširjanja teh motorjev se že rabljene parne in vitelne mlatilnice zamenjajo.

Samostojni oddelek za poljedelske stroje.

Parne mlatilnice, vitelne mlatilnice, stroji za sejanje, stroji za opekarne, navadni in dvojni malini.

Najnižje cene na obroke!

Cenik zastoj!

L. Kállai motorno-mlatilne garniture, ki so se povsod dobro obnesle, priporočamo kmetovalcem najtopleje!

Slovenci!

Svoji k svojim!

Velika narodna trgovina manufakturnega blaga KAROL VANIČ V CELJU

Ces. Jožefa trg.

„Narodni dom“

Priporoča vel. duhovščini in slav. občinstvu svojo veliko zalogo suknenega modnega in volnega blaga za moške in ženske obleke. Baržuna, pliša, svile in vsakovrstnih modnih olupšal. Perilnega blaga, berkalina, atlasov, barchanta, oksforta, damasta, letne in zimske pikete, lanene in pavolne bele tkanine, mizne garniture. Čipke, vezene (šitkarije), sobne preproge, linoleum, volnene zastore in vsakovrstne garniture. Pošta in posteljna ogrinjala. Istotako imam tudi vedno veliko zalogo najmočnejših svilenih robcev. Velika izber kravat, srajc, rokavic, nogavic, zavrtnikov, modercev v vsaki velikosti komad od 92 v do 9 K. Planinsko, slovensko in jubilejsko platno.

Velika zaloga žime in perja.

Sobne preproge vsake velikosti.

Dolžnost vsakega človeka

je, da zabranjuje razširjanje najstrašnejše vseh bolezni moreče

jetike

kajti nobena druga bolezen ne zahteva toliko človeških žrtev, kakor to strašno zlo. flko napade koga kašelj, katarhalčne bolezni, bolečine v prsih, zaslizenje, nočni pot, hropenje itd., naj ne zamudi trenotka porabiti

Halápidov tuberin

(lipov-syrup)

(Rp. Syr. thiliae 300 gr), ki je bilo odlikovano na angleški razstavi z zlato kolajno in častno diplomu in ki ga priporočajo premnogi zdravniki. flko se pa opazi pri drugih znake jetike, je človeška dolžnost, da se jim priporoča HALÁPIDOV TUBERIN. O kali se mora udušiti zlo in ako je isto že nastopilo, mora se tembolj gledati, da se je uduši. Halápijev tuberin odstranjuje kašelj, olajša bluvanje krvi, osvobodi popolnoma zliza, izboljša slast in odganja slno in utrudljivo nočno potenje.

Deč tisoč zahvalnih in priznalnih pisem dokazuje velikanski in hitri učinek tega dragocenega sredstva.

(Nadaljevanje na drugi strani.)

Ozorčna steklenica fialápidov tuberin stane 3 krone; velika steklenica 5 kron in 3 steklenice se dobe za 15 kron poštne prosto doposlano in sicer proti povzetju ali ako se znesek naprej pošlje.

Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko:

„Apostel“ lekarna

Budimpešta

Josefsring št. 64. odd. 176.

Ako

se vidi kašljujoče, na prsih bolne in prehlajene, naj se ne zamudi priporočati jim fialápidov tuberin, kajti iz-

kaže se s tem dotičniku, kakor tudi občenemu blagru koristno delo ter se zabranja razširjanje strašne jetike. Od mnogih zahvalnih pisem slede naj tukaj nekatera :

„Častitam Vam k Vašemu „tuberinu“. — Ono je najboljšo meni znano sredstvo, s presenetljivo dobro in hitro zdravilno močjo. Zapisal sem je mnogim svojim bolnikom ter sem dosegel povsod najboljše uspehe.

Dr. Quatl, Dunaj, Schmalzhofgasse 9.

Delecejenji gospod! Ker mi Vaš „tuberin“ jako dobro stori, prosim Vas prijazno, da mi določite po pošti še 3 steklenice.

Spoštovanjem

Ferdinand Ehrlich, gozdni paznik v Spodnjem Tamasdorfu pri Freiwaldu.

Sredstvo se je izkazalo kot izredno dobro ter prosim z obratno pošto zopet 1 steklenico „tuberina“.

Dr. Schön, okrožni zdravnik, Kiszetö.

Spoštovani gosp. lekarnar! Blagovolite mi doposlati še eno veliko steklenico „tuberina“. Skoraj sprejeto deluje s prav dobrim uspehom.

Bárdos Lídla, Szeremle.

△ CELJE △
 POSOJILNIŠKA HIŠA
 SAVINSKA ULICA ŠTEV. 4

VIKTOR BEVC

SLIKARSKI IN PLESKARSKI MOJSTER

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela,
 kakor vse cerkvene, sobne ter dekoracijske
 slikarije, črkoslikarska dela na steklo itd. ○
 Prevzame vsa stavb. in pohištvena pleskarska
 dela, ki jih izvršuje vestno in po najnižjih cenah.

Izdeluje božje grobe v najkrasnejši obliki.

SVOJI K SVOJIM!

Slav. občinstvu iz Celja in okolice kakor tudi drugim v Celje
 dohajajočim osebam javljam vljudno, da sem t. aprila t. l. prevzel

restavracijo „Narodni dom“

v Celju, ki jo bom vodil s vso skrbnostjo in posreženostjo, ki
 mi jo daje že 25letna izkušnja.

Na razpolago so vedno okusna gorka in mrzla je-
 dila, dalje izvrstna pristna vina in točim posebno
 sedaj priljubljeno **marčno pivo** iz delniških pivo-
 varen Žalec in Laški trg.

Za obisk in naklonjenost se slavnemu občinstvu
 vljudno priporočam

z odličnim spoštovanjem

Franc Remic

restavrater v „Nar. domu“ v Celju.

Lekarna pri „Mariji Pomagaj“ v Litiji

priporoča sledeča izvrstna in že mnogo let preizkušena zdravila:

Protinski ali udov cvet

olajša bolečine v križu, rokah in nogah ter krepi telo po dolgi hoji in težkem delu. — Steklenica 80 vin., tucat 8 K.

Želodčne kapljice

lahko odvajajo, vzbujajo slast do jedi, raztvarjajo sliz in krepe želodec. — Steklenica 40 vin., tucat 4 K, 3 tucati le 10 K, 5 tucatov 16 K **poštne in zavojnine prosto.**

Litijski prsni sok

ali **sok zoper kašelj** pomešan s podfosforno-kislim apnenim železom. — Stekl. 1 K, tucat 10 K, 2 tucata 19 K **poštne in zavojnine prosto.**

Odvajalne kroglice

ne bi se smelo pogrešati v nobenem gospodinjstvu; osvedočile so se pri zaprtju človeškega telesa in težki prebavi. — V škatuljah po 40 vin., en zavoj s 6 škatuljami 2 K.

Kapljice zoper krč

ublažujejo krč, oživljajo, krepe in pomirjajo želodec. — Steklenica 60 vin., tucat K 4-60.

Tinktura zoper kurja očesa

odstrani kaj hitro mučna kurja očesa, bradavice, žulje in ozeblino. — Steklenica 70 vin., tucat 7 K.

Gg. kmetovalcem

priporočam posebno dobro znano živinsko in prašičevo štupo, ki služi obenem kot zdravilo in je poleg tega tudi dobro znan redilni pripomoček. Ako hočete imeti lepo, pitano in zdravo živino, poslužujte se edino priporočljivega mojega praška „Svilin“. — 1 zavoj 60 v, 5 zavojev K 2-40, 10 zavojev K 4-60 in zavojnine prosto. — Trgovcem se dovoljuje zdaten popust.

Dalje so v zalogi vedno sveža homeopatična in tudi vsa tu- in inozemska zdravila.

Zdravila se razpošiljajo takoj vsak dan sveža po pošti na vse kraje. Zahvalna in pripoznalna pisma dohajajo vsak dan in so drage volje na razpolago. Pismena naročila z dežele prosim naslovljati

lekarna Mr. Ph. Hinko Brilli v Litiji

založnik c. kr. državnih uradnikov.

Važno za posestnike konj!

Balzam proti koliki konj, ki ga izdeluje živinozdravnik **Thanhofer** in ki se je že vporabljal v tisočih slučajih z uprav čudotvornim uspehom po dolgoletni izkušnji pri vseh vrstah **krča, napihnenja, črvi koliki in zadržavanju vode**, priporoča se vsakemu posestniku konj kar najtopleje. Kdor ga vporablja natanko po predpisih, sme upati na gotov uspeh. Steklenica z navodilom o uporabi stane **50 vinarjev**. Manj ko 4 stekleničice se ne prodaja.

Živinozdravnik Thanhofer v Marnbergu (Štajersko)

Narodni Dom

Sveža mrzla in gorka jedila so vedno dobiti. Prenočišča na razpolago. Cene nizke. **Fr. Žager.**

Točijo se samo pristna konjiška ter druga priznana dobra vina. .. Pivo vedno sveže v sodčkih in steklenicah.

v Konjicah

Svarilo! pred nakupovanjem, naročitvijo in posebno pred preprodajo ponaredb, ničvrednih drugih surogatov in ponaredb mojih edino pristnih, zakonito zavarovanih preparatov. Glasom kazenskega zakona § 23. in 25. se izpostavi vsakdo, kdor naročuje, kupuje, ima v zalogi, posebno pa prekupuje drugi kakor moj edino pristni, z zeleno nunsko varstveno znamko zakonito varovani Thierry-jev balzam, ki ni izdelan v moji tovarni, kakor tudi ponaredb mojega edino pristnega centifolij-mazila in drugih preparatov, kazenskemu, neprizanesljivemu in brezobzirnemu zasledovanju in kazni do K 4000 ali zapora do 1 enega leta in denarne kazni do K 4000. Istotako, ako naroči, kupi ali proda uradno nedovoljene na vrinljiv in nasiljiv način vsiljene surogate, ki so postavljene v promet le v prevaro občinstva.

Edino pristni

Thierry-jev balzam.

Izključno edina in sama izdelovalnica in dobavnica je uradno koncesijonirana in trgovinskosodno protokolirana tvornica balzama

lekarnarja **A. Thierry-ja** v **Pregradi pri Rogški Slatini**.

Ta balzam služi notranje in zunanje. — On je: 1. **Nedosežno izdatno zdravilno sredstvo pri vseh pljučnih in prsnihih boleznih, olajšuje katar, ustavi izmeček, odvzame bolesten kašelj in leči celo takšne zastarele bolezni.** 2. Učinkuje izborno pri vnetju v vratu, hripavosti in vseh drugih boleznih v vratu itd. 3. Odganja docela vsako mrzlico. 4. Leči presenetljivo vse bolezni na jetrih, v želodcu in črevah, posebno želodčni krč, koliko in trganje v životu. 5. Odvzame bolečine, ozdravi zlatenico in hemoroide. 6. Učinkuje milo odvajajoč ter kri čistilno, čisti ledvice, odvzema hipohondrijo in melanholijo in jači slast in prebavljanje. Služi izvrstno pri zobobolu, votlih zobeh, gnilobi v ustih, zobnih in ustnih boleznih ter odstrani riganje in slabi vzduh iz ust in želodca. 8. Je dobro sredstvo proti glistam in trakučam kakor tudi pri epilepsiji. 9. Služi zunanje izvrstno pri ranah, brazgotinah, rdečici, vročinskih kozah, pijavkam, bradavicam, opeklinam, ozebljenim udom, garjam, prhljajem in spuščajem, razpokanim raskavim rokam itd., ter odstranjuje glavobol, trganje, šumenje, protin, bolečine v ušesih itd., o čemur poučuje obsežno navodilo o uporabi. 10. Vobče je sredstvo, ki se lahko notranje in zunanje uporablja z brezdvomnim uspehom, ki je pošteno, ceno in popolnoma neškodljivo, in naj bi ne manjkalo kot prva pomoč v nobeni rodbini, po in drugih epidemijah. Edina poskušnja bo boljša kot varajo, preganjam na podlagi zakona v varstvo znamk sodnijsko. Kjer ni zaloge mojega balzama, naroči se naj naravnost in naslavlja: Lekarna »pri angelju varuhu« lekarnarja A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogški Slatini. Ako se hoče najsigurneje izogniti prevari, naj se **naroči naravnost** iz moje tovarne. **Razpošilja se le v originalnih zloženih kartonih** po 12 malih ali 6 dvojnih steklenic, ki stanejo, postavljene na vsako postajo Avstro-Ogrske, poštnine prosto 5 kron, v Bosno in Hercegovino 5 kron 60 vin. Manj kot 12 malih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se pa le proti proti povzetju ali če se denar naprej pošlje.

Lekarna „pri angelju varuhu“ **A. Thierry-ja** v **Pregradi pri Rogški Slatini**.

Ako se naroči 5 tucatov, se cena primerno zniža. Naročitev in preprodaja ponaredb ter uradno nedovoljenih balzamov, ki imajo druge in ne gornjo zakonito znamko, se sodnijsko preganja. Naročila, kojim je priložen tudi denar, imajo prednost **pred** drugimi ter se odpošljejo **takoj**.

Lekarna «Angel varuh»

A. Thierry-ja v Pregradi.

Moč in učinek

pristnega vlečnega centifolij-mazila

(prej: čudežno mazilo).

S tem mazilom se je ozdravila že 14 let stara kostna gniloba, koja se je smatralo za neozdravljivo, v novjšem času pa celo 22 let stara težka rakova bolezen.

Prepreči in leči zastrupljenje krvi. Onemogoči skoro vsako operacijo in celo odločbo.

Pristno vlečno centifolij-mazilo izvanredne vlačilne moči, ki se uporablja pri najtežavnejših tudi zastarelih boleznih in ki je nedosežno v lečenju ran, kakor tudi v ublažitvi bolečin, sestoji iz koncentracije čudotvornih naravnih moči rudeče vrtnice v zvezi z drugimi slovito znanimi snovmi, ki so znane vsled dobre zdravilne moči.

Pristno vlečno centifolij-mazilo se rabi pri slabih prsih otročnic, zaprtju mleka, zakrknjenju prsi, šenu, pri vseh zastarelih pokvarah, odprti nogi ali kosti, ranah, solnem toku, oteklih nogah, celo pri kostni gnilobi; pri ranah, ki so povzročene po udarcu, sunku, streli, vrezanju in tiščanju. Izvleče zaderike stekla, lesa, peska, trnja itd.; pri vseh oteklinah, izrastkih, čermu, celo pri raku; pri črvu na prstu, zanohtni ugnjidi, mehurjih, po hoji ranjenih nogah, **opeklinah vseh vrst**, zmrzlih udih, zagnjidi na vratu, krvnih zagnjidah, ranjenju otrok itd.

Vlečno centifolij-mazilo postaja tem starejše tem boljše!

Priporočljivo je, da se ima v vsaki rodbini to **preservativno sredstvo** v zalogi.

Manj kot 2 lončka se ne razpošilja; pošilja se samo, ako se denar naprej vpošlje ali pa po povzetju. 2 lončka staneta s poštnino, tovrstnim listom in zavojem 5 krone 60 vinarjev. **Mnoga spričevala na razpolago!**

Edini izdelovatelj:

Lekarna „pri angelju varuhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloge skoro v vseh lekarnah. — Kjer ni zaloge, naročuje se najnaravnost: lekarna «pri angelju varuhu» A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini. Številka registra za varstvo znamk za Avstro-Ogrsko: 4524.

Mirabile-Pain-Expeller

le za zunanjo rabo.

Presenečno gotov učinek mazila zoper protin, trganje po kosteh, hudo kostenico v sklepih, bolečine v hrbtu in križu, vražji tok, mrtvoudnost, zunanje prehlajenje, izvinitev, otekline v udih, vnetje itd., kakor tudi zunanje krepčilo po vseh naporih in kot obvarovanje proti vsem navedenim boleznim.

Pristno le z varstveno znamko «Ich dien» ter s kovinsko-mošičnim zatvorom trdke izdelovalčeve. — Manj kot 2 steklenici se ne more pošiljati in stanejo franko na vsako pošto Avstro-Ogrskega in Nemškega po poštne povzetju ali za naprej poslani denar K 3-60.

Pristna angleška pomada za obvarovanje kože

ne vsebuje nikakih škodljivih ali prepovedanih snovi, učinkuje hitro in sigurno proti vsem kožnim boleznim, varuje proti vsem škodljivim uplivom podnebja in solnčnih žarkov. Odstranjuje čudotvorno vse nečistosti kože na obrazu

Before

in telesu kakor: **solnčne pege, šinje, sajevece** itd. gube in raskavosti kože, napravi raskave in rdeče roke nežne in gladke ter da obrazu, ako se jo vedno rabi, mladostno svežost in nežnost, splošno pa koži cveteč inkarnat. Vmeti naj se vsak večer, predno se gre spat, obraz in one dele telesa, ki

After.

se jih hoče obdržati mladostne in nežne, obleče naj se rokavice ter pusti čez noč učinkovati. V jutro pa naj se umije z mrzlo vodo in dobrim milom (najbolje z borax-milom).

Vsak lonček mora imeti vtisnjen na pokrovu tvrdo:

lekarna »pri angelju varuhu«, A. Thierry-ja v Pregradi.

Lonček pristne angleške pomade za obvarovanje kože in en komad boraks-mila stane franko 4 krone.

Napravljeno po originalnem angleškem receptu v lekarni »pri angelju varuhu« A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Hämatin-Pastille

po originalnem francoskem receptu prirejene iz pristnega Liebiškega mesnega ekstrakta v spojini s kemičnimi bistvi so najbolj zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost ter zoper bolezni, ki nastanejo iz teh dveh. One redijo obenem tudi kri in so sploh redilne. Pri vseh znakovih pričenjajoče se bledice in malokrvnosti, ki se lahko spoznajo po lahkem opešanju in pri slabosti mišic, srčnem utripanju, težkem dihanju, motenju prebavljanja, želodčnem krču, omotici, trdovratnem glavobolu itd. dotičnega človeka, naj se ne zamudi pravočasno postaviti nadaljevanje te bolezni. Zato naj vsak zaupno naroči Hämatin-pastile, ki so edino zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost.

Hämatin-pastile se za vsako naročilo narede sveže v lekarni

„Angelju varuhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Ena škatljica velja franko 4 krone. Vsaka škatlica mora imeti lastno-ročni podpis izdelovalatelja.

Zagorijanski prsni sirup.

Jako prijetno okusno sredstvo za odraščene kakor tudi za otroke vsake starosti proti krčevitemu kašlju, prsnemu in pljučnemu nahodu, zasliženju, boleznemu bližanju, prsnim boleznim, utešljivo in bolečine odstranjajoče pri vseh, tudi zastarelih boleznih na prsni in pljučni. — Cela steklenica stane franko 3 krone 30 vinarjev. — Na vsaki steklenici mora biti kovinska mošnica z vtisnjeno mojo firmo. Izdeluje in dobiva se v lekarni

„Angelja varuha“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristno angleške Kaskara-Sagrada kri čistilne kroglice.

1 zavitek s 6 škatljami stane franko 4 krone. Manj kot en zavitek se ne razpošilja. Posebno priporočljive za pospeševanje potrebe brez škodljivih nasledkov. Vsaka škatlja mora imeti lastnorčni podpis izdelovalatelja A. Thierry-ja. Kjer ni zaloge svojih izdelkov, naj se naroči naravnost v

lekarni »angelja varuha« A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

DIGESTIV

pristno angleški univerzalni jedilni prašek in prašek za prebavljanje
lekarnarja A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Nedosegljivo in nepresežno domače zdravilo, ki krepi želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje, redi in krepi telo in lahko odpravi vsako težko prebavljanje, priporoča se posebno po povzlitju premnogih in prekrepih, mastnih in napihujocih jedil ali preobilne pijače. Čisti tudi kri in ubrani začetek in razširjanje večine bolezni na prebavilih. Tega praška naj se vzame ena ali dve majhni žličici četrt ure po vsakem obedu s kupico vode ali še bolje dobrega vina in izpije naj se potem še pol kozarca vode ali vina. — 1 škatljica velja franko 3 K. — Vsaka škatljica mora imeti v dokaz, da je prava, lastnoročni podpis izdelovalca: «Thierry Adolf». Kjer ni zaloge tega izvrstnega praška, naj se naroča na avnost in piše na A. Thierry-ja lekarno pri «angeli varuhu» v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam in centifolij-mazilo.

Ta sredstva, ki sta v svojem učinku neprecenljiva ne postaneja nikdar slaba. Ravno nasprotno, čim starejša tem boljša sta ter ne trpita ne po mrazu, ne po vročini ter se jih torej vedno lahko razposilja. Učinkujeta skoro vedno z uspehom in od pomočjo. Seveda se ne sme nikdar uporabljati druga ponarejanja, ki se jih jako mnogokrat nadležno priporoča protizakonito. Ostane naj se vedno le pri teh dveh staroznanih, poštenih, cenih in zasiguranjih a pri tem vendar ne škodljivih svetovnoznanih sredstvih, ki naj jih ima vedno vsaka rodbina za vse slučaje v zalogi. Kjer se jih ne dobi pristne z vsemi navedenimi znamenji se jih naj naroči naravnost ter naslovi: Na **Adolf Thierry-ja** lekarno angela varuha v Pregradi pri Rogaški Slatini, Avstrijsko.

Dobiva se v vseh večjih lekarnah in v medicinalnih drogerijah.

Zakonito varovano: Vsaka ponaredba in ponatis kazniv. **Nepoznanje zakona ni opravičba.**

Sodnik: Obtoženec, zapravili ste skoraj ves in zadnji Vaš denar nepotrečno na brezvredna in brezvspešna sredstva, dasiravno ste morali — kakor tudi vsak drug — vedeti, da je samo Thierry-jev balzam in centifolij mazilo edino zanesljivo, vspešno in nezmotljivo sredstvo kakor je to dokazano po tisočih zahvalnih pisem. —

Obtoženec: Žalibog sem se pustil večkrat premotiti ter rabl ponujene mi ničvredne in brezupne balzame, kar pa sedaj jako obžalujem. — **Sodnik:** Nepoznanje ne velja zakonito kot opravičba. Zakaj si niste naročili knjižice s tisočimi spričevali od lekarnarja A. Thierry-ja v Pregradi, katera se vendar vsakemu dopsilje brezplačno. —

Obtoženec: Žalibog, da nisem vedel za to dejstvo! — **Sodnik:** Pod pogojem, da vse zamujeno popravite, ste

tokrat prestopka dolžnostne skrbi za Vaše in Vaših svojcev zdravje oproščeni. Tudi imate v naprej opustiti vsako nabavo in rabo vseh drugih ničvrednih in brezvspešnih surogatov in ponaredb in rabiti samo Thierry-jev balzam in centifolij-mazilo kot edino sigurno, vspešno in presenetljivo učinkujoče sredstvo. Zdravstvenih zakonov se moramo vsi natanko držati, kajti opustitev istih, bodisi po nevednosti ali zanemarjenosti se kaznuje vedno težko, ali po bolezni ali najmanj po oslabiljenju organizma in konstitucije. — V pomoč trpečega človeštva in v utešitev bolečin in bolezni služi sigurno Thierry-jev balzam in centifolij-mazilo in ni Vam treba dalje trpeti, ako imate to pri vsem tem še ceno sredstvo doma in vedno v rabi.

Thierry-jev balzam je sredstvo brez primere proti kašlju, kataru, prsnim boleznim, jetiki, vnetju v vratu, hripavosti, vnetju soplnika, pijučnim boleznim, boleznim na jetrih, krču v želodcu, koliki, motenju prebavljanja, posebno influence itd. ter donaša gotovo pomoč in vseh. Cena 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa edina velika specialna steklenica s patentovanim zamaškom 5 kron franko.

Thierry-jevo centifolij-mazilo je non plus ultra pri vseh še tako starih ranah, vnetjih, slabih prsih, okamenelih prsih, šenu, zagnjidah, oteklinah, abscesih, ranjenju, čeremu, mehurjih itd. Omešča in izvleče brez bolečin vsako stvar, ki je prešla v telo, kakor svinec, stekla, zaderike, pesek itd. ter zabrani, ako se jo ob pravem času uporabi, skoraj vedno zastrupljenje krvi in obvaruje pred operacijami.

Cena 2 lončkov franko K 3'60.

Knjižico s tisočimi priznanimi in zahvalnimi pismi dobi vsak zastoj in poštnineprosto.

Pošilja se le proti povzetju ali če se pošlje denar naprej po

lekarnarju A. Thierry-ju v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

! Svetovnoznane !
so priznane najboljše

ročne harmonike

s kovinskimi in jeklenimi glasovi
trvdke

Iv. N. Trimmel, Dunaj

VII/3., Kaiserstrasse 74.

Katalogi brezplačno in franko.

Tudi se napravi vsaka harmonika po naročilu.

ALOJZIJ VODNIK : Ljubljana

Ustanovljeno l. 1860.

Kolodvorske ulice 34.

1. kranjska industrija za obdelovanje granita,
sijenita in labradorja z električno silo ∴ Grobni
spomeniki, cerkvena umetna dela, pohištvene
∴ ∴ plošče, splošni stavbeni proizvodi ∴ ∴

Lastni kamenolomi.

Obširni ceniki.

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 90 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico, kavarno. — Hotelški omnibus odhaja k vsakemu vlaku. Ekipaže v hiši.

Hotel „pri Slonu“ Ljubljana

Anton Gnezde vdova, lastnica.

Tu je edino kopališče z ljubljanskimi železnimi in šotnimi kopeli. Ednake francovim kopelim pod vodstvom g. vladn. svetn. prof. dr. pl. Valente, in parne, kropilne in kopeli v banjah.

Izdelujem glasovirje in pianine po najnižjih cenah. ~

MARTIN ROPAS

c. kr. pr. izdelovatelj klavirjev
~ ~ ~ ~ ~ v Celju. ~ ~ ~ ~ ~

Poštena prilžnost za nakup ur!

Najfinejša Roskopf-nikel-remontoirka, teče 36 ur dobro K 5.— dvojnatá krila K 8.—, pristno srebrna K 8.—, dvojnatá krilo K 10.—14. S. Roskopf z garantirano plumbo, Anker-Prüz-Rem., dvojnatá pokrov K 11'50 Srebrne damske ure K 8.—12 Plošnate jeklene remon. K 9.—. Pristne krasne srebrne ure, plošnate K 21. Budilec z godbo, pozlačena sprednja stran, 2 steklenima stranicama, v niklasti hišici K 6'75, brez godbe K 6, ki bje K 8'25. Krasna ura z budilecem in toplomerom, 65 cm d., 25 cm š., K 8. **Baby-budilec** 18 cm visok, lepo polirana nikelnasta hišica, sidrov sistem, dobro delo, ki se tudi lahko odstavi, natanko reguliran, z masivnim jeklenim sidrom I-a kvaliteta K 3'80, z kazalom, ki sveti po noči K 4, z koledarjem K 4'20, z kazalom ki sveti ponoči in koledarjem K 5'50. — Ilustrovani cenik, sklicuje se na ta koledar zastonj. Kar ne ugaja se zamenja ali ako se prej dogovori denar nazaj. — Urarjem proti povrnitvi poštnih stroškov 80 vin. v pisemskih znamkah pošljem franko specialni en-gros katalog s senzacionalno nizkimi cenami in 3000 podobami. — Slovenska korespondencija.

M. Rundbakin, Dunaj IX. Lichtensteinstrasse šte. 23.

Solinski stroj za striženje las.

3 glavniki za nataktni za dolgost las 3, 7 in 10 mm. Vsak zamore takoj striči lase. K 5.50, najfinejši K 7.— Posebno poraben v rodbinah, kjer so otroci, ker se stroške v pol letu pokrije. Aparat za striženje brade 5 K. — Konjske ali pasje škarje po 5 K. Aparat za fitro brijenje, ranjenje nemogoče, samo 4 K. „Star“ K 4.00.

Odlikovana na avstrijski razstavi v London 1906.

Mesto 40 K samo 12 K najfinejši popolnoma ahromatični dvojnati daljnogled najnovejše, preiskušene konstrukcije s 6 objektiv, model „Zeus“ za potovanje, gledališče, 144 mm s kompasom, najfinejša optika, usnjatim zavojem, jernenom in vlovilnico. Cena 12 K. Dokažem lahko, da sem oddal okoli 10.000 komadov armadam, športnim klubom in privatnikom. Razpošiljatev na deželo po povzetju. Ako bi kaj ne ugajalo se zamenja ali pošlje dena nazaj. Slovensko poslovanje. **M. Rundbakin, Dunaj, IX. I., Lichtensteinstrasse 23.**

Uničujoče sredstvo zoper škodljivce na trti

patentovano in v razstavi v Badnu pri Dunaju s srebrno kolajno odlikovano, dobiva se pri

Mihaelu Altziebler-ju v Celju, Savin. ulica

To uničujoče sredstvo rabijo vinogradniki celjske ozir. spodnještajerske okolice že skozi šest let z najboljšim uspehom. Ena steklenica te tekočine stane 90 v, ter se ista primeša vodi, v kateri se je raztopila modra galica za škropljenje proti peronospori. Na 100 litrov vode v kateri je raztopljena modra galica, pridene, oziroma dolije se samo 1 liter te tekočine, ter se s tem doseže največji uspeh pri uničevanju trtnih škodljivcev, tudi ni potreba potem tri toliko žveplati, ker to sredstvo uničuje tudi plesnobo na trtah.

Tudi so vsi pečarski izdelki, posode in peči v zalogi.

S. Benisch

Ceno češko posteljno perje!

1 kila novega, rjavega gosjega perja 2 K.
1 kila boljšega 2 K 40 v. 1 kila belega, mehkega, otrblj. 3 K 60 v. in 5 K. 1 kila najfin. snežnobelega, otrblj., gosp. perja 6 K 40 v. in 8 K. 1 kila bel., meh., neotrblj. **oskubenega gosjega perja** 4 K 40 v., 5 K 20 v. in 5 K 80 v. 1 kila rjave dlake (puh) 6 K in 7 K, 1 kila bele dlake (puh) 10 K, najfinejši prsni puh 12 K.

Ako se naroči 5 kil, se dopolnje brezplačno.

Popolne postelje

snažno basane, iz pernatogostega, jako trpežnega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga (Bettinlett), 1 pernica 170 cm dolga, 116 cm široka, z lepim, mehkim perjem od rac 10 K; z jako fino poldiako 12 K in 14 K; z najfin. rjavo diako 16 K; 1 podglavnik 80 cm dolg, 58 cm širok 2 K 80 v., 3 K 40 v. in 4 K. Pošilja se po povzetju — od 10 K dalje brezplačno. — Zamenjava dovoljena!

S. Benisch v Deschenitz št. 443. Češka.

Zdravje.

Kolikokrat vidimo bogataše, ki jih zavida ves svet, ki pa doma stokajo in jadikujejo, ker jim manjka zdravja. In ravno zdravje se najmanj varuje. Človek ve zdravje še le potem ceniti, kadar ga izgubi.

Dragi čitatelji! Kakor dober poljedelec svoj svet čedalje bolj gnoji, da mu prinese boljšo letino, tako bi moral razumen človek misliti vedno na ohranitev svojega zdravja in imeti doma vedno dober domači pomoček ter ga od časa do časa uporabljati, če se počuti tudi zdravega. Naj se pomisli le na grozne bolezni, ki jih morajo prestati n. pr. nadušljivi in tisti, ki imajo bolečine v želodcu, ki imajo protin ali kstenico, ki težko dihaajo, imajo krč, trganje v udih, ki jim utriplje srce, ki kašljajo in imajo mnogo drugih bolezni? Že zobobol in glavobol povzroča mučne ure. Dobro domače sredstvo uporabljati, da se pride v okom velikim bolečinam, je važna stvar. Tak domači pomoček je v prvi vrsti tisočero pohvaljeni Fellerjev lepo dišeči rastlinski esenčni fluid z znamko «Elsa Fluid», ki raztvorja sliz, pospešuje prebavo in osvežuje.

Ne stokajte in ne javkajte, če vas boli v rokah, nogah, če vas trga v udih, spahnenih, izvinenih, boli v mišicah, oteklinah, bodljajih, zoboboli, revmatski boli o slabem vremenu, vsled prepiha ali prehlajenja, pri bolečinah, ki ste si jih nakopali v vlažnem stanovanju, nego uporabljajte Fellerjev fluid z znamko «Elsa Fluid», vmetite se z njim po delih telesa, kjer vas boli in ki so oslabljeni, in ojačeni boste in zdravi. Kdor vsak dan Fellerjev Elsa-Fluid uporablja kot ustno vodo, odvrča zobobol.

Mnoga zahvalna pisma dokazujejo, da uteši Fellerjev Elsa-Fluid bolečine, da vzbuja tek, da ublažuje krč, da zdravi prsa, da raztvorja sliz, da odpravi biljvanje in slabotnost, da je v polajšilo razdraženim prsam, da osvežuje, pospešuje prebavo, uteši kašelj, podražaj, odstrani nočni znoj; ne osodružuje nikakih škodljivih sestavnih delov in nešteti ljudje blagoslovljajo blagodejni učinek, če se uporablja Fellerjev Elsa-Fluid pomešan z vodo kot voda za rane in kot ovojna voda. Potegne vročino iz bolehnih delov trupla, zabrani mnogo okuženj, srbečico, skelenje, če si z njim drgneš ude, uteši bol zlasti po naporih, utrujenosti, slabosti, ki nastane n. pr. po utripanju srca, težkem dihanju, glavoboli.

Za Avstro-Ogrsko se pristni Fellerjev Elsa-Fluid proizvaja pristen samo pri lekarnarju Evghenu V. Fellerju v Stubici št. 458 (Hrvatska) in ga je naročiti od tam.

71.000 zahvalnih pisem! Od teh tukaj samo nekatera: Župnik in upravitelj župnije Don Marin Lesić v Pupnadu, z. p. Korčula, piše kakor sledi: «Vaš Elsa-Fluid je pri treh boleznih čudovito koristil: 1. proti boleznim na očeh, na katerih sem trpel dve leti, kakor hitro pa sem začel uporabljati Vaš Elsa-Fluid, je izginila bol na očeh, kakor bi jo bil kdo z roko odvezel; 2. proti neprestanim, osem mesecev starih bolečinam v črevih in 3. je hitro in uspešno ozdravil prehlajenje.» Gosp. dr. Estmeister, zdravnik v Wildenau, z. p. Aspach, Innsko okrožje, Tirolsko, hvali: «Fellerjev Elsa-Fluid je izboren pomoček, ki izvrstno služi zdravju v vsakdanjih motivah in menjavah.» Varnujte se pa posnemanj! Ne dajte se prevariti po imenih, ki enako zvane, kakor n. pr. Luisa-Fluid, Gold-Elsa-Fluid, Salvator-Fluid, Anker-Fluid, in po marsikaterem univerzalnem svetovnem fluidu ali pa po kaki rastlinici.

Poceni je ta izborni domači pomoček, kakor redko kak drugi. Če naročite 12 malih ali 6 dvojnih steklenic, plačate samo 5 kron poštnine prosto brez daljnih stroškov. 24 malih ali 12 dvojnih steklenic stane 8 kron 60 vin. Če se naroči 36 malih ali 18 dvojnih steklenic, se plača 12 kron 40 vin. In 60 malih ali 30 dvojnih steklenic stane 20 kron. Da se ta izborni domači pomoček povsod uvede, se je odredilo kot nekako odlikovalo, da ni treba plačati nikake poštnine, če se naroča naravnost od Evghena V. Fellerja v Stubici št. 458, Hrvatska. Zastonj se dobi k vsakemu tucatu, ki se ponovljeno naroči: 1 stekl.

V drugi vrsti hočemo naše drage čitatelje opozarjati na drug, istotako izboren domači pomoček, in sicer na Fellerjeve Rabarbara Elsa-kroglice. Te Elsa-kroglice delujejo sigurno, brzo in brezbolešno pri zapetosti, za-

prstosti in vseh drugih odtoč izvirajočih boleznih. Te kroglice uravnavajo opravljanje potrebe pri trdih natorah, pomnožujejo tek, odpravijo bluvanje in čut mrzkote ter jih je prijetno jemati pri slabi prebavi, napenjanju, hlepanju, zgagi in enakih boleznih. 6 skatljic stane na vse strani poštnine prosto 4 krome in 12 steklenic 7 kron 60 vinarjev.

Balzam, Jeruzalemov balzam, želodčni balzam, balzam za rane in vse druge vrste balzamov, ki se uporabljajo vnanje in notranje z najboljšim uspehom zoper razne bolečine, morali bi se naročiti le od zanesljive strani. V to priporočamo dvornega lekarnarja E. V. Fellerja v Stubici 488 v Hrvatski, pri katerem se balzam dobi najceneje, in sicer se tu dobi ne 1 tucat, nego 2 tucata steklenic za 5 kron.

Se enkrat opozarjamo drage čitatelje, da naj si zapomnijo, da se dobi teh preparatov pristnih le, če so naročilna pisma natančno naslovljena: Evgen V. Feller v Stubici št. 488 (Hrvatska).

In zdaj k sklepu želi najboljšega zdravja in srečno novo leto 1907

zvesti svetovalec.

Štefan Strašek

izdelovalnica in zaloga obutev

Celje, Graška cesta št. 16

priporoča svojo raznovrstno veliko zalogo obutev za dame, gospode, dečke, deklice in otroke.

Naročila po meri se izvršijo v teku 24 ur.

Najnižje cene. Točna postrežba, solidno delo.

Nova l. 1907 kolesa

z acetilen-svetilko in orodjem po K 165.—, Damska kolesa K 150.—. Preizkušen prototekoč in z zavoro na zadnjem kolesu K 24.— več. Velika zaloga že rabljenih koles za gospode in dame po K 55.—, 60, 70, do 78. Samo najboljše znamke. Zgornja cev K 6, 7, 8 in 9; zračna cev K 4 do 5; acetilensvetilke K 3, 4, 5; oljnat svetilke K 1'60, 2, 4; zvonec so vin., zvonec pritrjen na kolo K 2'20. Sedlo K 4.—; astopna teleskop sesaljška K 2'—; Nožna sesaljška K 3 do 4. Vse druge sestavine jednako ceno.

Novi visoko ročni

Singerjevi stroji

za dom in obrt s 5 letnim jamstvom proti gotovini, ročni šivalni stroj K 44.—, družinski stopni stroj 49 K, Ringschiff K 78.—, Centralbobbin

1 K 92.— z omarico; priprava za pletenje K 4.—. Zunanji naročniki plačajo K 15.— naprej, ostalo po povzetju. **M. Rundbakin, Dunaj IX., Lichtensteinstrasse 23.** Ilustrovani ceniki za kolesa, šivalne stroje, optične, hlgrljenične, igralne predmete in precizijske ure št. 5 zastonj. Slovensko poslovanje.

Odlikovan
od vis. c. k.
trg. mini-
strstva

M. Stojan ml.

stavbeni in umetni mizar
Teharje pri Celju

prevzame vsa v njegovo
stroko spadajoča dela,
katera izurši v najkrajšem
času po konkurenčnih
cenah. — Priporoča se
posebno v izdelovanje
šolskih klopi, vsega pi-
sarniškega pohištva ter
vseh v trgovinah potreb-
nih mizararskih izdelkov.

**ZVEZNA
TISKARNA**

~ V CELJU ~

Schillerjeva cesta št. 3

Priporoča se za vsa-
kovrstno izvrševanje
tiska od navadne do
najmodernejših oblik.
Ker je bogato založena
z najnovejšimi okraski
ter opremljena z mo-
tornim, oz. električnim
obratom, lahko izvr-
šuje največja dela v
kratkem času okusno,
točno in ceno.

**Vse po konku-
renčnih cenah.**

Franckova : špecijaliteta rži :

„Perl-rž“

 kot najbolja žitna kava,
močan vonj, kavi podobni okus,
snažno izdelovanje in slastni zavoji.

Najsigurneje jamstvo za skrbno pripravljanje
nudijo: **Henr. Francka sinovi.**

Mali dodatek pravega : Franckovega : pridatka k kavi
daje „Perlženej-kavi

polnejši okus.

lepo zlatorujavo barv

Pristna

samo s to

in

imenom

arstveno znamko:

Varstv. znamka.

Franck

INSERTATE

za vse

ČASOPISE IN KOLEDARJE SVETA

oskrbuje najboljše in najceneje

ANONČNA EKSPEDICIJA EDUARD BRAUN

DUNAJ I., ROTENTURMSTRASSE 9.

Časopisni in koledarski katalog za inserente brezplačno in franko.

Vsak kupec se dandanes težko odloči za dobavne viře.

Kdor hoče kupiti kak godalni instrument, strune ali priprave ali podobno, naj se obrne zaupno na staroznana in svetovno lovarniško tvrdko

A. Osmanek v Schönbachu, Češko

Pri nas kupi vsakdo najboljšo in najcenejšo. — Zamenja se lahko, če se kaj ne dopade, tako da nihče ne riskira, če kaj kupi.

Tudi proti plačilu na stežko.

(ali in dobri instrumenti.)

Gosli za učence že za gl. 2'40, 3, 3'40, 4'20, 5'50, 6'50.

— Koncertne gosli za gl. 8, 10, 12. — Gosli za or-

kester, močen glas gl. 15, 20, 25, 30. — Solo-gosli za gl. 40, 50, 60, 80, 100. — Lok za gosli za 55, 70 kr., gl. 1, 1'15, 1'50, 2 in več. — Rezervne strune za 40, 50 kr. — Goslarska šola za lahko sunoučenje gl. 1'20. — Violincello do-brega dela za gl. 6'30, dalje gl. 7'50, 8'50, 12 itd. — Kontrabas dobrega dela samo gl. 25, 28, 32. — Gitara, dobro izdelana, gl. 3'20, 3'60, 3'90, 5'60, 6. — Prim-citre, z dobrimi strunami, garantirano najčistejšega glasu, iz javorja, po gl. 6'50, imitiran palisander gl. 8, pol palisander gl. 12, celi palisander gl. 15, 18 itd. — Elegie-citre in koncertne citre stanejo gl. 1 do gl. 1'50 več. — Lepe akordne citre, na katerih se vsakdo nauči v eni uri igrati, stane le gl. 5, 7'50, 10, 12 itd. — Flaute z eno zaklopnico gl. 1'70, z 2 zakl. gl. 2, s 3 zakl. gl. 2'50, s 4 zakl. gl. 3'30, s 5 zakl. gl. 3'60, s 6 zakl. gl. 4, s 7 zakl. gl. 6; iz buks-lesa, iz grenaditnega lesa po 2 gl. več. — Klarineti s 5 zakl. gl. 3'50, s 6 zakl. gl. 4, s 7 zakl. gl. 4'50, z 8 zaklop. gl. 5, z 10 zakl. gl. 6, z 12 zakl. gl. 8. — Piccolo s prepilhom in 3 zakl. gl. 1'50, s 4 zakl. gl. 1'80, s 5 zakl. gl. 2'10, s 6 zakl. 2'40. — 1 trobenta, piston ali krilni rog samo gl. 13, 15 itd. — Signalni instrumenti za telovadce, požarno brambo itd. — Signalni rog v C gl. 3, v B 3'20, dvovijasti v C 3'30, v B 3'50, v A, B, G, Dis ali F gl. 4, 5. — Lovski rogi, poštni rogi, okrogli in podolgasti, enovijasti gl. 1'30, 1'50, dvovijasti gl. 1'80, trivijasti gl. 2, cveterovijasti gl. 3. — Bobni za obč. urade, navadni gl. 6'80, boljši gl. 10. — Harmonike na roko in pihala od gl. 1'45, 2, 3, 4, 5 više. Poseben cenik o mojih patent. harmonikah za roko in pihalnih akordejih (pihalnih harmonikah) zastoj in franko. — Ustne harmo-nike z zvoncec gl. 1, navadne že po 10, 20, 30, 40, 50, 90 kr. — Piščali za orožnike, sprevednike, lovce po 20, 30, 40, 65, 80 kr. — Okarine po 30, 40, 50, 60 kr. in više, vse druge po ceniku. — Popravilam instrumente najboljšo; instrument se naj vpošlje. — Vse druge potrebščine in novosti vpošljem najceneje — Prospekti in katalogi gratis in franko; prosim, zahtevajte jih, ako hočete dobro kupiti — **Zadnja novost: Osmanekov patent-boben in patent-harmonika za roko in za usta. Patent-naprstniki za citre.**

Zadostuje naslov: **A. OSMANEK, Schönbach na Češkem.**

A. Osmanek, lovarnar za strune, eksport glasbenih instrumentov.

REKLAMA

Stalna, smotrena in praktična reklama je duša, je življajoči činitelj vsakega tovarniškega, trgovskega in industrijnega podjetja ter prodajalne. **Kako, kje in kdaj** lahko najuspešnejše, najboljšo in najcenejšo anonirate, zveste pri že izza 10 let najpoznanejši ekspediciji za anonse

JULIUS LEOPOLD

Budimpešta, VII., Erzsebet-körút 41

ki poskrbi inserate in reklame v vseh budimpeštanskih, tu- in inozemskih časnikih in koledarjih s posebno strokovno razumnostjo, vestno, točno in ceno.

**Edino zastopstvo za več ko
170 koledarjev države**

